

Naši na Brankovem kolu

Pevci „Dušana Jereba“ nastopili v Sremskih Karlovcih

Na povabilo kulturno-umetniškega društva „Maksim Gorki“ iz Novega Sada je moški pevski zbor KUD Dušan Jereb iz Novega mesta pod vodstvom dirigenta Franceta Mileka nastopil minulo nedeljo v okviru sporeda X. Brankovega kola v Sremskih Karlovcih.

Koncertu v zelo akustični dvorani več kot 185 let stare gimnazije je prisluhnilo nad sto obiskovalcev iz Sremskih Karlovcov in Novega Sada. Novomeščani so ta dan nastopili tudi na tradicionalnem srečanju bor-

cev, mladine, teritorialnih enot in okoličanov na Zmajevcu (Fruška gora). Z izborom partizanskih pesmi so poslušalce navdušili. Treba je reči še to, da se je prvič v zgodovini teh srečanj zgodilo, da je pred novosadskim občinstvom nastopila tudi skupina iz Slovenije.

Na predvečer uradnih nastopov so Novomeščani peli v Klubu Maksima Gorkega za člane kluba – Rusine, pripadnike narodnostne manjšine, ki tvorijo jedro tega društva, sicer enega najbolj delavnih v Novem Sadu.

Ob slovesu je bilo slišati, da bi do takih srečanj še prišlo. Zato bi bilo prav, da bi pobude, ki so jo dali člani KUD Maksim Gorki, ne pozabili.

ROMAN ČELESNIK

V ponedeljek opoldne je delegacija delavske partije Ljudske demokratične republike Koreje obiskala tovarno zdravlil „Krka“. Predstavniki Krke so goste seznanili z razvojem podjetja, vloga ZK in samoupravljanja v OZD in jim razkazali potek proizvodnje. Pri razgovorih sta sodelovala tudi predstavnik občinske konference in medobčinskega sveta ZK Novo mesto. (Foto: M. Vesel)

Posavje opozarja na stare rane

Lani sprejeti koncept razvoja Posavja, ki je dobil splošno podporo, vsebuje marsikaj, kar je v osnutku dogovora o načrtu razvoja republike pozabljeno

Svet posavskih občin in medobčinski svet ZK sta na razširjeni seji s predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij in občinskih skupščin v ponedeljek v Sevnici sprejela napotila svojim delegatom vseh zborov republiške skupščine, ki je zasedala včeraj in obravnavala osnutek načrta srednjeročnega razvoja republike in zakona o manj razvitih.

Najbolj prizadeta razprava je veljala spisku naložb, ki je priložen osnutku družbenega razvoja republike, v katerem ni ne dula ne sluha o vrsti naložb v Posavju. Nerazumljivo namreč je, kot je poudaril Janez Videnič iz Brežic, da so izpadle naložbe, o katerih so v Brežicah delavci veliko govorili. Vsi razpravljali so menili, da bi vnaprej morali postavljati predloga republiškega srednjeročnega načrta vnesti v spisek vse načrte naložb združenega dela po občinah ali pa nobenih.

Krška Celuloza si mora biti na jasnem, kako bo z velenjskim lignitom, zakaj vse naprave imajo prirejene za kurjenje z njim, po osnutku republiškega načrta razvoja pa bi 90 odst. lignita skurilo termocentrale. Posavje resno računa s plinom, zato terjajo, da so priključeni na primarno omrežje.

Kmetijski se zavzemajo, da bi v bodočem planu zapisali jasno besedo o proizvodnji kmetijske mehanizacije, predvsem traktorjev. Stabilizacij

70 LET PLANINSTVA

Planinsko društvo Lisca Sevnica-Krško pripravlja za konec tedna na Lisci proslavo 70-letnice organiziranja planinstva v Posavju in Zasavju. V soboto bo na Lisci orientacijsko tekmovanje, osrednja proslava pa bo v nedeljo ob 10. uri pred Jurkovo kočo.

skim naporom v prid so tudi pobude Posavja, da bi se koristneje uporabljali lesni odpadki, na kar opozarjajo posebno Sevnici. Nerazumljivo je tudi, zakaj je v načrtu zapisano vlaganje v konfekcijo pri mariborski tekstilni tovarni, ko je splošno znano, da so zmogljivosti tekstilne industrije pretirane v državi ali pa bi, kot pravijo v Lisci, lahko še marsikaj naredili z izmenami in v sedanjih proizvodnih dvoranah.

Posavčani v glavnem že vrsto let pobirajo samoprispevke za gradnjo šol, vendar z muko prihajajo do sodobnejšega šolskega prostora, zato se zavzemajo, da bi se v bodočem načrtu predvideli jasnejši viri, s katerimi bi bilo mogoče graditi šole. Brežičanom dober del občine večkrat zalije Sava, vendar za to ni pravega razumevanja in republiške pomoči.

Stvari, na katere so opozarjali posavski delegati, niso nove: marsikatero sedanjo pripombo namreč vsebuje že lani sprejeti koncept razvoja Posavja! Le-ta je bil ugodno sprejet tudi v republiki, kaže pa, da ga nekateri izmed tistih, ki bi to morali, niso prebrali.

ALFRED ŽELEZNIK

„Razporoka“ z Dominvestom

Trebanjce je minilo potrpljenje, zato so svoj urbanizem poverili Urbanističnemu ateljeju iz Ljubljane

Slednjič se je zgodilo: delegati vseh treh zborov občinske skupščine v Trebnjem so v soboto soglasno dvignili roke proti novomeškemu Dominvestu, ki je doslej skrbel za urbanistično načrtovanje v trebanjski občini. Od prvega oktobra dalje bodo v občino spet prihajali urbanisti iz Ljubljane.

Dolenjska bo torej tudi po ustanovah, katerim je poverjeno tako pomembno vprašanje, kot je urbanizem, še bolj pisana. Sicer tudi za Metliko ne skrbi Dominvest, Posavje pa po tej plati povezuje brežički Region. Marsikdo je Trebanjem sicer

svetoval, da dajo Dominvestu še poslednjo možnost, po nizu slabih izkušenj pa so bili v Trebnjem prepričani, da je bilo teh zadnjih možnosti že vse preveč. Občinska skupščina v Trebnjem je npr. Dominvestu že predlani v celoti plačala urbanistični načrt občine (150 tisočakov), a ga še sedaj nima v roki. Delegatom so v soboto povedali, da so v Novem mestu vzeli le denar, naredili pa nič.

A to še ni najhujše. Novomeški urbanisti so se zamerili posebno zasebnim graditeljem, ki so zapravili mnogo časa, da so prišli do urbanistične dokumentacije za svoje hiše, če so sploh prišli. Da je v urbanizmu mogoče ažurneje delati, so v Trebnjem iz dneva v dan pravili občani, ki mejijo na grosupeljsko občino. Ljubljanski urbanistični atelje ima za posamezna območja zadolžene posebne delovne skupine, ki imajo na občinski upravi celo uradne ure, da jih ljudje lahko najdejo. V Dominvestu se bodo morali ne le zamisliti, temveč tudi kaj ukreniti!

A. Ž.

JUTRI BODO NASTOPILO GOSTJE IZ PRIJEDORA

Jutri, 26. septembra ob 20. uri bo v Kulturnem domu gostovalo delavsko kulturno-umetniško društvo „Dr. Mladen Stojanović“ iz Prijedora. Prav bi bilo, da si čimveč občanov ogleda njihov nastop in s tem da priznanje za množično amatersko udejstvovanje v društvu, ki letos slavi svojo 30. obletnico delovanja. Revolucionarno delo in misli ljudi s Kozare nadaljujejo kulturniki s svojim programom, ki obsega poleg borbenih še umetniške pesmi, bogato predstavlja svojo folkloro, tamburaški, narodni in zabavni orkestri pa spominjajo na starogradske pesmi iz Podkordarja.

A. P.

SLAVKO LUBŠINA NOVI PREDSEDNIK

Izdajateljski svet Dolenjskega lista je 18. septembra na seji v Novem mestu izvolil Slavka Lubšino, diplomiranega pravnika, predsednika samoupravnega sodišča združenega dela za Posavje v Brežicah. Tovariš Lubš-

na je tako zamenjal Franca Bukovinskega, ki se je predsednikovanju v tem družbenem organu Dolenjskega lista odpovedal iz zdravstvenih razlogov. Več o poteku te seje izdajateljskega sveta pišemo na 4. strani današnje številke.

(nadaljevanje na 4. strani)

Krško v čast „Tedna Komunistična“

Vrsta prireditev v počastitev 50-letnice pisane partijske besede in svobode

50 let pisane partijske besede in tri desetletja svobode bodo v „Tednu Komunistična“ tudi v krški občini počastili z vrsto pomembnih prireditev.

Za uvod v praznični teden med 29. septembrom in 3. oktobrom je komite občinske konference ZK pripravil razgovor komunistov, nosilcev zlate značke ZKJ, z učenci sedmih in osmih razredov osnovnih šol ter z dijaki šolskega centra. Poslušalci bodo potem pisali spise z naslovom „Moje srečanje s komunistom“. Po tri najboljše naloge iz vsake šole bo pregledala posebna komisija ter štiri (tri iz osnovnih šol in eno iz šolskega centra) nagradila.

Prva prireditev „Tedna Komunistična“ bo predavanje Socialistične sile in religija, ki ga bo imel 29. septembra popoldne tovariš Franc Šetinc, sekretar IK predsedstva CK ZKS. Dan zatem bodo slovesni sestanki komunistov po krajevnih

skupnostih s predavanjem „50 let Komunistična, 30 let svobode“. Na zadnjem sestanku pripravljalnega odbora so sklenili, da bodo te slovesnosti v Krškem, Leskovcu, Kostanjevici in na Senovem. Prvi dan v okviru bo občinska konferenca pripravila slavnostno sejo v tovarni celuloze. Prireditve, ki jo bo sklenil kulturni program, je namenjena vsem članom partije v občini, mladini in članom sindikata.

V četrtek, 2. oktobra, bo tovarna „Djuro Salaj“ organizirala zvezni poveset na temo „Papir-Casopis-knjiga“ pod pokroviteljstvom „Komunistična“. Ob tej priložnosti bodo uradno pognali nov, že tretji papirni stroj. Prireditve v počastitev 50-letnice pisane partijske besede

Izkoreniniti!

Ob tednu boja proti tuberkulozi in drugim nevarnim pljučnim boleznim

Danes je v svetu najmanj 15 milijonov bolnikov z odprto tuberkulozo. Vsako leto jih umre nad 3 milijone. V Sloveniji je okoli štiri tisoč pljučnih tuberkuloznih bolnikov; od teh je skoraj tisoč takih, ki stalno okužujejo zdravo okolje. Kar stori-deset stalnih okuževalcev odpade na Dolenjsko.

Vzajemirljiva je naslednja ugotovitev Svetovne zdravstvene organizacije: v številnih državah oziroma deželah se še vedno približno 70 odst. otrok do 14. leta starosti okuži z bacili tuberkuloze. Strokovnjaki Svetovne zdravstvene organizacije pa menijo, da bo tuberkuloza usodno ogrožala zdravje ljudi vse dotlej, dokler se odstotek okuženih do 14. leta starosti ne bo zmanjšal na 1 odstotek.

V Evropi sodimo med države, v katerih umre veliko ljudi zaradi tuberkuloze. Tako velike umrljivosti pa danes ne moremo več opravičevati. Zaradi tuberkuloze umrejo le tisti, ki se niso pravilno zdravili, in tisti, ki se zdraviti niso hoteli. Ze nekaj let ugotavljamo, da tuberkulozna obolenja pri nas prepočasno upadajo, zlasti na nekaterih območjih, čeprav lahko danes s sodobnim in dovolj dolгим zdravljenjem zdravimo prav vsako, celo že zelo razvito tuberkulozno obolenje. To omogočajo dosežki medicinske znanosti, sodobne metode zdravljenja in precizni roentgenski aparati, s katerimi pravočasno odkrijemo tuberkulozno obolenje.

Kljub uspešnim zdravilom registramo nove kronične pljučne bolezni. Število teh bolnikov raste, zato je ta pojav aktualen problem tako z medicinskega in socialnega, kot z gospodarskega stališča. Kronični bronhitis je npr. v vseh razvitih deželah najpogostejša kronična (ponavljajoča se) pljučna bolezen. Lahko ga povzroči onesnaženo okolje ali pa katera od škodljivih življenjskih razvad. Kronični bronhitis je v srednji in starejši življenjski dobi že kar vsakdanja bolezen, ki jo prepoznamo po ponavljajočem se smuljivem kašlju in stalno sluzavem oz. bolj ali manj gnojnem izmečku. Taki bolniki imajo kronični bronhitis le za „nadlogo“, ne pa za pravo pljučno bolezen, ki lahko povzroči tudi smrt. Kronični bronhitis je največkrat posledica preobilnega kajenja. Ta bolezen zmanjšuje delovno sposobnost ter povzroča invalidnost. Prav zaradi kroničnega bronhitisa je zlasti v zimskih mesecih veliko izostankov z dela, torej sodi med bolezni, ki povzročijo največ bolezenskih dni pri naših delovnih ljudeh, poleg tega pa okvari funkcijo srca ter zmanjša delovno storilnost. V nekaterih deželah je kronični bronhitis celo na prvem mestu med boleznimi, ki povzročajo invalidnost. Na Angleškem je ta bolezen donedavna povzročala največ smrti na leto.

Kronični dražljaji, ki povzročajo nastanek in kasneje usodni razvoj kroničnega bronhitisa, so snovi v onesnaženem zraku na delovnih mestih v industriji in rudarstvu. Komunalno onesnaženje zraka povzroča številnim prebivalcem mest nastanek bronhitisa; predvsem žveplov dioksid in saje kronično dražijo sluznico dihalnih poti, kar povečuje sekrecijo bronhialne sluzi. Cigaretetni dim pa ima za nastanek kroničnega bronhitisa tako velik pomen, da so ostali vzroki malo pomembni. Koncentracija trdih delcev v cigaretinem

Srečanje invalidov

V soboto in nedeljo, 4. in 5. oktobra, bo v Beli krajini srečanje slovenskih invalidov. Po dva iz vsake občine bosta zastopala svojo organizacijo. Gostje se bodo pripeljali iz Ljubljane z avtobusi. Spotoma se bodo ustavili v Zuzemberku pri spomeniku, obiskali bodo Bazo 20 in Stare Zage, Semič ter Črnomelj in Lokve, kjer je spomenik Stanetu Rozmanu. Obisk bo končan na Vinici. Naslednji dan si bodo slovenski invalidi ogledali belokranjski muzej v Metliki in se prek Kostanjevce vrnili v Ljubljano.

SANACIJSKA UPRAVA ZA OBRAT AKRILA V TREBNJEM

Osrednji delavski svet stranskega Novolesa je v soboto na seji imenoval sanacijsko upravo za obrat akrilnih plošč v Trebnjem. Obrat ima v polletju 1,80 milijona dinarjev izgube. Vodja sanacijske uprave je dipl. inž. Zmago Novak, v upravi je tudi vršilec dolžnosti direktorja tovarne v Trebnjem Ciril Pungartnik.

AEROKLUB V BELI KRAJINI

Belokranjski letalci iz obeh občin si že dalj časa prizadevajo za ustanovitev aerokluba in za ureditev športnega letališča. Za v soboto, 27. septembra, vabijo vse sedanje in nekdanje letalce, padalce ter modelarje in prijatelje letalstva na ustanovni zbor, ki bo v avli osnovne šole v Metliki ob šesti uri zvečer.

Kljub slabemu vremenu so letos jabolka še kar obrodila. Tudi v sadovnjaku KZ Krka v Šmarju pri Sentjernejju skrbno obirajo jabolka, da bi počakala do pomladi. Boljša so po 6 din kilogram, slabša po 4 din, jabolka za ozimnico, nabavljena prek sindikatov, pa po 5 din. Te dni so oživil tudi vinogradi. Na Bizeljskem in na Piščekem (slika levo) že trgajo rane sorte in stiskajo portogalko. Prava trgatev se bo začela šele v oktobru, do takrat pa si želijo vinogradniki še veliko sonca. (Foto: Jožica Teppey in Polde Miklič)

VREME

V prvi polovici tedna se je nadaljevalo lepo in sorazmerno toplo vreme. Proti koncu tedna pričakujemo postopno poslabšanje vremena, možne so tudi manjše padavine.

Z. SEBEK

tedenski mozaik

Inšpekcija še ni vse

Prekupčevalce s hrano lahko izrine le urejena trgovina — Zakaj trgovci nič ne storijo?

Nimam namena zagovarjati nedovoljene trgovine — prekupčevalcev. Ne smemo pa zapirati oči pred dejstvi. V mnogih mestih so poostri preganjanje prekupčevalcev, češ da si na račun kmetov in mestnih prebivalcev polnijo žepe, niso pa poskrbeli, da bi trgovina poslovala bolje. Posledica je, da kmetijski pridelki se težje pridejo do porabnikov v mestih. To se pogosto pozna tudi pri cenah.

Družbenopolitični organi, tj. do zveznih, so jasno ocenili, da se je prekupčevalstvo močno razraslo zaradi tega, ker trgovina ne posluje, kot bi morala. Bolezen pa je treba zdraviti pri izvoru, ne le blažiti bolečine. Tržna in sanitarna inšpekcija lahko preženeta prekupčevalce sadja in povrtnin z živilskih trgov. Lahko preženeta tudi nekatere pridelovalce, češ da njihovo blago ni dovolj čisto. Ali bodo potem cene nižje ali višje, pa menda ni treba ugibati.

Pred dnevi sem prebral v zagrebški Borbi članek z naslovom „Trgovina pregnala prekupčevalce“. V njem piše, da v skupščini občine Gornji Milanovac pravijo, da so s prekupčevalci imeli prej pravo malo vojno, po razširitvi in ureditvi družbene trgovine pa so čez noč izginili. Trgovina se je povezala s pridelovalci in blago prodaja po precej nižjih cenah,

npr. lubenice po 2,50 din (prej 4. do 5), grozdje po 8 din (prej 12) in podobno. Pri takih cenah prekupčevalci namreč ne služijo toliko, da bi se bili vneti za svoj posel. Kmetovalci pa laže prodajo svoje pridelke vsaj po enakih cenah kot prej, saj se je po nižjih cenah v mestu poraba zvečala.

Sadje je pri nas težko dati. Enako povrtine, razen tistih, ki so pridelane po pogodbi. Zasebniki ne morejo razumeti, zakaj ne bi smeli prodati, kar jim je zraslo, če sami ne potrebujejo. Če ne mara družbena trgovina, prodajo tistemu, ki pride. Saj se včasih jezijo, da jim je plačal premalo. A bolj je nekaj kot nič, se tolažijo.

Bolj kot na prekupčevalce se jezijo na trgovino. Zlasti kadar zvedo za cene v mestih. V Ljubljani ponujajo „poceni ozim-

BEJRUT — V glavnem mestu Libanona je še vedno izredno nemirno in napeto vzdušje ko kljub vsem poskusom vlade, da bi obvladala položaj, še vedno odmevajo strelji in eksplozije spopadov med falangisti in njihovimi nasprotniki. V mestu divjajo od časa do časa požari, ki jih morajo pomagati gasiti celo gasilci iz sosednjega Damaska. Vsi dosednji poskusi pomiritve so bili zaman. Na sliki: medbojni boji v Bejrutu včeraj dopoldne. (Telefoto: UPI)

tedenski zunanjepolitični pregled

Na povabilo predsednika republike Josipa Broza Tita je prišel k nam na uradni obisk nepalski kralj Birendra. Nepal in Jugoslavija sta nevrščeni državi, ki sta sicer zemljepisno gledano daleč druga od druge, zato pa zelo tesno sodelujeta ne samo v krogu nevrščenih, marveč tudi v Združenih narodih in drugod.

Nepalski kralj Birendra vrača obisk jugoslovanskemu predsedniku, ki se je mudil v Nepalu februarja lani. Ta obisk je bil začetek zelo plodnega dialoga med dvema državnikoma, ki ju sicer delijo izkušnje in leta — naš gost se je rodil leta 1945, zato pa veže sorodnost stališč in ocen mednarodnega položaja.

Pričakujejo, da bosta državnikova govorila predvsem o delovanju nevrščenih in pri tem najprej ocenila dosežke nedavno končanega sestanka zunanjih ministrov nevrščenih dežel v Limi, nato pa govorila tudi o pripravah na šesto konferenco nevrščenih na vrhu prihodnje leto v Colombu.

Dvostranski gospodarski stiki bodo prav tako predmet zelo živahnih razgovorov, pri čemer bosta morali obe strani ugotoviti, da je medsebojna menjava žal zelo šibka, saj znaša njena vrednost le nekaj deset tisoč dolarjev letno. Možnosti za povečanje so, želje tudi — preostane samo, da jih s precej napora tudi uresničimo.

Nepal se zelo zanima za nabavo opreme (industrijske in druge), ponuja pa lahko v zameno prehranske in druge izdelke domače industrije.

Pričakujejo, da bodo med razgovori podpisali tudi sporazum o znanstvenem, tehnološkem in kulturnem sodelovanju med obema deželama.

ODPOTOVALI KUAN JU

Tačas je iz Jugoslavije odpotoval po končanem obisku predsednik singapurske vlade Li Kuan Ju, ki se je mudil pri nas več dni kot gost predsednika ZIS Djemala Bijedića. Gosta je sprejel predzadnji dan bivanja tudi predsednik republike Josip Broz Tito.

Tudi Singapur, manj hna, toda na izredno pomembnem področju razvijajoča se država, sodi med veliko družino nevrščenih, pa zato ni čudno, da ima z Jugoslavijo mnogo sorodnih ali enakih stališč o vrsti mednarodnih vprašanj.

Temu je bila namenjena tudi večina jugoslovansko-singapurskih pogovorov, ki pa so se seveda dotaknili tudi dvostranskih, še posebej gospodarskih odnosov.

Obisk je bil izredno dobrodošel in koristen, saj so sklenili med njim tudi več konkretnih sporazumov o tesnejšem sodelo-

vanju — še posebej na gospodarskem področju.

NOVA VLADA — STARE TEŽAVE

Portugalska ima novo vlado, ki pa se bo morala spoprijeti z vsemi starimi težavami — in tudi ni malo.

Nov kabinet, ki je dobil izjavo vlada narodne enotnosti, moral predvsem poskrbeti za politično resnično enotnost se-

Ugleden gost na obisku

daj še vedno nasprotujočih stališč v deželi in se slednjič posvaja tudi ekonomskem položaju, ki je čedalje slabši.

Ob tem bo ostala njegova najpomembnejša naloga seveda predvsem boj proti ostanom, ki so vedno zelo aktivnih profitašev, ki jih in drugih desničarskih sil, ki se nikakor niso odpovedale ambicijam, da se tako ali drugače vrnejo na oblast.

BEJRUT GORI

Zelo nemirno je še vedno tudi v Bejrutu, kjer se nadaljujejo spopadi med falangisti in njihovimi nasprotniki. V mestu divjajo požari, bolnišnice so polne ranjenec, mrtvih pa že nekaj sto.

Vlada si zamen prizadeva pomiriti nesoglasja in vrniti v mesto zelo mir.

TELEGRAMI

PARIZ — Največji francoski sindikalni centrali — generalna konfederacija dela in CFDT — sta pozor vse delavce, naj v okviru vsestranskega dne zahtev demonstrativno stopijo zoper naraščajoče odpovedanje z dela in vse manjšo zaposlenost v podjetjih.

PEKING — Kitajska je naredila eno politično potezo do Tajvana, ki je sporočila, da je izpustila 95 tisoč vojakov, ki so jih pred časom poslali s Tajvana in 49 članov vojske, ki so vozile te oborožene agente. Tako so pravzaprav izpustili vse tiste zločince, ki so jih zaplenili pri sovražni dejavnosti v letih 1962 in 1965.

ATENE — Jugoslovanski veleposlanik v Atenah Milovan Marković obiskal zunanega ministra republike Grčije in mu izročil odgovor predsednika Tita na nedavno poslanje premiera Karamanlisa v zvezi z jugoslovanskim sodelovanjem.

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

— Žal nisem vajen dajati, vajen sem, da se mi vzame.

JOŽE PETEK

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Ena izmed izredno pomembnih — da ne rečemo skoraj najvažnejših — nalog našega gospodarstva je v tem trenutku (ko bijemo boj za stabilizacijo hkrati z uvajanjem novih družbeno-ekonomskih odnosov v vse pore našega gospodarskega razvoja) njegova ustrezna organiziranost. In to v skladu z ustavno zasnovano — da v gospodarstvu dejansko nastopa združeno delo v vseh svojih oblikah, ki pa jih mnogokje seveda šele razvijamo. Tako veljajo sedaj precejšnji družbeni naporji prav ustreznemu povezovanju in organiziranju gospodarstva, da bo le-to lahko realno usklajeno ter trezno načrtovalo svoj nadaljnji razvoj in v ta namen tudi samoupravno združevalo lastna sredstva.

Prejšnji teden so na seji predsedstva republike gospodarske zbornice podrobneje obravnavali problematiko reprodukcijskih celot, ki so eden od ciljev samoupravnega organiziranja našega gospodarstva. Kaj je sploh reprodukcijska celota? O tem so namreč doslej potekale mnoge razprave — izluščila pa se je opredelitev, da je reprodukcijska celota stroškovno, dohodkovno in reprodukcijsko soodvisen skupek TOZD, ki se medsebojno sporazumevajo o planih, razvoju, obsegu in dinamiki proizvodnje, o medsebojnih odnosih pri cenah, o usmerjanju in združevanju sredstev razširjene produkcije za posamične in skupne naložbe ter o odnosih na zunanjem trgu.

Nosilke povezav v reprodukcijske celote ter nosilke samoupravnih sporazumov v tem okviru morajo biti kajpak TOZD — je bilo ob tem poudarjeno — saj imajo le one same pravico odločati, s kom se bodo sporazumevale in o čem.

Podpredsednik republiškega IS Zvone Dragan je na seji predsedstva zbornice ob tem še posebej dejal, da vertikalno povezovanje v reprodukcijske celote (in prav za to tudi gre) seveda ne pozna teritorialnih meja,

da je okvir za reprodukcijske celote edino le enoten jugoslovanski trg. Vsako drugo stališče, je poudaril, bi bilo v nasprotju z ustavo.

Sredi prejšnjega tedna se je tudi sestel izvršni odbor republiške skupnosti za ceste — obravnaval in sprejel je osnutek srednjeročnega programa za gradnjo in vzdrževanje cest v naši republiki za prihodnjih pet let (dokončno bo ta osnutek preračunala še javna razprava). Na tem mestu seveda ne moremo podrobneje obravnavati posameznih postavk tega osnutka — določenih gradenj novih cestnih odsekov oziroma rekonstrukcije do-

Pomembno organiziranje gospodarstva

sedanjih — povejmo le, da terja uresničitev tega plana zelo dosti finančnih sredstev, nekako deset milijard (novih) dinarjev do konca leta 1980. Po dosedanjih „kanalih“ zbiranja sredstev se kajpak ne bo nateklo dovolj denarja; del ga bomo morali zbrati tudi sami — z javnim posojilom za ceste, ki se bo začelo s prihodnjim letom.

V četrtek so imeli v Mariboru pomembno slovesnost — ustanovljena je bila druga slovenska univerza, ki je nastala z združitvijo dosedanjih visokošolskih ustanov v štajerski metropoli. Slavnosti se je udeležila vrsta najuglednejših slovenskih družbenopolitičnih delavcev, v nagovoru pa je predsednik republiškega izvršnega sveta Andrej Marinc posebej poudaril pomen, ki ga ima ustanovitev univerze v Mariboru za nadaljnji razvoj

našega visokega šolstva. Le-to, je poudaril Marinc, je sedaj pred pomembno nalogo: z združenim delom se mora povezati še tesneje in neposredno na temelju novih družbeno-ekonomskih odnosov, ki jih uveljavljamo z novo ustavo. Obe slovenski univerzi, je dejal Marinc, bosta morali temeljito slediti potrebam in vplivati na spremembe naše sedanje gospodarske strukture.

Republiški izvršni svet je prejšnji teden na svoji seji sprejel spremembe sedanjega zakona o stopnjah republiških davkov in taks — za občane je posebej zanimivo to, da je s sedanjo spremembo predvideno, da se bo zmanjšala obdavčitev celokupnega dohodka, ustvarjenega v letošnjem letu. Tako je v zakonskem osnutku (ki ga bo seveda morala sprejeti še skupščina, preden bo začel veljati) predvideno, da se v letošnjem letu celokupni znesek neobdavčenega skupnega dohodka občanov poveča od dosedanjih 40.000 din na 50.000 din, hkrati pa se zvišujejo tudi posamezne olajšave (za otroke in vzdrževane svojce) ter se slednjič tudi znižajo doslej veljavne davčne stopnje obdavčenja. Izvršni svet je tudi soglašal s tem, da se letos izjemoma ne predpiše akontacije davka iz skupnega dohodka občanov za četrto četrtletje 1975. Nasploh, zatrjujejo predlagatelji zakona, bo letos obdavčitev občanov (po omenjenem zakonu) praviloma nižja kot pa je bila lani.

Zahteva je, naj se cena elektrike zniža — tako je sklenil izvršni odbor skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva na seji v Krškem prejšnji teden. Rečeno je bilo, da bo treba čimprej preučiti možnost za dajanje popusta (od 6 do 8 odstotkov) tistim, ki jim popust doslej še ni bil dan. Takšne so sicer zahteve, ki pa jih bomo v Sloveniji komaj lahko uresničili, saj pri nas, kot je znano, elektroenergetsko stanje nasploh ni najbolj rožnato. Ob tem toliko bolj spodbudno delujejo vesti, da gradnja novega 380-kilovoltnega povzovalnega električnega omrežja na jugu države (kjer imajo elektrike sorazmerno dovolj) zdržema le napreduje.

Pravijo, da je Novo mesto zadnja leta izredno napredovalo. Da to ni vedno res, kaže posnetek z Glavnega trga, kjer ljudje čakajo na kruh danes še prav tako, kot so takoj po vojni, ko so nam na primer mleko točili še v kanglice. Doklej taka postrežba - Dolenjka molči... (Foto: Splichal)

V šoli na Bojsnem je 19 mladincev na tridnevem taborjenju spoznavalo načela splošnega ljudskega odpora in oborožitve ter izmenjalo izkušnje naše samoupravnega življenja. Ob tabornem ognju so mladinci - prostovoljci svečano zaprisegli. (Foto: Vlado Podgoršek)

12. oktobra bo v Radatovičih veliko slavje ob otvoritvi asfaltne ceste Bušinja vas v metliški občini od Radatovič v Žumberku. Občini Metlika in Ozalj sta dela skupno financirali, zdaj pa organizirajo še skupno borčevsko srečanje. (Foto: Ria Bačer)

V Tekstilani, INKOP, LIK in Melaminu Kočevje so za svoje delavce organizirali poceni letovanje na otoku Pagu. Letos so prvič na Pagu letovali tudi člani kolektiva zdravstvenega doma Kočevje. (Foto: F. Brus)

SLAVNOSTNA SEJA

V krški tovarni papirja bo 1. oktobra slavnostna razširjena seja občinske konference ZK Krško, posvečena 50. obletnici pisane partijske besede. Na njej bodo podelili knjige in značke ZKJ na novo sprejetim članom ZK, nagrade za najboljše spise šolarjem o njihovih srečanjih s komunisti. Tri nagrade bodo prejeli osnovnošolci, eno pa dijak Šolskega centra. Na svečano sejo bodo po potrebi organizirali avtobusne prevoze iz Kostanjevice in Podbočja.

Ce prepiri gospodarstvo z milijoni

Poročali smo že, da so v Krškem razrešili izvršni odbor samoupravne stanovanjske skupnosti. V Sloveniji se je najbrž prvič zgodilo, da je moral vmes poseči izvršni svet občinske skupščine. Zaradi neurejenih medsebojnih odnosov je zahteval odpoklic vseh samoupravnih organov in v.d. tajnika, ki je zaradi nesporazumov že pred meseci zapustil svoje delovno mesto.

lidarnostnega sklada so do sedaj zgradili v občini dva stanovanjska objekta: 20-stanovanjski blok na Senovem, v katerem že stanujejo, in 25-stanovanjski blok v Krškem, ki bo vveljavljen ta mesec.

pridelek je za 40 odstotkov manjši od lanskega. Popravek cen je nujen, če hoče poslovna skupnost obdržati trg v svojih rokah. Po novem znaša dogovorjena cena za kilogram krompirja sort igor, viktorija, desire, maja, jana in majestic 1,80 din, za cvetnik in bintje 1,90, za sorte z rumenim mesom pa 1,70 din. V trgovini na drobno bo smel stati krompir največ 3,25 din, v ozimnici pa največ 2,80 din. Te cene so približno za četrtno višje kot pred enim mesecem določene.

tev za Rogove proizvodne prostore v Smarjeti in podobno. Podrobno bodo obdelali oziroma nakazali, kako se bo Rog tehnološko vključil v Labodovo ločensko TOZD. Ob vsem tem je treba reči, da gre pri tej pripojitvi vedno za „igro z odprtimi kartami“, pri čemer je na dlani, da bo rogovcem v novi firmi zagotovljena najmanj socialna varnost.

Vse to je prav gotovo povzročilo škodo pri gospodarjenju s stanovanji in s sredstvi, ki so bila na voljo za stanovanjsko graditev. V številnih

Svet enote je razen tega sklenil kupiti še štiri stanovanja na Senovem. Sklad je sodeloval tudi pri graditvi doma počitka v Krškem in pri obnovi Črbeče vasi na Gorjancih. Enota razpolaga z velikimi denarnimi vsotami in pred kratkim so poročali, da imajo na računu nekaj nad 7,4 milijona din. Po izplačilu kreditov članov ZB in poravnavi računov za nove objekte ostane še vedno 1,3 milijona neporabljenih sredstev, ki so vsak dan manj vredna.

Zaenkrat je še težko reči, ali bo po tej ceni krompir šel v prodajo in kako bo sprememba vplivala na oskrbo. Zdaj stane kilogram krompirja na novomeški tržnici še vedno 4 do 5 dinarjev, četudi ga je streljal proč - v poslovalnici KZ Novo mesto - mogoče kupiti pol ceneje.

I. Z.

Sejmišča

NOVO MESTO - Ponedeljkov sejem se s prometom ne more ravno pohvaliti: rejci so pripeljali 373 prašičev, prodali pa so jih samo 136, tako da je bila prodana le tretjina pripeljanih živali. Kljub temu se cene niso spremenile. Od 6 do 12 tednov stare prašiče so prodali po 300 - 410 dinarjev, od 3 do 5 mesecev stare pa po 420 - 680 dinarjev.

Delo pri stanovanjski skupnosti v Krškem je bilo skrajno neorganizirano in celo nezakonito, saj le-ta nima ustreznih samoupravnih aktov. Zanje bo moral poskrbeti novi izvršni odbor s strokovnjaki, ki jih bodo zaposlili na vodilnih mestih.

Lahko pričakujemo tudi, da bo mirenska predelovalnica krompirja sledila višjim cenam, saj bo v to prisiljena, če si bo hotela zagotoviti surovino. Tudi ob prvi podražitvi se ni držala spomladni dogovorjenih cen. Ob zmanjšani krompirjevi letini bo šla bolje v prodajo zaloga neprodanih krompirjevih kosmičev. Samo zvezna direkcija jih ima v skladiščih 7.000 ton.

tega sicer niso ocenili, toda škoda je najbrž precejšnja, če ne zaradi drugega, zaradi inflacije.

M. L.

Kmetijski nasveti

Cilj je 40 stotov pšenice

Več žita, več hrane bomo lahko pridelali samo z obdelovanjem polj, boljšim izkoriščanjem kmetijskih zemljišč, ne pa z ugotavljanjem naših možnosti, z organiziranjem bleščočih simpozijev, z nenehnim razpravljanjem, kaj da je treba storiti, pa ne storimo. Več so vredni praktični koraki, četudi ne veliki, kot je na primer zadnji poziv slovenske zadrzne zveze, ki pravi: pri pridelovanju pšenice si zastavimo cilj - doseči povprečen pridelek vsaj 40 stotov zrnja na hektar.

KOLIKO ŠKROBA - naprava za ugotavljanje sušine v krompirju

Nujen popravek

Zakoni tržišča so močnejši od vseh dogovorov. Komaj mesec dni je minilo, odkar je republiška poslovna skupnost za krompir sprejela dogovor o letošnjih cenah krompirja, že je bilo cene potrebno popraviti - navzgor. Za sprva določeno plačilo enostavno krompirja ni bilo mogoče dobiti; kmetje ga niso ponujali, ker so vedeli, da je letina slaba in da imajo tokrat oni škarje in platno v rokah.

Rog pri Labodu

Od prejšnjega tedna je usoda konfekarjev novomeškega Roga znana. Podjetje, ki je iskalo nadaljnjo življenjsko pot že s postojanskim Nanosom in drugimi delovnimi organizacijami, se bo 1. oktobra pripojilo Labodu oziroma njegovi ločenski TOZD. Toda ne v celoti: obrat Roga v Mokronogu se vključuje v tovarno Industrije iz Jarš, vendar mora stroje za izdelovanje sraje prepustiti Labodu.

Zdravilni dialog

Slišati je, da v Sloveniji nismo daleč od točke, ki označuje popolno nacionalno zdravstveno zavarovanje. V isti sapi nam to razveseljivo ugotovitev grenijo komentariji, da zadnjega koraka še dolgo ne bomo zmogli. Če pazljivo sledimo sedanjim stabilizacijskim prizadevanjem, ki globoko orjejo tudi po hišah, kjer skrbijo za naše zdravje, moramo priznati, da je „tista“ točka v resnici še zelo zelo daleč. Daleč tudi zavoljo, kot se zdi, neizkorenjenim miselnosti v nas, ki hočemo odlično zavarovanje, nočemo ali pa ne znamo izračunati, koliko to stane, oziroma koliko smo za to pripravljeni prispevati. Sicer pa roko na srce: za zdravstveno zavarovanje ne dajemo tako malo!

Ta cilj je velik, toda dosegljiv. Povprečen pridelek pšenice v naši republiki se je povzpelo od 11,7 v prvih povojnih letih na 16,1 v letih 1955-1960, zatem 26,4 v letu 1971 do 27,8 stotov leta 1973. Zdaj že lahko računamo, da se je pridelek pšenice potrojil; to je izreden uspeh, kakršnega ne dosega vsaka gospodarska dejavnost. V njem je skritega veliko, sicer morda neopaznega in premalo cenjenega kmetijsko pospeševalnega dela.

Slovenija bo imela letos, tako ocenjujejo, približno za eno tretjino manjšo krompirjevo letino. Ko so določali prvotne cene, so vedeli le za to oceno, ne pa tudi za jugoslovansko. Jugoslovanska „grupacija za krompir“ pa je sporočila še slabšo novico: letošnji jugoslovanski

Pripojitev Rogove šivalnice v Adlešičih k Labodu je začasna rešitev, primernejšo bosta Labod in črnomaljska občina poizkušala najti v sodelovanju z belokranjskimi tekstilnimi organizacijami. Rogovci, ki so zdaj na delovnih mestih v Novem mestu in Smarjeti, se bodo takoj vključili v Labodov proizvodni program.

Blagajne se polnijo in še hitreje praznijo. Beremo, da čisto mimo načrtov. To povzročijo slabo voljo, besedne dvoboje, celo sumničenje. Nema lokrat tudi upravičeno. Kaj pogledimo domač, novomeški primer! Periodični obračun kaže, da so izdatke za zdravstveno varstvo preveč obremenila zdravila: preveč glede na minulo obdobje, znatno prehudo glede na načrt. In grmi na zdravnike, da so s predpisovanjem receptov prav bogatinsko razsipni, da se ne „zadovoljijo“ z domačimi zdravili itd. Na drugem mestu povzdigujejo glas, češ da bi lahko zmanjšali število specialističnih pregledov ali da bi toliko in toliko pacientov lahko nekaj dni prej odpustili iz bolnišnice ali da bi morali pretresti upravičenost bolniških staležev in podobno.

Akcija, ki so ji z denarjem naklonjene tudi banke - vsaj tako so sklenili na združenju poslovnih bank Slovenije - bo obrodila sadove le, če bodo poljedelci sledili sodobni agrotehnik, ki je ravno pri pšenici zelo napredovala. Zdaj, pred začetkom jesenske setve, naj na kratko samo ponovimo nekatere najvažnejše agrotehnične ukrepe:

- Nekam slaba letina! (Karikatura: Marjan Bregar)

Začne se pri izbiri semena, pripravi zemlje in gnojenju. Leonarda in libellula sta preizkušeni, zanesljivi sorti. Priporočajo še sorte bezostaja, kavkaz, marinko, zlasti pa novejši sorti sava in zlata dolina. Seme je treba razkužiti (na 100 kg dodati 200 g radosana, radofena ali zorosana) ter preizkusiti kalivost, ki mora po predpisih znašati vsaj 85 odst., da seme lahko prodajajo.

I. ZORAN

NAPRODAJ LIBELLULA IN ZLATA DOLINA

Metliška „Kmetijska zadruga“ je pred kratkim kupila pri ljubljanski „Semenarni“ semena novih pšeničnih sort. Letos lahko kmetje kupijo v trgovinah Kmetijske zadruge v Metliki, Gradcu, Podzemlju in na Suhorju po znižanih cenah dve sorti libellulo in jugoslovansko rekorderko zlato dolino. Kilogram prve sorte stane 3,70 din, kilogram jugoslovanske pšenice, za katero menijo strokovnjaki, da je zelo dobra, pa 4,00 din.

redno je zapisati...

Upajmo, da 6. člen osnutka zakona o razpisu javnega posojila za modernizacijo slovenskih cest, ki je v javni obravnavi, nikoli ne bo prišel do veljave. Pravi namreč, da bodo vplačana posojila vrnjena s 7,5-odstotnimi obrestmi v roku 6 mesecev, če vpis posojila za ceste ne bo uspel. To se ne bi smelo zgoditi, zakaj motorizirana Slovenija, ki je v desetih letih povečala promet za enajstkrat in ima 1 potniško vozilo na 8 prebivalcev, si ne more privoščiti, da bi imela 1716 km ali 45 odstotkov regionalnih cest še - makadamskih.

To je podoba „razvisti“, ki jo republiška cestna skupnost s pomočjo javnega posojila želi in iz več znanih razlogov tudi mora spremeniti. Pričakuje, da jo bo naša javnost pri tem velikem podvigu, ki bo stal nič manj kot 10,8 milijard novih dinarjev, investiranih v letih 1976-1980, podprla. Nadejamo se, da bodo naša

Klic ceste

pokrajina in naši ljudje naklonjeni tej veliki akciji ne le zato, ker je v načrtu predvidena modernizacija cest Sodržiča - Nova vas, Mokronog - Boštanj, Kot - Črmošnjice, Velika Loka - Čatež, Podbočje - Krška vas, Metlika, Brestanica, Krška vas, Stari Log, marveč, ker vsesplošni razvoj naravnost terja sodobno cestno povezavo v vsej Sloveniji.

Da ponovimo, kar smo zapisali že zadnjič: v Sloveniji naj bi s 1. januarjem 1976 razpisali javno posojilo za ceste in s pomočjo vplačil posameznikov in organizacij zbrali v pol leta 900 milijonov dinarjev. To je slaba desetina potrebnega denarja za posodobljenje slovenskih cest. Večjih del bodo dali prispevek iz prodaje pogonskih goriv, združevanje sredstev TOZD (4 odst.), cestna taksa, prometni „dinar“ in še nekateri viri. Ljudsko posojilo bo pravzaprav pomagalo izpolniti vrzel, ki zija med potrebami in možnostmi, ima pa tudi velik moralen pomen, saj bo pokazalo, če slišimo klic ceste in če smo pripravljeni primakniti kaj iz svojega žepa.

M. LEGAN

(nadaljevanje s 1. strani)

dimu je okrog 100 milijonkrat večja, kot je bila v najhujši znani katastrofi onesnaženja zraka v Londonu leta 1952, ko je v enem tednu umrlo 4000 ljudi. Prav zato je kronični bronhitis predvsem bolezen kadilcev. Kadilci, ki imajo znamenja kroničnega bronhitisa, pa si zavestno podaljšujejo življenje, če preneajo kaditi cigarete.

- Odvadite se kajenja!
- Izberite cigarete z manj katrana in nikotina!
- Ne pokadite cigarete do konca: največ katrana in nikotina vdihnete v poslednjih vdihih cigaretnega lima. Pokadite cigareto le do polovice, na ta način boste vdihali le približno 40 % celotnega katrana in nikotina. Druga polovica cigarete sebuje 60 % katrana in nikotina.
- Ne razmišljajte o vsaki posamezni cigareti in lahko boste prenehali s kajenjem, ne da bi ga pogrešali.
- Zmanjšajte inhaliranje. Ne nhalirajte globoko, le površno vdihnite dim ali pa samo pihajte. Poizkujte s pipo.
- Kadite vsak dan manj cigaret. Če bolj podaljšujete čas med dnevi, ko si obljudite, da ne boste kadili. Ne mislite si predtem, da ste renehali kaditi, temveč le, da ste ajenje odložili.

Pomnimo! Povečan krvni pritisk, veliko holesterola ter kajenje cigaret trije najvažnejši rizični faktorji, ki povzročajo srčni infarkt. Kadilcu izredno močno poveča možnost, a bo obolel za kroničnim bronhitisom, emfizemom in srčnim infarktom. Umrljivost pri kadilcih, ki kajijo manj kot en zavojček cigaret na anje štirikrat večja kot pri nekadilcih; tisti pa, ki kadijo več kot en zavojček na dan, imajo sedemkrat večjo umrljivost.

Približno 90 % obolenih za pljučnim rakom so kadilci, simptomi pljučnega raka so lahko nadležen ašelj, kri v izmečku, neodrejena otečina v prsih, težka sapa in tako dalje.

Kaj lahko storite? Obiskujte redno svojega zdravnika in dispanzer za pljučne bolezni. Iščite se spoznavati običajna svila pravega srčnega napada: trajajočo stiskajočo bolečino ali nelagodno počutje v predelu srca, ki lahko eva v ramo, roko, vrat ali čeljust; ogosto te težave spremlja potenje, labost, bruhanje, težka sapa.

Če ne morete prenehati kaditi, otem morate najmanj enkrat na to na zdravniški pregled; le-ta pa je otreben takoj, če se pojavi eden od menjenih simptomov. Priznajte, da : vaše zdravje v nevarnosti. Obiskujte zdravnika. Zgodnja diagnoza je vaše največje upanje; čim olj zgodnje je zdravljenje, tem večje verjetnost ozdravitve.

DR. PETER KAPS

HENČEK TOKRAT V LESKOVCU

28. septembra bo na vrtni veselici v vinskotrgatvi, ki jo prireja buffet Voglar v Leskovcu pri Krškem, za ples in razvedrilo poskrbel Henčekov ansambel.

Izdajateljski svet Dolenjskega lista se je sestel minuli četrtek

Po izvolitvi Slavka Lubšine iz Brežic za novega predsednika se je izdajateljski svet Dolenjskega lista 18. septembra v Novem mestu strinjal s stabilizacijskim načrtom ČZP Dolenjski list ter sprejel poročilo o vzrokih za podražitev Dolenjskega lista s 1. julijem letos in o „samozaščitni akciji“ novinarjev Dolenjskega lista v Novolesu ob koncu januarja 1975.

Dalj časa so se člani izdajateljskega sveta zadržali pri razpravi o uresničenju temeljne vsebinske zasnove Dolenjskega lista in pri tem predlagali, naj bi tednik proučil možnosti vključitve delegatske priloge v svoj koncept in vsebino.

Poročilo o podražitvi Dolenjskega lista ni bilo sprejeto brez

pripomb. Po mnenju izdajateljskega sveta ob morebitnih bodočih podražitvah ne bi smeli mimo soglasja samih ustanoviteljev oziroma devetih občinskih konferenc SZDL ali vsaj predhodne razprave na tem svetu. Oblikovanje cene sodi, kakor so poudarili, v politiko, katere nosilec je tudi izdajateljski

svet. Vsa ta vprašanja bo nujno tudi poslej urejati tako, da ne bosta prizadeta niti naklada niti obseg lista.

Splošna sodba izdajateljskega sveta je nadalje bila, da bi morali vsebino Dolenjskega lista popestriti s posebno prilogo, ki naj bi jo imenovali tribuna delegatov ali kako drugače. To medobčinsko tribuno bi štirinajstredno ali mesečno napolnjevalo izčrpno poročanje o uveljavljajočem se delegatskem sistemu in delegatskih odnosih na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju. Kajpak je ta odločitev v rokah občin, ki bodo morale zagotoviti tudi denarne vire za to razširjeno obveščanje.

Gasilsko slavlje v Brežicah

Razstava, sprevid in tekme v tednu požarne varnosti

Občinska gasilska zveza Brežice je v nedeljo, 21. septembra, praznovala dvajsetletnico obstoja. Zdej vključuje 29 prostovoljnih gasilskih društev, dve industrijski enoti in 300 pionirjev-gasilcev.

Predsednik brežiške občinske skupščine, ki je zbranim gasilcem na stadionu čestital za jubilej, je med drugim dejal, da morajo društva pomnožiti svoje vrste še s sprejemanjem žensk. Franc Skinder je omenil še pomembno družbeno vlogo, ki jo opravlja v občini gasilska organizacija že desetletja. Nujno je nadaljnje sodelovanje z družbeno-

političnimi organizacijami v krajevnih skupnostih, saj gasilci lahko vneso duh solidarnosti in delovno pripravljenost v Socialistično zvezo, v mladinsko organizacijo, kulturno-prosvetna društva, društva prijateljev mladine in krajevne skupnosti ter tako postanejo še pomembnejši tvornici razgibanega družbenopolitičnega in kulturnega življenja v občini.

Občinska skupščina in delovne organizacije pa se bodo po svojih močeh prizadevale, da se bodo gasilske enote lahko bolje opremile. Za sedaj, žal, še niso pripravljene za gašenje večjih požarov. Nujno potrebujejo sodobnejše naprave za obveščanje in reševanje ljudi iz višjih nadstropij.

J. T.

ČRNOMELJ: TO JE NJIHOV PRISPEVEK

Mladi iz črnomaljske občine se v prizadevanja za ustalitev gospodarstva vključujejo s prostovoljnimi delovnimi akcijami. Tako so poleti že delali tri proste sobote pri izkopu vodovoda. Do bličje-Jelševnik-Črnomelj in vsakič opravili 1.150 delovnih ur. Mladincem so pri tem pomagali tudi vojaki. Večja mladinska akcija bo spet 27. septembra, udeležili pa se je bodo srednješolci in mladinci iz delovnih organizacij.

SREČANJE PIONIRSKEGA ODREDA

V soboto, 27. septembra, bo na starem zbornem mestu Pod skaleo na Dobravi tovariško srečanje nekdanjih članov pionirskega odreda Dolenjske Toplice. Po zboru ob 9. uri bo ob desetih svečanost pri osnovni šoli „Baza 20“ v Dolenjskih Toplicah. Kulturni program bodo izvedli pionirji in mladinci osnovne šole „Baza 20“. Po podelitvi spominskih plaket bo na jasi v parku partizanski miting ob tabornem ognju, kjer bodo udeležencem tovariškega srečanja postregli s partizanskim golažem in polento.

Z nedeljske slovesnosti na brežiškem stadionu, kjer je občinska gasilska zveza pripravila razstavo gasilske opreme. (Foto: J. Teppey)

List za vsakogar »Dolenjski list«

NOV POLITIČNI TEČAJ

22. septembra se je začel v motelu Jasnica pri Kočevju že šesti, dvomesečni politični tečaj za mladinske in politične delavce. Po otvoritvi je bil razgovor slušateljev s predavatelji in predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

V motelu Jasnica so 18. septembra odprli tudi razstavo del Zdravka Vampovca, slušatelja enega izmed preteklih političnih tečajev na Jasnici. Razstava njegovih slik bo odprta še do nedelje, 28. septembra.

JOSIP BROZ – TITO:

Bodite še naprej ta cement!

Če se spomnimo, kakšna je bila preteklost delavcev recimo pred štiridesetimi leti, potem lahko bolje razumemo sedanjí položaj delavca. Vi danes sami upravljate z vašimi podjetji in sami razpolagate s tistim, kar ustvarjate. In zato mora biti delavski razred čimbolj enoten, ker bo le tako lahko dosegel še večje uspehe v svojem delu. Delavski razred mora biti tisti cement, ki povezuje vse naše narode in narodnosti v enotno socialistično skupnost Jugoslavije. Vi delate v tem mestu, toda niste le od tukaj, temveč ste prav gotovo iz vseh krajev naše države. Tako je v mnogih naših tovarnah in zato ne more biti delitve po nacionalnostih. Interes delavskega razreda je enoten v vsej Jugoslaviji. Bodite še naprej ta cement, ki bo še naprej krepil našo socialistično federativno republiko Jugoslavijo kot enotno državo, močno po svojih rezultatih, močno po svoji razredni zavesti, močno v materialnem in v vsakem drugem pogledu. Ob tej priložnosti bi rad rekel, da je danes Jugoslavija na zelo visoki ravni, ne le kar zadeva razredno zavest naših delovnih ljudi, temveč tudi kar zadeva njen mednarodni ugled. Po vsem svetu je zelo cenjena.

(Predsednik republike v pogovoru s političnim aktivom Siska)

ANDREJ MARINC:

To je odgovornost pred zgodovino

Mariborska univerza stopa v slovensko zgodovino v prelomnem obdobju. Še morda ne povsem jasno izoblikovane reformne težnje, ki so spremljale nastanek in razvoj visokega šolstva v Mariboru, niso več samo težnje. Volja in odločenost vseh najprogresivnejših sil, izražena v resolucijah X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in VII. kongresa Zveze komunistov Slovenije, postavljata pred nas vso nalogo, da ustvarimo možnosti za to, „da bodo delavci v združenem delu obvladovali tudi celotno kadrovsko reprodukcijo kot eno najpomembnejših in dolgoročnih komponent lastnega razvoja“. Tega ne bomo uresničili zgolj z izboljšanjem materialnega stanja. Potrebno bo zagotoviti prisotnost organiziranega delavca in njegovega resničnega dolgoročnega interesa v celotni družbeni vzgojno-izobraževalni politiki. Marksistična zasnovanost izobraževanja in vzgoje se ne more izčrpiti samo pri izbiranju učne snovi in metod dela, ampak se mora izraziti zlasti v tem, koliko in kako vzgojno-izobraževalno in znanstveno delo služi in prispeva k ustvarjanju pogojev za osvobajanje dela in resnično podpira delavski razred v njegovem proizvodnem in političnem boju za uresničenje njegove zgodovinske naloge. To ni vpreganje znanosti in vzgoje v voz neke ideologije, ampak odgovornost visokošolskega učitelja in znanstvenika pred zgodovino in pred delavskim razredom njegove dežele in njegovega naroda.

(Predsednik IS SRS ob slovesni razglasitvi druge slovenske univerze v Mariboru)

Jedraska elektrarna ni - atomska bomba

16

36 vprašanj in odgovorov, ki pojasnujejo vse

S primerno mešanico polresnic, nedokazanih črte ali celo zavestno napačnih izjav poskušajo avesti delno nepoučeno javnost in razširjati trah. Čemu vse to?

Javnost ima pravico do popolne, stvarne in adi dokazljive prave informacije. Miroljubna poraba jedrske energije je za bodočnost tako dločilnega pomena in je tako resna zadeva, da u niso primerne sejmarske izjave v znanstveni reobleki, ki jih ne moremo zagovarjati.

64. vprašanje: Kaj je v resnici dejal prof. Weizsacker?

Odgovor: Nasprotniki jedrske energije pogosto navajajo aslednji izrek munchenskega jedrskega fizika: Ne da se zanikati, da je radioaktivnost, ki jo roizvaja reaktor, tako velika, da bi, če bi se prostila ob katastrofi in ušla v okolje, pomenilo o dejansko zelo veliko nesrečo, kajti količina adioaktivnosti, ki se nahaja v enem reaktorju, je natno večja kot količina radioaktivnosti, ki jo azširja atomska bomba. Vendar stavek, ki sledi, rez izjeme zamočljivo. Prof. Weizsacker je nam- eč v nadaljevanju dejal: „Priznam pa, da me to rav malo vznemirja.“

Nič drugače ni z „negativnimi“ izjavami tako elo pogosto navajanih profesorjev in Nobelovih agrajencev Lihentala, Soddyja, Glassa, Telerja,

Paulinga, Hahna ali Thirringa. Ali je morda Hahn leta 1964 prisostvoval v Kielu proti svoji volji krstu ladje, ki je bila po njem imenovana?

Poizvedbe kaj hitro odkrijejo dejansko stanje. Praviloma ima to le malo opraviti z vtisom, ki naj bi ga vzbudilo citiranje prirejenega izreka.

Ali: kako bi naj razumeli, če piše Thirring: „Če bo še naprej naraščala potreba po energiji kot doslej, potem bo energija, pridobljena iz jedrskih cepitev, zelo dobrodošla dopolnitev za kritje naraščajočih potreb.“

65. vprašanje: Ali nasprotiki jedrske energije lahko predložijo pristne, znanstveno vzdržne argumente, ko kritizirajo?

Odgovor: Eden najtežjih problemov v diskusiji z nasprotniki miroljubne uporabe jedrske energije je dejstvo, da so – pretežno kot laiki – komaj zmožni, da bi si ustvarili jasno sliko o problemih, ki so povezani s tem področjem tehnike. V modernem svetu ni mogoče presojati brez zanesljivega, objektivnega znanja. Za oceno na tem področju je neizogibno potrebno obsežno znanje jedrske in reaktorjske fizike, jedrske tehnike, gradbene in varnostne tehnike, fizike sevanja, radiokemije in biologije, radiomedicine in ekologije. (Ekologija je veda o odnosih neživega okolja do življenja.)

Potrebno je, da človek, ki se trudi, da bi presojal, ne prezira spoznanj naravoslovja, fizike, kemije, medicine in biologije, temveč da jih uporablja.

Čustvena osnova za laike je povsem razumljiva zaradi nesrečnih atomskih bomb. Ne gre pa, da bi s tem negativno povezovali miroljubno uporabo atomske znanosti.

66. vprašanje: Kako je z odgovornostjo strokovnjakov?

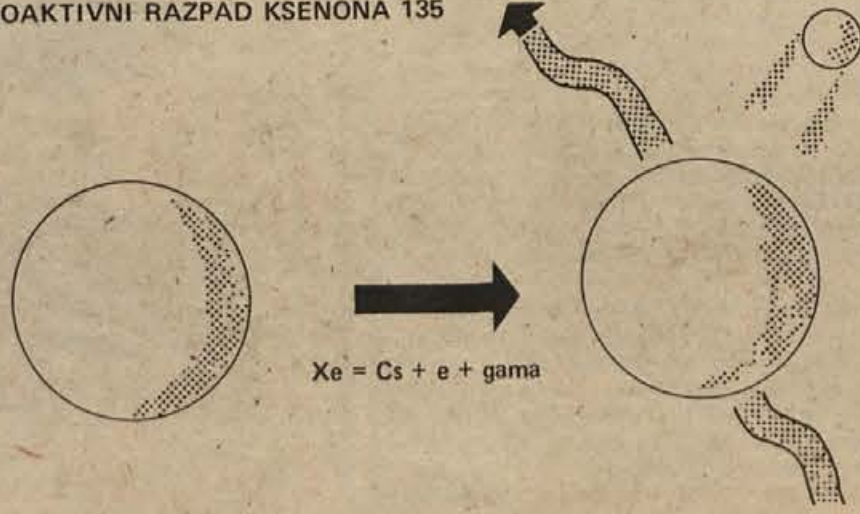
Odgovor: Trditve, ki jih določena skupina stalno navaja, da ravnajo zagovorniki reaktorjske tehnike iz tehničnega optimizma ali želje po dobičku ne odgovorno, so povsem brez podlage.

ZAKLJUČEK

K prostemu prevodu iz nemške brošure, ki smo jo omenili že v uvodu, dodajamo še nekaj misli.

V nekaj letih bo v neposredni bližini, kot je to že rečeno, zrasla prva naša jedrska elektrarna.

RADIOAKTIVNI RAZPAD KSENONA 135

Grajena bo na izkušnjah drugih, tehnično naprednejših narodov. Lastnih izkušenj pač še nimamo. Z nekako plahimi in negotovimi koraki se približujemo temu tehnično pomembnemu dogodku. Hočeli smo našim bralcem „natočiti čistega vina“. Upajmo, da je večina bralcev spoznala stari rek: „Ni vse zlato, kar se sveti.“ – Dodajmo mu najmodernejši del –: „Tako tudi jedrska elektrarna ni – atomska bomba.“

Kako smo duševno pripravljene na ta dogodek? Od leta 1962 sem je bilo objavljenih 18 zakonov, pravilnikov in predpisov. Res je, da so prirejeni predvsem v medicinske in raziskovalne namene. Le v zadnjih je občutno opazna tendenca, da gre že za količinsko večje množine radioaktivnih snovi in probleme v zvezi s tem. Marsikateri predpis je že uporaben tak, kot je, marsikateri pa bo treba ustrezno dopolniti. Zato lahko upamo, da bomo kmalu dobili naš „atomski zakon“, ki bo zaokrožena celota vse problematike okrog jedrske energije, ki jo želimo in hočemo uporabljati le v miroljubne namene.

Prevajalec

Globočdol - neodkrito »Kozjansko«?

Nedaleč od Novega mesta, v Globočdolu, se kmetje otepajo z zaostalostjo — Grozi vasi zapuščenost, tišina? — Kdo naj priskoči na pomoč?

Za vas Globočdol malokdo ve, čeprav je oddaljena od Novega mesta le deset kilometrov in leži zahodno od gradu Hmeljnik v krajevni skupnosti Mirna peč. Steje enaindeset prebivalcev; večina se jih ukvarja s kmetijstvom, ki je delno mehanizirano in polikulturno. Za tako gospodarjenje pa vemo, da se ne splača, saj je uporaba umetnih gnojil minimalna. Zato je opaziti preusmerjanje na živinorejo, toda dela je preveč, rok pa premalo. Zaradi slabe krme je slaba tudi mlečnost. Kmetje pa niso poučeni o dosežkih agronomije.

V vasi nimamo človeka, ki bi se zanimal za naše probleme in organiziral dejavnosti. Plačujemo krajevni samoprispevek, toda od njega nimamo koristi. Ceste so slabe, podobne potem in stezam, potrebne popravila. Samoupravljanje na vasi je slabo. Lasti skupnosti je le vodovod, ki je bil zgrajen z lastnimi sredstvi. Kadar zmanjka vode, je kriv posameznik, čeprav jo črpajo vsi. V vasi vladajo stalna nasprotja. Nad privatnim sektorjem je ostra kontrola, pa se na račun privatne lastnine posamezniki vseeno okoriščajo.

Ali so sami kmetje krivi, da je vas nerazvita? Ne! Kmet je premalo seznanjen o svojih dolžnostih in pravicah, čeprav je za to delno tudi sam kriv. Kmetje bi se lahko povezali v vaško skupnost in za skupne potrebe nabavili mehanizacijo. Saj ustava temelji na družbeni lastnini, zato bi združeni kmetje imeli tako lastnino, hkrati pa bi postali samoupravljajci, sami bi odločali o ustvarjenem dohodku.

Globočdolski kmetje se trudijo, da bi pospešili razvoj, toda to jim le delno uspeva. Vsa letna denarna sredstva vlagajo v razvoj, toda ne dohajajo cen in stopnje inflacije.

ZA NAGRADO V PULJ

Učenci 8. b razreda OŠ Jurij Dalmatin iz Krškega smo sodelovali na natečaju ZTP Ljubljana za najboljši spis o železnici. Dobil smo prvo nagrado: brezplačno vožnjo z vlakom po Sloveniji in Istri in v petek, 12. 9. zvečer, za nekaj dni odpočitvali v Pulj. Vse tri dni smo imeli lepo vreme.

Vsi učenci smo bili z izletom zelo zadovoljni. Sklenili smo, da bomo pri takih razpisih še sodelovali, ZTP pa se za nagrado najlepše zahvaljuje mo.

NEVENKA ZUBOK

Cenejši dopust - res utvara?

Čeprav nam standard stalno narasča, hkrati se ugotavljamo, da gre na pravi letni dopust malo zaposlenih in njihovih svojcev. Vzrok je preprost: delovne organizacije imajo le malo počitniških domov (nekateri jih sploh nimajo), delavci so lahko v njih le malo časa, izdatki za vzdrževanje in poslovanje domov so veliki, pa tudi okerbnini dan ni poceni.

Vendar rešitev za poceni dopust je vedno več ljudi preživlja dopust v kampih (šotariščih) in to pod šotiri ali v prikolicah. Šotiri so razmeroma poceni, v kampih pa si kuha vsaka družina sama in tako lahko poceni letuje.

Zal pa je tudi tu ovira, ki bi se jo dalo ob pomoči oziroma akciji slovenskih in jugoslovanskih sindikatov uspešno izpeljati v korist naših delovnih ljudi in občanov. Kampiranje

Mladih v Globočdolu je malo, pa še ti so neaktivni. Do šole imajo daleč v Mirno peč, malokdo pa se odloči za nadaljnje šolanje. Odhajajo v

JAVNO VPRAŠANJE

V nekaterih kočevskih podjetjih je slišati, da si kulturni delavci v Kočevju delijo visoke osebne dohodeke. Ker se čutim prizadet, prosim komisijo za družbeni nadzor pri občinski skupščini Kočevje, da ugotovi in javno odgovori: kdo ima tako visoke osebne dohodeke, kolikšne in kolikšno delo je opravil zanje?

IVE STANIČ
osnovna šola Kočevje

SREČANJE S KOMUNISTOM

15. septembra je učence OŠ Senovo obiskal tovariš Ravbar iz Krškega, ki je že več kot 30 let član Zveze komunistov. Govoril nam je o namenu in nalogah ZK in o predvornem razvoju te organizacije v Jugoslaviji; tov. Ravbar nam je opisal tudi precej dogodkov, ki jih je doživel kot član Zveze komunistov. Poudaril je, da praznuje glasilo Komunist že svojo 50-letnico in da je imel pomembno vlogo v zgodovini razvoja Zveze komunistov Jugoslavije.

Učenci smo z zanimanjem poslušali pripovedovanje dolgoletnega komuniste, za obisk pa se mu je zahvalila učenka 7. razreda.

LEA LAKAJNER, 8. a
novinarski krožek
OŠ Senovo

tujino, v mesta za delom. Kmetije se počasi praznijo.

Kaj bo z Globočdolum? Bo propadel? Bo v njem zavladala tišina? Bodo v vasi umirali samo starčki? Edina rešitev je, da priskoči na pomoč skupnost, da vas iztrga iz zaostalosti, gotovega propada!

JOŽE MUHIČ,
GLOBOČDOL 1

Samo graja na račun „Trikona“

Boleče je, brati v našem preljubem „Dolenjskem listu“ samo graja na račun „Trikona“. Tako pisanje (... člani kolektiva pravijo, da res niso najboljši delavci, da mnogi radi lenarijo, vendar da je tudi organizacija dela slaba in da celo ni sloge med vodilnimi...) samo škoduje ugledu kolektiva Trikon, ki ga ima na jugoslovanskem trgu, posebno na slovenskem. Kako je mogoče črniti kolektiv, ki je med vodilnimi pri nas po kvaliteti proizvodov hlač, ki jih izdeluje? Kako žaliti kolektiv, ki je edini sposoben izdelati hlače za izvoz v ZRN firmam, kot sta Bleyle in Schiesser. Ki sta vodilni tako po modi kot kvaliteti v tej državi?

Kar zadeva organizacijo dela, pa verjetno ni strokovnjaka, ki bi lahko kaj več napravil v takih starih neprimernih in nezdravih prostorih, v katerih se Trikon nahaja. Oglejmo si le konfekcije in proizvodne hale trikotarskih kolektivov v Sloveniji; poglejmo kvaliteto izdelkov v teh modnih halah gigantov! Ponosno lahko ugotavljamo, da Trikon ne zaostaja za njimi, hkrati pa se trudi, da se izboljšuje kvaliteto.

Nesloga med vodilnimi delavci pa je za Trikon preteklost in tudi v bodoče jo bomo odpravljali. Ne pozabimo, da je Trikon letos šel v veliko rekonstrukcijo obrata pletenin, da pa je nemogoče čez noč vse delavke prekvalificirati in obenem spremeniti proizvodnjo. Zato poučarjam, da kolektiv Trikona želi samo potrpljenja in razumevanja. Razumevanja, na katerega ni naletel celih 15 let obstoja razen v zadnjem času pri občinski skupščini Kočevje. Odločanje pa prepustimo temu kolektivu, ki že 15 let dela in proizvaža v starih stavbah in sobah. Pustimo vendar te čebelice naj pridno nadaljujejo svoje plemenito delo!

R. Lavrih
Rudarsko naselje 4
61330 KOČEVJE

Poziv slovenski javnosti

Člani Zveze tabornikov Slovenije, zbrani v Bohinju, da bi proslavili 30-letnico osvoboditve, 25-letnico delovanja naše zveze in 50-letnico taborniškega gibanja v Sloveniji, ob tej priliki izražamo skrb zaradi naglega narasčanja uničevanja našega naravnega življenjskega okolja. Razumljivo nam je, da zaradi človekovega udejstvovanja, predvsem pa tehnike in tehnologije, do tega vedno bolj prihaja, skrbi nas pa, ker doslej naša družba še ni našla niti sredstev niti zdravila za zmanjšanje ali odpravo tega zla.

Taborniki smo od vsega začetka prijatelji narave, ker v njej in ob njej živimo, si krepimo duha in telo ter raz-

vijamo vsa znanja in spretnosti, ki so nam potrebna za obrambo naše lepe domovine. To v polni meri proglašamo v našem geslu: „S PRIRODO K NOVEMU ČLOVEKU“!

Pozivamo vse pristojne oblastvene in družbene delavnike, naj v bodoče varstvo narave in našega okolja bolj intenzivno rešujejo. Taborniki pa obljublamo, da bomo vedno in povsod svoje znanje in izkušnje posvetili posameznim in skupnim problemom ter prizadevanjem za varstvo narave in okolja.

V Bohinju, 31. avgusta 1975
ZBOR TABORNIKOV
SLOVENIJE

Izlet na Madžarsko

Novomeško HD obiskalo tudi porabske Slovence

Člani novomeškega Hortikulturnega društva smo bili pred kratkim na tridnevem izletu na Madžarskem. Z izletom smo bili zelo zadovoljni; navdušila nas je Budimpešta, ki jo je letos obiskalo že 10 milijonov turistov. Tudi ob Blatnem jeze-

ru je vedno dosti tujcev, pa tudi domačih turistov, ki tam preživljajo letni dopust.

Vso pot po Madžarski so nas navduševali lepe ceste, zlasti pa kraji, polni gvetja, parkov, otroških igrišč. Tam res vsi spoštujejo geslo: „Ne onečiščaj narave!“

Na poti domov smo se ustavili v Porabju in nekaj ur preživeli v Monostru, kjer žive porabski Slovenci; z njimi smo se srečali v slovenski gostilni. Doma res premalo vemo o življenju naših rojakov na Madžarskem, ki jih je tam okoli 6000. Povedali so nam, da imajo po vseh slovenska kulturna društva in pevske zbornice in da nastopajo tudi v Sloveniji. Redne stike imajo z Mursko Sobotno, vendar so potožili, da imajo težave pri potovanju čez mejo; je tudi obiskov z domovine, pravijo; je premalo, pogrešajo slovenskih knjig in časopisov.

Z obiskom Porabja smo zaključili tridnevno potepanje po Madžarskem. S tem izletom je naše Hortikulturno društvo zaključilo polnoletno delo, sedaj pa so na vrsti razna predavanja. Člani HD smo hvaleniti vodstvo društva za dobro organizacijo izleta, posebno pa za obisk naših rojakov v Porabju.

MARJAN TRATAR — UČO

POTOČEK ŽUBORI

V 34. številki Dolenjskega lista sem v prispevku pod naslovom „Ura v jami“ trdil, da so govornice o potočku v jami Ajdovska peč v dolini Pancel pri vasi Hudo brezno napačne. Toda pri ponovnem pregledu jame sem za neko veliko skalo našel rov, ki vodi do potočka, v katerem je bel pesek. Ob potočku je tudi precej velik prostor, opazil pa sem tudi nekaj zelo lepih kapnikov. Potoček torej res je, govornice niso bile napačne.

FRANC ŠTAJNER

KUPEC SE JE PRITOŽIL

V 37. številki našega lista smo objavili članek „Prodala sta tujega konja“, v katerem smo zapisali, da so kočevski mlilničniki že prijavili sodniku zaradi velike tatvine dva pladoletnika (ki sta ukradla in prodala konja) ter Franca Hrena iz Sardinije vasi pri Žuzemberku (ki je konja kupil) zaradi prikrievanja. Te dni se je pri nas oglasil France Hren in povedal, da on ni res prikrival kraja konja, ampak je takoj naslednji dan po kupitvi, se pravi 16. avgusta, ko je zvedel, da je konj ukraden, tudi sam poklical mlilničnike. Dodal je, da podatki o konju niso drže, češ da je bil v resnici lažji in da je imel poskodovano nogo.

Na postaji milice v Kočevju pa so nam o tej zadevi povedali, da so javnemu tožilstvu prijavi razen obeh mladoletnikov tudi Hrena, sodišče pa bo končno odločilo, kdo je kriv in kdo ne.

NI NUJNO

da se uredništvo Dolenjskega lista strinja z vsemi sestavki, ki so objavljeni na tej strani. K prispevkom, ki jih pošiljate za objavo v našem tedniku, pripišite svoj celi naslov, sicer ne pridejo v poštev za tisk. Na posebne želje pisca lahko ostane njegovo pravo ime za javnost tajno (podpisali ga bomo s kraticami ali kako drugače), vsekakor pa je pred sodiščem za resničnost napisanega odgovoren predvsem sam.

UREDNIŠTVO DL

LOŠKI UPOKOJENCI NA RABU

Upokojenci iz Loškega potoka imajo svoje društvene prostore v vasi Rab. Društvo šteje okoli 200 članov, njihovih sestankov, prireditvev in akcij se udeležujejo tudi kmetje. Društvo upokojencev je zelo aktivno, skupaj z Viatorjem je letos organiziralo dvodnevni izlet na Rab. Vodil jih je predsednik DU Franc Jerab, bivši internanec na Rabu in partizan rabske brigade, ki je upokojencem opisal trpljenje, ki so ga tam preživeli zaporniki.

M. T.

Goljufije ni moč opravičevati z napako

Odgovor na pojasnilo inž. Nemaniča, objavljeno pred dvema tednoma

Inž. Slavko Nemanič iz KZ Trebnje je s svojim pojasnilom v DL 4. septembra na moj komentar v DL 28. avgusta z naslovom „Goljufajo kmete...“ storil javnosti in novinarjem neprecenljivo uslugo.

Toda preden se bom lotil te usluge, naj odgovorim na njegovo „načelno pripombo“, češ da „nihče od podpisanih novinarjev ni amatral za potrebno, slišati tudi drugo plat zvona“ in da „takega obveščanja javnosti ne moremo odobravati“.

Po tem, kar sem v komentaru zapisal kot novinar, nisem imel kaj ponuditi druge plati zvona v KZ Trebnje, temveč po predloženih dokumentih ugotoviti, koliko je bik odkodovanega kooperanta tehtal v klavnici. To sem storil in vodja odziva EMONE — TOZD Mesna industrija Zalog mi je povedal, da je bik z uleseno številko 6448, last Staneta Gričarja iz Hrastovice 10, tehtal živ mesa 416 kg in dal 214,80 kg ali 51,63 % mesa. Ta količina mesa bi morala biti reju izplačana po 31,34 din kilogram. Torej bi reje moral dobiti 6.729,83 din, ne pa 6.489,60 din, kot jih je prejel za 384 kg žive teže po 16, 90 din.

Zame novinarja je bila to druga plat zvona. Povsem dovolj, ker je videla, da je rejeveva pritožba uprta „mota“ ali za „tehnično napako“, in ker sem bil prepričan, da bo na pod-

govoda od kooperanta, doslej živine sploh ni tehtala, kar ni v skladu s predpisi. Se več: priznal je, da KZ Trebnje o prodaji živine nima vse razpoložljive dokumentacije za pošten obračun, temveč to na slepo prepušča klavnici, in da torej z živino kooperantov, ki morajo za pitanje vložiti mnogo truda in denarja, ravna tako kot „z mačkom v zaklju“, kar ni v skladu z običnim načelom „vestnosti dobrega trgovca“.

3. S številkami, ki jih je sam navedel, je nehotno potrdil, da do zamenjave tež ni prišlo v depozju Emone ob prevzemu, temveč pri obračunu, ki ga je naredila KZ Trebnje, proizvodni okoliš Mokronog-Trebelno, kar izhaja iz potrdila o odkupu št. 400/237 z dne 24. 7. 1975. Inž. Nemanič pa v svojem pojasnilu navaja tudi, da je vsak bik treh rejcev, ki so bili istočasno naloženi na kamion Emone, dobil uleseno številko, ki je spredaj vpisana tudi v kupčev spremni list. Navaja tudi teže spornih živali ob razkladanju na rampi kupca, kakor tudi teže mesa toplih polovic.

Inž. Nemanič pa tudi pojasnjuje, da na osnovi teh tež Emone izdala obračun klanja na 56 % klavnosti, KZ Trebnje pa je na osnovi tega obračuna izplačala po ceni 16,90 din za toliko in toliko kilogramov posameznemu reju. Oglejmo si te

obračune po mojem, nekoliko bolj preglednem sestavku:

kooperant:	Zagar	Gričar	Zupančič
Ušesna št. bika:	0417	6448	6446
Živa teža pri Emoni	505 kg	416 kg	560 kg
Teža mesa	290 kg	217 kg	316 kg
Razlika	215 kg	199 kg	244 kg
Osnova za obračun in izplačilo:			
Živa teža pri Emoni	505 kg	416 kg	560 kg
Obračun ž. teže pri KZ	512 kg	384 kg	559 kg
Razlika	+ 7 kg	- 32 kg	- 1 kg

Inž. Nemanič pojasnjuje in potrjuje, da je KZ Trebnje prejela podatke o teži živega goveda in mesa po klanju od Emone in da je na osnovi teh tež izvršila izplačilo. Primerjava tež pri Emoni in tež na živo pri KZ Trebnje, ki so bile osnova za obračun in izplačilo, nam pokaže razlike v kilogramih, in sicer: + 7 kg pri Zagarju, — 32 kg pri Gričarju in — 1 kg pri Zupančiču.

Četudi ne upoštevamo zamenjave, ki jo inženir opravičuje in zagovarja s „tehnično napako oz. zamenjavo tež“, naj nam, prosim, še pojasni, kako je bilo ob dobjenih podatkih o teži možno nekemu obračunati in izplačati za 7 kg več žive teže, kot je bil imel pri Emoni?

Zamenjava bikov po težah tako, da je bil Zagarjev bik dejansko Gričarjev, Gričarjev bik dejansko Zupančičev, Zupančičev bik pa dejansko Zagarjev, pokaže hkrati, da sta bila pri tem oškodovana celo dva kooperanta: Gričar za 128 kg ali 2.163,20 din in Zagar za 47 kg ali za 794,30 din, medtem ko je Zupan-

čič dobil za 175 kg ali 2.957,50 preveč denarja.

V takšno zamenjavo oz. izključno tehnično napako, bi jaz morda verjel, če bi bil prepričan, da so bili tisti, ki so gledali ušesne številke, vpisovali teže na spremne liste in obračunavali, slepci, in če ne bi vedel, da se takšne zamenjave nemalokrat dogajajo v korist kakega strica.

4. Uslugo novinarjem in javnosti je inž. Nemanič storil tudi s tem, ko je v pojasnilu povedal, da za „oba“ partnerja šteje KZ in Emone — TOZD Mesna industrija Zalog, ne pa tudi kooperanta, kar ni v skladu z našimi na poro uveljavljenju samoupravljaljskih pravic kmeta in uveljavljanju njegove vloge kot samoupravljalca. A povedal je še, da bo KZ Trebnje za pomoto priznala oz. obremenila rejce za zgoraj navedene zneske. Torej se bo, oz. se je to že zgodilo šele po objavi „pomote“ v sredstvih javnega obveščanja.

Na te in novinarje pa se inž. Nemanič jezi, namesto da bi kot najbolj odgovorna oseba v KZ Trebnje naredil red v vrsti pomanjkljivosti, ki jih je s svojim pojasnilom sam razkril javnosti in za katere novinarji

nismo vedeli. Neupravičeno pa se jezi tudi na kooperanta Gričarja, namesto da bi se mu javno opravičil.

Mislim, da je po vsem tem povsem odveč zahteva, naj jih obišče tržna inšpekcija, kajti goljufji, najsi so storjene namenoma ali ne, ni mogoče zagovarjati s „tehnično napako oz. pomoto“. Tako lahko pričakujemo, da bomo slišali še četrto plat zvona.

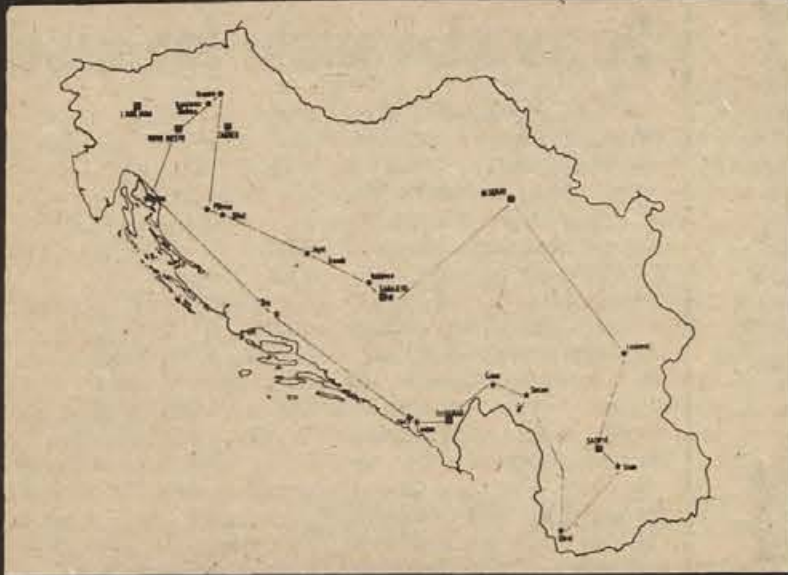
ŠTEFAN KUHAR

„KZ TREBNJE NI GOLJUFALA...“

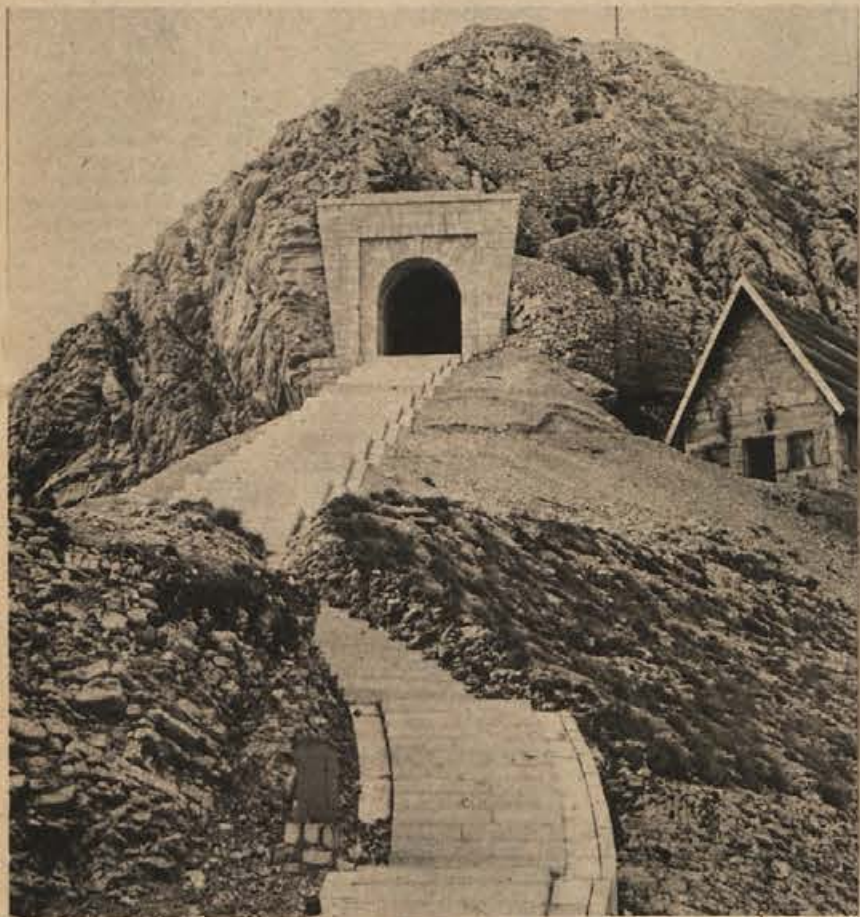
Iz Kmetijske zadruge Trebnje smo prejeli naslednji odgovor, ki ga objavljamo v celoti:

Lahko ugotovimo, da Kmetijska zadruga Trebnje ni goljufala rejcev, temveč da je v resnici nastala pomota v depozju klavnice. Na našo javno zahtevo je republiška tržna inšpekcija dne 9. 9. 1975 izvršila pregled v zvezi z načinom odkupa in spoštovanjem predpisov s področja odkupnih cen za živino. Iz zapisnika je razvidno, da se je KZ Trebnje v celoti ravnala po sporazumu Živinorejske poslovsne skupnosti v SRS tako glede načina odkupa in cene po kvalitativnih razredih.

Inž. Slavko Nemanič

NAŠA 14 PRIJATELJICA JUGOSLAVIJA

Po strmem pobočju se mora pešec, ki si hoče ogledati grob največjega Črnogorca, povzpeti po 470 stopnicah...

Eno leto in sedem mesecev je v Splitu pelo dleto pod spretnimi rokami kiparja Andrije Krstulovića in njegovih pomočnikov. Iz jablaniškega granita se je vse bolj luščila podoba velikega črnogorskega državnika, cerkvenega poglavarja in književnika Petra Petrovića Njegoša ter podoba dveh črnogorskih žena. Vsi trije kipi so dobivali sijaj in trdoto nadnaravno velikih postav in v črtah je bilo vse bolj čutiti trdnost, trdoživost in svobodoljubnost črnogorskega človeka, prav tako, kakršno je veliki umetnik Meštrović načrtal v svojem osnutku. V Splitu so nastajale osrednje plastike za Njegošev mavzolej.

Ko so kiparji dokončali težaško delo, so ogromne kipe — samo Njegošev tehta brez podstavka okoli 28 ton — natovorili na težke kamione obnem z desetimi monolitnimi nosilnimi stebri in nenavaden sprevod je krenil po jadranski magistrali proti Črni gori in Jezerškemu vrhu na Lovčenu, kjer so že potekale skrbne priprave za uresničitev načrta o gradnji mavzoleja najbolj slavnemu in znanemu Črnogorcu — Njegošu.

Jezerški vrh leži na 1657. metru nadmorske višine. Do njega vodi slaba makadamska cesta, ki je mestoma bolj podobna hudourniški strugi kot cesti. Dolgo so premišljali, kako naj sestavne dele mavzoleja spravijo v vrtoglave

višine; govorilo se je tudi o žičnici, a nazadnje je prevladala najcenejša inačica — prevoz s kamioni. In tako je splitska kolona s številnimi težavami pripeljala skoraj pod sam vrh. Sledilo je zelo težavno in zahtevno delo. Delavci so morali vsak posamezen kos granita vleči po tirih skozi predor, ki so ga navrtali v Jezerški vrh. Ko je bila postavljena osnovna ploskev mavzoleja, je prišel na vrsto najbolj občutljiv posel: Krstulovićeve umetnine je bilo

Njegošev mavzolej na 1657 metrih nadmorske višine: sestavne dele mavzoleja so v vrtoglavo višino spravili s kamioni in po tirih skozi predor.

GRANIT VIŠIN, LJUDJE NIŽIN

treba nepoškodovane spraviti na sam vrh.

Da se potekala samo v tistih mesecih, ko so bile gorske višine prehodne in prevozne, v poznih jesenskih in zimskih mesecih je med zbranim gradbenim materialom zavijal samo veter in metel sneg. In vendar se je vse dobro izteklo. Mavzolej je bil postavljen in odprt 28. julija 1974. Od prvih priprav je minilo torej dobrih pet let.

470 STOPNIC DO VRHA

Da je šlo za res veličasten podvig, sva se prepričala tudi midva. Že pot po lovčenski cesti, ki je hudo zdelovala avtomobil, se nama je zdela

Pred vhodom v mavzolej stojita na večni straži dve veličastni kariatidi, ob katerih se zde ljudje kot drobni palčki.

sama po sebi nekaj strašanskega. In ko sva prispela na vrh, nama je zastal dih. Na ozkem prostoru vrha sva zagledala zgradbo plemenite in preproste arhitekture. Toda na teh višinah je s svojo masivnostjo in lahkotnostjo obnem vzbujala pravo občudovanje. Bilo je, kot da je ni mogel postaviti človek, ampak da so jo gigantski orli v svojih krempljih prinesli na kamniti vrh iz bolj priljudnih krajev.

Do Njegoševga mavzoleja se pride s ploščadi pod vrhom, do katere pelje lovčenska cesta. Potem je treba nadaljevati pot skozi predor. 470 stopnic vodi k vrhu. Sam mavzolej je pravokotne oblike. Z vhodno stranjo se odpira v atrij, sredi katerega je vodnjak, ki označuje mesto nekdanje Njegoševe kapelice, ki so mu jo zgradili med obema vojnama. Avstrijski topničarji so namreč staro kapelico — grobnico iz sredine 19. stoletja delno porušili, nakar jo je dal Aleksander, kralj stare Jugoslavije, ponovno zgraditi.

Sedanja Njegoševa grobnica leži prav tam, kjer je želel Njegoš. Iz atrija vstopiš v manjši zlato obokan prostor, kjer stoji Njegošev kip iz jablaniškega granita. Kipar Krstulović je po Meštrovićevih osnutkih izklesal Njegoša sedečega, kako si z roko podpira glavo, za njim pa razpenja peruti orla kot simbol svobode.

Točno pod kipom, štiri in pol metre globoko, leži marmornata grobnica s sarkofagom, v katerem so shranjeni posmrtni ostanki vladike Njegoša. Vsa grobnica in sarkofag sta izklesana iz braškega marmorja. Na sarkofagu je izklesano ime Petra Petrovića z letnicama njegovega rojstva (1813) in smrti (1851). Pod imenom je še tedanjí črnogorski grb: vladikina kapa, dvoglavi orla, ki v krempljih drži križ in meč, na dnu grba pa je lev, ki simbolizira moč črnogorskega naroda.

GORSKI VENEC NA IZUST

Tako mirno počiva v sarkofagu globoko pod lastnim kipom Njegoš. Zdaj je dokončno uresničena njegova želja. Jezerški vrh na Lovčenu si je za svoje posmrtno bivališče izbral še za življenja. Vendar mu usoda ni bila naklonjena: ko se je neozdravljivo bolan vrnil iz Neaplja, kamor se je šel zdraviti, je prišel komaj še o pravem času, da je umrl v domači deželi. Žal njegove želje, da bi ga pokopali na Lovčenu, tisto jesen zaradi izredno slabega vremena in neurij niso mogli uresničiti. Tako so Njegoševi posmrtni ostanki ostali na Cetinju, v tamkajšnjem samostanu. Šele 1855. leta je Njegošev naslednik Danilo izpolnil željo velikega Črnogorca. Vsa črnogorska plemena so ga pospremila na dolgi zadnji poti...

Čuvaj visoko gori na Lovčenu, kjer

Čuvaj na Jezerškem vrhu je Sava Stanišić, ki ponosno pove: „Rojen sem v isti vasi kot slavni vladika!“

si oblaki podajajo roko z Njegoševim mavzolejem, je Sava Stanišić. Ponosen je, da je prav tako doma iz Njegušev kot Petar Petrović, vladika Njegoš.

„Njegoš je naš največji človek! Ni Črnogorca, ki bi ne vedel vse o tem politiku in pesniku. Koliko je storil za Črnogorce! V tistih časih nam je utrdil državno upravo, ustanovil sodišča, utrdil meje, zgradil šole in ceste. V Cetinje je prenesel prvo tiskarno na Balkanu in tudi sam je pisal. Vsak otrok pozna njegova dela Pustinjak Cetinjski, Luča mikrokozma, Lažni car Ščepan Mali. Toda Gorski venec znamo kar na izust!“

Visoko z Lovčena je pokazal s prstom Sava Stanišić: „Glejte, tu doli v dolini je bil rojen Njegoš, v isti vasi sem se tudi jaz rodil!“

Tja dol sva se odpravila tudi midva.

V VSAKI HIŠI IMAJO GUSLE

Črne gore si brez Njegoša in guslarjev ni mogoče zamisliti. Guslarje sva našla v njegovi rojstni vasi, ki jo imenujejo Njeguši. Njegova rojstna hiša je prenovljena v muzej in otroci vedo na pamet vse o tem daleč najbolj pomemben prebivalcu vseh časov iz tega kraja.

Oskrbnik muzeja, 49-letni Mujo Popović iz Njegušev, je edini v vasi, ki še igra na gusle, „pjeva uz gusle“, kot pravijo Črnogorci. Po 10 minut ali še več poje eno samo staro črnogorsko pesem. Največkrat vzame gusle v roke, kadar pridejo večje skupine turistov ali kadar si muzej ogledajo šolske ekscurzije. Zapoje tudi nekatere Njegoševe pesmi...

Čeprav ostali prebivalci tega kraja ne znajo več „pjevati uz gusle“, ima vendar še danes vsaka hiša ta instrument. Pravijo, da hranijo gusle iz spoštovanja.

Božidar Popović, 12-letni fantič iz te vasi, nama je prinesel pokazati očetove gusle. „Malo znam igrati tudi jaz; včasih je na te gusle igral oče; potem pa jih je vse bolj poredko vzel v

Božidar Popović, 12-letni fantič iz Njegušev, nama je prinesel pokazati gusle; instrument, ki je vse bolj le v okras in na katerega znajo le še redki igrati...

roke in danes nanje ne igra nihče več,“ je hitel pripovedovati, ko je razkazoval stari instrument. Gusle so imele na vrhu vratu izredno lepo izrezljano konjsko glavo, na dnu trupa pa so bili izrezljani ornament.

V Njeguših, rojstni vasi Petra Petrovića, sva srečala sprevod svatov, ki so ustavili pred vsako hišo in napili srečo ženinu in nevesti.

Tudi midva sva poskušala z lokom potegniti po struni, a pod najinimi nespretnimi rokami gusle še zdaleč niso zapele tako, kot bi morale.

VINO IN JABOLKO ZA SVATE

Fantič, ki je tako ponosno razkazoval očetove gusle, ni bil oskrbnikov sin. Toda zapisati morava, da je v vasi veliko Popoviće. Prav ko smo o tem modrovali, so nama pokazali še enega Popovića. Iz sosednje vasi se nam je bližal sprevod.

S prebivalci se prav zaradi tega sprevoda nisva mogla dosti pogovarjati. Vsi so kot na trnih pričakovali, da bo sprevod prišel bliže.

Pred vsako hišo je stala gospodinja, ki je držala v roki liter črnega vina; na vrhu steklenice je bilo jabolko. Tudi oskrbnik muzeja je hitro zaklenil Njegošev rojstno hišo, čeprav ura še ni bila toliko, da bi moral muzej zapreti.

Tedaj se je zaslilo petje. V skupini, ki se je počasi premikala iz sosednje vasi proti Njegušem, je bil na čelu zastavonoša, ki je nosil zastavo s peterokrako zvezdo in našo trobojnico. Pri prvi hiši se je moral sprevod

Kipar Krstulović je po Meštrovićevih osnutkih izklesal sedečega Njegoša, kako si z roko podpira glavo; za njim razpenja peruti orla kot simbol svobode.

ustaviti, gospodinja je stopila na starišine: objela sta se in gospodinja je svatom ponudila vina in jabolko. Pri drugi svatje, za njim, je naredil požirek starišina, za njim drugi svatje. Nevesta se je bolj sramežljivo nasmihala, ženin je bil ponosno zravnan, kum pa je bil črnogorski narodni noši.

Tako se je sprevod ustavil pri vsaki hiši, prizor se je vsakokrat ponovil. Ena od gospodinj je povedala, da je to star običaj, ki ga ne marajo nikoli zamuditi. Ko so se svatje vračali v vasi, iz katere je nevesta, so jim natakali vina; ko so bili dopoldne šli v ženino vas, so svatje pri vsaki hiši ponudili žganje. Prebivalci Njegušev, ki so bili zvečine na poroki, so nam razložili, da se je svatba začela ob soboto popoldne in da bo trajala do nedelje pozno v noč, morebiti celo do ponedeljka. Ženin je bil Miodrag Popović, nevesta pa se je pisala Zorka Maštrap.

Samo kum je bil v noši, nevesta in ženin sta bila le praznje oblečena. Tudi gusle v tej vasi se ne oglašajo več. Stara podoba Črne gore izginja.

Če bi kamniti Njegoš, ki se ozira iz mavzoleja po kamniti in skopi črnogorski zemlji, oživel, bi bil nedvomno vesel napredka, ki ga je dosegel njegov narod. Gusle pa naj molčijo!

(PRIHODNJIČ: SOKOLJE OKO IN ČVRSTA DESNICA)

Kam z zapuščenimi otroki?

Medtem ko v novomeški občini gradimo in odpiramo nove šole, sodobne vrte in skušamo otrokom zagotoviti kar najlepšo mladost in prihodnost, pa imamo skupino otrok, resda majhno, ki je dostikrat kruha lačna. Gre za otroke, katerih starši niso vredni tega imena in jih socialna služba mora dati v drugo okolje, sicer bi jih bilo konec od vsega hudega ali pa bi sami postali izmečki cloveške družbe.

Trenutno je v novomeški občini 40 takih otrok že v reji in rešenih trpinčenja doma, za nekaj malih siromakov pa ni in ni mogoče dobiti družin, ki bi jih sprejele medse. Kako živijo?

Trije so s področja, ki velja za vseskozi zaostalo. Mati navadno pijana leži ves dan, oče ne kuha, ne pere. Dve dekletci in fantiček — eden nebogljen, dva že hodita v šolo — se potikajo po vasi. Lačni so, umazani, ne hodijo k pouku. Sprva so se otroci vaščanom

Prikupen že na pogled in navihnan, tak je Robi. Sploh ne pozna svoje mame. Pri rejnikih mu je gotovo bolje, kot bi mu bilo pri njej.

smilili in so jim dajali hrane, potem pa so videli, da jih mati izkorišča. Kar so prinesli k hiši, je dala za pijačo.

Drug primer, ob katerem bi se razjokal, je fantiček, star 12 let. Oče in mati pijeta, oba sta brezdelneža. Fant pobira sadje, ne pozna prave hrane, ne ve, kaj je čist in urejen dom. Prijeten otrok pride v šolo, kadar pride. Najraje ne gre, ker nima zvezkov, ne zna, ni umit. Doma sliši le psovke, deležen je le batin. Zgodilo se je, da se je mati zavlekla na senik, otrok pa ji je moral dobiti pijačo...

Pod Gorjanci živi otrok z materjo, oče pa je večinoma zdoma. Enajst let je dečku, ki ne pozna materine ljubezni. Zmerja ga, večinoma pijana, da se opoteka. Kadar ima svetle trenutke, da se iztrezni, kar se čedalje manjkrat dogaja, otroku vse dovoli. Ko pride oče včasih domov, so prepiri, pretepi.

Kajpak tudi ta fant raje kot v šolo zavije na gmajno!

DOVOLJ PLAČATI NI MOGOČE

Podobnih primerov je še nekaj, pri večini pa je v ozadju alkoholizem v družini. Kam s takimi otroki? Zavod je le izhod v skrajni sili, razen tega je zavodska oskrba draga. Odraščanje v družini, v urejenem okolju je za takega otroka mnogo boljše: da spozna, kaj je dom, da se zvečer lahko uleže v posteljo, namesto na senik, da bi mu kdaj pa kdaj kdo rekel vsaj dobro besedo. Večinoma sposobni in umsko dobro razviti otroci propadajo in se pogrezajo vedno bolj na dno cloveške družbe. Prej ali slej postanejo stranpotniki.

Žal, rejniških družin ni mogoče dobiti. V mestu so ženske večinoma zaposlene, pa tudi v bližnji okolici ni dobrih ljudi, ki bi, seveda proti plačilu, skrbeli za zapuščenega otroka. Center za socialno delo plačuje rejnicam za oskrbo okrog 800 dinarjev na mesec. Seveda s tem denarjem v današnji druginji

otroka ni mogoče oskrbovati, da bi bilo zraven plačano še delo. Ker gre v takih primerih predvsem za čut do sočloveka, za usmiljenje in ljubezen, pa tega tako in tako nikdar in z nobenim denarjem ni mogoče nadomestiti.

Od družin, ki bi bile pripravljene vzeti tujega otroka v rejo, zahtevajo le, da se ne kregajo, da niso alkoholiki, da znajo vzdrževati čistočo in da imajo smisel za otroke. Seveda morajo imeti tudi prostorček, kamor bi rejenca dajali spat. Ni se bati, da bi na deželi rejenca izkoriščali za čezmerno delo, kot so včasih hlapčke, ker socialna služba bedi nad rejnicami, in takih primerov do zdaj ni bilo. Nikjer pa ni rečeno, da ne bi smel rejnec pomagati pri delu, kot mora vsak drug otrok na svojem domu. Primerno delo je za otroka zdravo vzgojno sredstvo, da mu le ostaja čas za učenje in šolo.

Podhranjen in zanemarjen je bil Tomi, ko so ga Ostermanovi dobili k hiši. Zdaj pa: fant od fare!

Trenutno se potegujejo za to, da bi družba rejnicam dala več priznanja in da bi bile deležne enakih zdravstvenih in pokojninskih pravic, kot jih imajo ljudje v rednem delovnem razmerju. Predlagajo pa, da bi morala v takem primeru rejnica imeti vsaj dva zdrava otroka v reji ali pa enega duševno prizadetega.

Zamislimo pa se lahko nad tem, da v Ameriki in na Švedskem v glavnem nimajo nobenih težav, kadar iščejo rejniške družine. Tam se ženske, ki niso v službi, čutijo nekoliko dolžne poleg svojih dveh ali treh otrok skrbeti še za enega tujega. Pri nas še nismo

tako daleč, vendar ne moremo reči, da dobrih ljudi ni. Rejništvo je v novomeški občini najbolj razvito na šentjernejskem koncu. Nekaj dolgoletnih rejnic je na Raki, ena je v Šmalčji vasi pa na Mokrem polju, na Prekopi, medtem ko je Marija Osterman iz Jelš, zraven Otočca, ena redkih iz bližine mesta. Da ima tudi rejništvo svoje svetle strani in da nudi cloveku srečo svoje vrste, sem spoznala ravno v družini Osterman.

„SEDEMNAJST SEM JIH IMELA.“

Hiša ob jugovzhodnem pobočju Trške gore je bila svojčas prepolna. Devet otrok je bilo pri hiši, toda ti so zrastle, šli so v službe. Mati, zdaj jih ima čez osemdeset, sin gospodar, žena Marija in njuna neomožena svakinja Lojzka so ostali sami. Mlada dva nista imela otrok, in ker so vsi pogrešali otroškega čebljanja, so se že pred več kot 20 leti odločili: „Pa vzemimo k nam kakšnega siromačka!“ Tako se je začelo rejništvo, o katerem je Ostermanova Lojzka povedala:

„Že ko sem bila mlada, sem vedno sanjerala, da bi kdo pred naš prag postavil otroka ali pa da bi ga kje našla. Vse veselje na tem svetu mi pomenijo otroci, zato je naneslo, da smo jih imeli potem 15 tujih v hiši, zdaj imamo še dva.“

Ucmanova Dani je bila pri nas več kot 21 let. Ko se je od nas poročila, smo ji dali njivo in ohcet smo ji naredili, kot se spodobi. Še danes rada pride in se počuti kot domača. Včasih smo imeli več otrok hkrati. Nekateri so prinesle matere same, nekatere smo dobili od socialne službe. Ravno taki so bili revčki, ko so jih prinesli. Podhranjeni, zanemarjeni, bolni... Jokali smo, ko smo jih dobili, in jokali, ko so jih odnesli. Ko smo dobili Tomija, starega leto dni, še sedeti ni znal sam. Doma so mu dajali šnopsa, da je raje spal. Ko je videl prvo jabolko, se je kar tresel. Fantička smo lepo spravili k sebi, zdaj je vesel in zdrav. Še je pri hiši in tudi Robi. Ta ima štiri leta. Dobili smo ga, ko je imel dva meseca. Naš je od začetka, le rodila ga ni nobena v hiši. Tega bi radi obdržali za zmeraj. Če bo hotel, bo lahko gospodar.

Prav tako smo bili prej navezani na Matjažka. Pri nas je bil štiri leta. Nihče od svojcev se ni zanj zanimal, potem so kar na lepem prišli ponj strici.

Tihožitje pri Ostermanovih v Jelšah. Pri kmečkem delu sta gospodar in gospodinja vsa srečna, če se naokrog motovilijo otroci.

Odnegli so ga tako rekoč s postelje in v sami rajsčki potisnili v avto. Zdaj je v Ljubljani pri stari mami in včasih pride k nam na obisk.“

O vsakem ve dobroščena in zgovorna Lojzka povedati zgodbo. Nobenega, ki so ga redili, še ni pozabila. Vse ima še vedno rada. Njej in Ostermanovim rejnicam, ki jo plačuje socialna služba, pomeni le pomoč. Da se rejništvo ne izplača, so lahko že večkrat izkusili, kajti danes s 700 dinarji na mesec otroka ne bi mogli vzdrževati, mu kupovati obleko in igrače (tudi teh ne manjka), če ne bi hrane pridelali doma in če ne bi rejništva opravljali zaradi ljubezni do otrok.

„NI MI ŽAL ZA PREČUTE NOČI.“

„Midva z možem imava rada vse otroke, ki so bili pri nas. Nama navadno pravijo mama in ate, zato je vsako slovo toliko težje. Zdaj se bojimo le to, da bi nam Robija vzeli. Ta je takoj

po rojstvu prišel k nam in težko smo ga vzredili. Vedno je bil bolan. Astmo ima, zato moramo večkrat sredi noči otroka zaviti v odejo in iti z njim na zrak, da laže diha. Ni mi žal prečutih noči, ne za Robija, ne za druge, ki so kdaj pa kdaj oboleli, samo da jim je bolje.“

Da se tudi zdajšnja rejnica Tomi in Robi v družini Osterman počutita kot doma, je očitno. Kar naprej silita v „mamo“ ali teto Lojzko, da ju ljubkujeta. Tomi me je prijel tudi za roko in mi pokazal posteljico. Majhna sobica, skromna posteljica, toda čisto, toplo ima in v sosednjem prostoru spi Robi. On ima že veliko posteljo.

Robi mi je pokazal, kako zna plezati po lestvi in kako pomaga atetu napajati konja. To mu je najljubše. Robi ga drži za povodec, včasih Redžepa pogladi po grivi, pa sta prava prijatelja. Kot se za bodočega gospodarja spodobi...

RIA BAČER

Suhokrajinska podoba /ne/razvitosti

Ob razpravi o osnutku novega zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Sloveniji — Podatki KS Žužemberk

Suha krajina v osnutku zakona o ukrepih za pospeševanje manj razvitih območij v SR Sloveniji ni posebej imenovana. Zato je prav, da se prizadeta območja predstavijo s svojim dejanskim stanjem. Ta namen ima tudi današnji sestavek o stanju v krajevni skupnosti Žužemberk.

Leta 1900 je živel na območju te krajevne skupnosti 5230 prebivalcev, leta 1931 jih je bilo 4984, leta 1971 pa 4102. Sam Žužemberk je leta 1900 še 905 prebivalcev, leta 1931 768 in leta 1971 780. V obdobju 1961—1971 je prebivalstvo na območju krajevne skupnosti naraslo od 4096 na 4102 prebivalca ali za 1,4 promila, torej na leto povprečno za 0,14 promila.

Iz demografskih podatkov je znano, da je naravni povprečni letni prirastek prebivalstva v Sloveniji 6,1 promila. Potemtakem bi se po naravnem prirastku moralo povečati število prebivalstva na območju krajevne skupnosti za okoli 247 prebivalcev v primerjanem desetletnem obdobju; iz krajevne skupnosti se je po tem izračunu od leta 1961 do 1971 izselilo okoli 240 ljudi. Ker gre za izselitev mladih ljudi, je posledica izselitve staranje in upadajoče aktivnosti prebivalstva.

VSE MANJ POLJ

Na območju krajevne skupnosti je delež kmečkega prebivalstva za

stopan z 42 odstotki. Leta 1900 so kmetovalci obdelovali še 1876 hektarov njiv, leta 1971 pa le 1488 hektarov. Leta 1900 je bilo 1914 hektarov travnikov, leta 1971 pa le še 879 hektarov. Izguba njiv in travnikov je šla v korist povečanja pašnikov, ki jih je večina poraščenih z grmovjem.

Število govedi je od leta 1900 nazadovalo za več kot 40 odstotkov. Medtem ko je bilo število prašičev še leta 1961 večje kot leta 1900. Leta 1961 so bili najuspešnejši odkupi prašičev, nato pa je bil padec v reji prašičev folikšen, da zadnja leta skoraj ni več odkupa. Še pred štirimi leti je bilo pitanje telet v vzponu, sedaj pa tudi ta kategorija govedi ni pomembna. Medtem je nastal nov tržni presežek govedoreje — mleko.

Povprečni hektarski pridelek pšenice in koruze zaostajata pribl. za 35 odstotkov in 50 odstotkov za slovenskim povprečjem. Le krompir ga dohaja. Tržnih presežkov razen krompirja in nekaj zelja sploh ni. Ker je obdelava njiv vezana na ročno delo in ker so hektarski pridelki majhni, porabijo kmetovalci

več kot še enkrat več delovnega časa za spravilo enega stota pridelka

pšenice ali koruze. Polja so izpostavljena divjadi. Največ škode prizade-

nejo divji prašiči in jeleni, pa tudi medvedi niso redki obiskovalci njiv.

NITI METRA ASFALTA

Komunalna ureditev močno zaostaja za drugimi območji v Sloveniji. Od 42 vasi in naselij, kolikor jih je na območju krajevne skupnosti, imajo le v 8 vaseh vodovod, v eni vasi pa imajo vodo napeljana iz vaškega vodnjaka, v katerem se zbira kapnica. Vsa naselja in vasi so brez kanalizacije.

Od vseh 84 kilometrov komunalnih cest in krajevnih poti ni asfaltiranega niti kvadratnega metra. Tudi odsek regionalne ceste, ki pelje z Dvora na Kočevje, ni asfaltiran.

Nad polovico vasi in naselij ima zelo slabo oskrbo z elektriko. Po vaseh se še najdejo transformatorji z močjo enega kilovolta. Telefonska zveza je le v Žužemberku in na Dvoru, in aparat pa je v Šmihelu.

Komunalna izgradnja je zaradi kamnitega in razgibanega terena ter redke naseljenosti krajev (46 prebivalcev na kvadratni kilometer) zelo draga. Delo podražuje tudi drag prevoz v odročne kraje.

VSE ŠOLE BREZ TELOVADNIC

Solstvo dela v slabih razmerah. Matična šola ima tri podružniške šole. Pouk je dvoimenski: solarji so

Suha krajina letošnje poletje: mlade brigadirske roke so se spoprijele s kamnito zemljo.

večinoma vazači, vendar morajo nekateri še po 5 kilometrov pešačiti v šolo in nazaj.

Stavbe podružniških šol so potrebne temeljitih popravil. Igrišče ima le matična šola. Vse šole so brez telovadnic, matična šola jo uporablja v domu TVD Partizan. Na vseh šolah manjka učil in opreme. Za prosvetne delavce primanjkuje 6 družinskih stanovanj.

Za kulturno-prosvetne prireditve ni ustreznih prostorov. V Žužemberku in na Dvoru imajo sicer dvorani, vendar vsako le s 150 sedeži in nekaj stojišči. Ostali kraji nimajo prostorov za kulturno-prosvetne prireditve.

Organizirano otroško varstvo je delno urejeno le v Žužemberku, kjer imajo sedaj malčke v neprimernih prostorih. Veliko jih je še brez varstva, zato bodo letos pričeli graditi otroški vrtec. Za ostale kraje še ni predvideno otroško varstvo, čeprav je na Dvoru dokajšnja potreba zanj.

Zaposlovanje na območju krajevne skupnosti je že nekaj let popolnoma v zastoju in celo nazaduje. Polovica zaposlenih delavcev se vozi na delo drugam, celo v Litostroj v Ljubljano. Tako izgubijo delavci veliko časa na poti na delo in nazaj, zaposleni v Litostroju povprečno kar 4 ure.

Območje krajevne skupnosti Žužemberk spada med geografsko zanimiva področja, zato bi bilo potrebno z ukrepi pospešiti razvoj tega območja in preprečiti nadaljnje izseljevanje ljudi.

MILAN SENICA

To je podoba razvitosti Suhe krajine na območju KS Žužemberk. Hinjska krajevna skupnost pa je še manj razvita.

Na položaju septembra letos. Prva enota partizanov z Dolenjskega se je pognala v breg in v naskoku zavzela važne strateške točke. Z desne in leve strani so jih spremljali vodi. Za trenutek se je mogočen partizanski stroj ustavil. Le za toliko, da se je pripravil na ponovni udar, na ponovni neustavljivi juriš.

Ko so borci čakali na povelje, je vsepovsod vladal mir. Čutilo se je, da se bo zdaj nekaj zgodilo, in le slabo sekundo po povelju so zrak presekali poki manevrskega streliva. Borce, ki so se pognali na naslednje položaje, je spremljal duh po smodniku, razgrete cevi pušk in mitraljezov pa je hladil mrzel veter.

TUDI TRETJI NAPAD USPE

Ta dan so se borci pripravljali na tretji napad. Nekoliko že utrujeni so si pred zadnjo odločitvijo poiskali zavetje, in ko so čakali na nov ukaz, so dobili natančna navodila. Vas pred njimi, ki se je počasi izgubljala v večerni somrak, je bila zadnja „utrdba“, ki so jo morali osvoboditi še ta dan. Vsi so vedeli, da napad mora uspeti.

„Naprej!“ se je glasil ukaz in partizanska bojna vrsta se je kot kača s stotimi glavami razvijala na desno in levo in spretno obkoljevala sovražnika. Ko je prišla dovolj blizu hiš, se je iz ohlajenih cevi pušk in mitraljezov

Ko je pokalo jeklo

ponovno usul ognjeni plaz. Boj je bil trd, toda po dobri uri streljanja in po odlično izpeljanem jurišu je bila tudi tretja vas osvobodjena. In kot nekoč, pred 35 leti in še prej, so se kmetje tudi tokrat izkazali kot dobri gostitelji. Najbolj navdušeni so bili seveda otroci: hodili so od borca do borca, otipavali puške, mitraljeze, ročne metulce in drugo orožje. Starejši so se pogovarjali o gospodarstvu, povpraševali Dolenjce v zeleno-sivih uniformah, če so lačni, žejni... Nato so po senikih skupaj pripravili ležišča in utrujeni borci so kmalu zaspali.

Bila je še trda tema, ko se je dolga vrsta borcev odpravila na krajši marš,

ki se naj bi zaključil s streljanjem z bojnim strelivom iz vseh orožij. Enolično korakanje je tu in tam prekinila tiha pesem ali ukaz. Kilometri so ostajali za vojaki in s prvimi sončnimi žarki so partizani prišli v bližino strelišča. Na majhnem hribu so zagledali prikazen – star in že precej uničen tank, ki naj bi čez nekaj časa postal tarča za strelce z ročnimi metulci.

Tik pred streliščem se je enota razdelila: pešci so odšli naprej, mitraljezci so ostali, partizani s strojnimi točniki so odšli na svoje strelišče, prav tako tisti z minometi, strelci z ročnimi metulci so se odpravili k strelskim jarkom itd.

„VODOVODARJI SO SE IZKAZALI“

Najprej se je pokazal mogočen plamen, strelec in njegov pomočnik sta se izgubila v gostem sivem dimu, hip ali dva kasneje pa je votlo zabobnelo in takoj nato še enkrat. Vsem se je zdelo, da se je hrib s tankom v tistem trenutku, ko je v gosnice priletela dobro odmerjena mina, stresel. Prvo posadko je zamenjala druga, to tretja in tako naprej. Zdelo se je, da je masivna jeklena tarča zaradi točnih zadetkov večkrat počila. Zato ni čudno, da je bil tiste ure vodja na strelišču, tovariš Canič, izredno zadovoljen. Mel si je roke,

svetoval, kričal in obenem hvaleči „vodovodarje“, kot so strelce z ročnim metulcem zaradi okornih, a izredno natančnih cevi imenovali drugi borci.

Takoj po izredno uspelem streljanju je tovariš Canič odpeljal vse k več kot 200 metrov oddaljenemu tanku, okoli katerega je bilo veliko razbitih min. Vsi so se prepričali, da bi jo morebitni agresor pošteno skupil. Podobno je bilo tudi na drugih streliščih. Tisti, ki so s seboj prinesli tarče, so se hvaleži da so bile pred streljanjem precej bolj težke, kajti nazaj grede so nosili le sita!

VAJA JE V CELOTI USPELA

Na orožnih vajah, ki so se zaključile pred kratkim, se je „Dolenjska partizanska enota“ še enkrat izkazala kot dobro izvežbana enota. Taktične vaje napadi na vasi, postavljanje zased in obrambe, streljanje z bojnim strelivom, marši, postavljanje poljske kuhinje, taborišča, skratka, vse je potekalo po predvidenem načrtu. Gostje in aktivni oficirji, ki so si nekatere vaje ogledali, so se prepričali o izurjenosti naše partizanske enote. Poudarili so, da je le na takšni vaji mogoče dobro preveriti delo vojakov in starešin. Dolenjci so dokazali ne samo gostinstvo, pač pa tudi sami sebi, da rokovanje s orožjem in vojaških veščin, ki so se jih naučili že pred leti ali pa na orožnih vajah, niso pozabili.

JANEZ PEZELJ

Takoj po streljanju so vsi odšli k jekleni tarči – staremu tanku. Prepričali so se, da bi jo morebitni napadalec močno skupil.

Posadka „breztrajca“ je imela s svojim ljubljencem veliko dela. Na sliki: partizani ocenjujejo razdaljo.

Partizanski element boja „razvijanje“ so Dolenjci dojele takoj in že po dobri uri vaje so se zelo dobro „razvili“.

Po končani vaji so se partizani postavili v vrsto in poslušali očitke ali pohvale.

Eden izmed najboljših mitraljezov parov v „akciji“. Kljub temu da mitraljez precej težak, za partizana na sliki ni predstavljal ovir.

„Grenki“ urbanizem v Posavju

Odgovarja direktor projektivnega biroja Region inž. Karel Filipčič

Projektivni biro Region v Brežicah obstaja petnajsto leto. Obletnice prinašajo s seboj prijetne in neprijetne spomine, toda slabo raje zamolčimo, zadovoljni, da je minilo. Tokrat pa se vprašanja direktorju Regiona inž. arh. Karlu Filipčiču izneverjajo ustaljeni navadi, zato tudi njegovi odgovori kažejo bralcem delovno organizacijo z vsemi težavami včerajšnjega in današnjega dne.

— Kako se vaša delovna organizacija vključuje v dolgoročni razvojni program Posavja?

— Predvidevamo povečanje zaposlenih od sedanjih 20 na 40, hkrati s tem pa večjo specializacijo in boljše povezovanje čez meje posavske regije. V smislu našega razvojnega programa smo soustanovitelji Instituta za regionalno ekonomiko v Ljubljani, ki deluje v okviru mariborskega Ekonomskega centra. Za ustanovitev inštituta smo prispevali svoj delež skupaj z občinami Sevnica, Krško in Brežice.

— Torej boste izpeljali svoj razvojni program s pomočjo posavskih občin?

— Občine so sprejele naš razvojni program; brez njihove moralno-politične podpore bi bil ta program nesmisel, saj ga Region ne potrebuje zase, ampak je namenjen za potrebe občin in gospodarstva v regiji. Tudi brez materialne podpore ga ni mogoče izpeljati. To se je pokazalo že v preteklosti, ko smo velikokrat govorili o pomanjkanju kadrov in stanovanj, pa smo se največkrat morali zadovoljiti z obljubami.

— Občine so pooblastile vašo organizacijo za urbanizem v Posavju. Na račun Regiona smo večkrat slišali pripombe zaradi zamujanja, zlasti pri izdelavi lokacijske dokumentacije za individualno gradnjo. Zakaj so bile zamude in kako je to sedaj urejeno?

— Glede zamud pri lokacijski dokumentaciji moram pripomniti, da smo imeli največ težav v krški občini, medtem ko so bile razmere v Sevnici in Brežicah veliko boljše. Krška občina ima še danes zelo pomanjkljivo dokumentacijo. Manjkajo zazidalni načrti, treba je izdelati tudi novelacijo urbanističnega načrta in programa ter urbanističnih redov.

— Ali je dokumentacija pomanjkljiva po krivdi Regiona?

— Ne, ker zanjo ni dobil naročila. Če je ne bi mogli izdelati pri nas, bi jo bili lahko naročili drugod, kot so že storili v več primerih.

— Kakšne težave so nastale zaradi tega?

— Ko smo začeli izdelovati lokacijsko dokumentacijo za občino Krško, smo dobili od nje veliko

razmere v kratkem popolnoma ure-dile.

— Pri IGM Sava dela nov projektivni biro. Ali ni to v nasprotju z vašim razvojnim programom in dolgoročnim razvojnim konceptom Posavja?

— Obveščeni smo bili, da ustanavlja Sava biro predvsem za lastne potrebe. Nas to ne bo oviralo, saj je od investitorja največ odvisno, komu zaupa projekt. Tudi do sedaj se je dogajalo, da so napravile veliko projektov druge projektantske organizacije. V Posavju in v sosednji dolenjski regiji pa so res bile težnje po ustanavljanju manjših projektantskih skupin – birojev, vendar menim, da to ni v duhu integracij-

privatno izdelanih zazidalnih načrtov, ki so bili pomanjkljivi in napravljeni na slabih geodetskih podlagah. To nam je povzročalo in nam še povzroča stalne težave. Pri nas je krška občina naročila le nekatere zazidave, za Videm in Spodnji grič. Zaradi prej omenjenih razmer je bil projektant, ki je izdeloval lokacijsko dokumentacijo, prisiljen sproti reševati zazidavo po odsekih.

— Ali vas je še kaj oviralo? — Da, pomanjkanje strokovnega kadra, zato nismo bili kos razmeram v Krškem. Prednost smo dajali družbenim gradnjam (Metalna Senovo, Plinska elektrarna Brestanica, Jedrska elektrarna Krško, tovarna celuloze in druge). Občinski skupščini v Krškem smo prikazali te razmere, zato nam je z razumevanjem dala na razpolago delovni prostor in dve stanovanji, da smo lahko zaposlili dva projektanta v krški delovni enoti. Tako se bodo

skih procesov, za kakršne si prizadeva naše gospodarstvo. Kadre je zelo težko dobiti, zlasti za delo v manjših mestih, zato je smotnejše, da jih združujemo in specializiramo, ne pa drobimo v nekatere samozvane interesne skupine, za katere ni nobene utemeljitve.

Kako se bodo te zadeve razvijale v prihodnje, je odvisno predvsem od uresničevanja razvojnega koncepta Posavja, ki so ga podpisale vse tri občine. Za nas pomeni ta koncept veliko obvezo, saj je bil izdelan na samoupravni osnovi in v duhu policentričnega razvoja SR Slovenije. Da ne bo ostal kislo jabolko, bomo morali v Posavju še veliko napraviti za usklajevanje miselnosti besed in dejanj.

— Zdj pa še nekaj o kritiki na račun Regiona v brežiški občini. Očitajo vam, da se veliko gradi na zaščitenih območjih, tam, kjer je gradnja prepovedana z odloki občinske skupščine. Take izjeme uničuje-

jo pokrajino in povzročajo negotovanje občanov, ki se zaradi njih ne čutijo enaki pred zakonom. Koliko je za to odgovoren Region in koliko upravni organi?

— Izjem je bilo res veliko, dogajale pa so se brez vednosti Regiona. Med privilegiranimi so taki, ki so dobili gradbena dovoljenja brez lokacijske dokumentacije. Vmes so tudi črnograditelji.

— katero območje je po vaši oceni že pokvarjeno?

— Med prvimi je gotovo Prilepski hrib, ki je zaščiten z dokumentom o vplivnih območjih v brežiški občini, z dokumenti Zavoda za spomeniško varstvo in z interesnim območjem Cateških Toplic. Našel bi lahko še Cerino, pobočje vinogradov na južni strani Sentvida, Bušče vas in nekatere druge kraje. Odgovornost Regiona je v tem, da izdela lokacijsko dokumentacijo v skladu s sprejetimi dokumenti, kolikor pa gre za odmik, mora biti ta načeloma

takšen, da ne bo napravil nobene škode. Ko so dokumenti izdelani in sprejeti, preide odgovornost za stanje na upravne organe občinske skupščine.

— Kako pa je potem prišlo do gradenj, na katere je usmerjena kritika?

— Tudi nam v Regionu to popolnoma jasno, čeprav smo postavljali vprašanja na svetu urbanizem, dokler je ta še obstajala. Odgovora nismo dobili. Kar zanima nas, si vsekoli prizadevamo ohranitev vseh tistih območij, ki so pomembna za družbo.

— Ali je sedaj delo našega Regiona in upravnih organov občinske skupščine bolj uspešno, kot je bilo poprej?

— V Brežicah je prišlo do koristnega sodelovanja, ki obeta zadovoljstva občanom in vsem, ki so jim koristni. V sosednjih okrajih je urbanizem, v sosednjih občinah pa, mislim, podobni problemov ni bilo.

JOŽICA TEPPER

„Pripravljamo izkaznico Dolenjske“

Tajnik medobčinskega zborničnega odbora Ivo Šteblaj meni, da bo celovita analiza o možnostih Dolenjske spodbudila slovensko gospodarstvo pri vlaganjih v manj razvitih občinah dolenjske regije

Po sedanjem besedilu osnutka republiškega zakona bi štel za nerazvite samo tisti del Suhe krajine, ki je v trebanjski občini, ostali deli v kočevski, grosupeljski in novomeški občini pa ne. Po mnenju medobčinskega odbora republiške gospodarske zbornice za Dolenjsko bi morali v zakon vnesti dopolnilo, da se štejejo za nerazvite vse krajevne skupnosti, na katerih se razprostira v štirih občinah ležeče, sicer pa geografsko zaokroženo območje Suhe krajine. Administrativna razdelitev na občine ne bi smela biti razlog za to, da ta nerazviti del Dolenjske ne bi prišel pod „republiško oskrbo“.

Ivo Šteblaj, tajnik medobčinskega zborničnega odbora, pravi, da vprašanje o nerazvitih območjih ni edino, ki mu je ta organ posvetil pozornost. „Medobčinski odbor je prav te dni začel izdelovati analizo primerjalnih prednosti Dolenjske v razvojnih možnostih slovenskega gospodarstva. V analizi želimo zajeti kar največ najrazličnejših podatkov o možnostih zaposlitve, surovinskih osnovah in drugih naravnih pogojih. Te podatke bomo posredovali slovenskemu gospodarstvu, da bi se lažje odločalo za naložbe v nove proizvodne zmogljivosti v manj razvitih območjih.“

Dolenjsko pod predstvom Ivana Kočevarja, direktorja Pionirja, pozna kratkoročne in dolgoročne naloge. Šteblaj poudarja: „Letos smo se odločili dati prednost štirim obsežnejšim področjem. Vključili se bomo v usklajevanje srednjeročnih načrtov, bedeli nad odnosi pri delitvi družbenega proizvoda glede na predvidevanja samoupravnih interesnih skupnosti. Poudarek bomo dali na regionalno prostorsko načrtovanje, posebno glede enakomernega razvoja in razvoja manj razvitih območij. Kajpak so skrb našega odbora tudi sedanja stabilizacijska prizadevanja v regiji.“

ter politični organi za to regijo si je tudi medobčinski zbornični odbor zastavil za prvo nalogo usklajevanje razvoja posameznih občin ter reševanje vseh vzporednih vprašanj, nanašajočih se na to območje. Ivo Šteblaj meni, da moramo sem šteti tudi skrb za pospeševanje poslovanja, izobraževanje in zaposlovanje kadrov ter zavzetost, da se podobno

Ivo Šteblaj: o Dolenjski poslej v „dolenjski zbornici“.

uredijo tudi vprašanja tako imenovane infrastrukture. V ospredje pobude za širše povezave TOZD, čemer ima medobčinski odbor tudi pobudnika za integracijske projekte. V to bo odbor vprežen, dokler ne bodo integracije dejansko izvedene.

Dolenjski zbornični odbor namerava še posebej započeti oblikovanje in izvajanje kadrovske politike v TOZD. Načela naj bi poenotili do konca tega leta. Sodi tudi vse, kar je v zvezi s stipendiranjem, izobraževanjem in delu in ob delu ter z zagotavljanjem denarja za razvoj strokovnega študija. „Znano je,“ pravi Šteblaj, „da strokovno šolstvo na Dolenjskem zadovoljivo, da ne dohaja potrebe družbenega in gospodarskega razvoja. Čedalje bolj pereč problem je tudi v tem, kako Dolenjcem omogočiti višješolski in visokošolski študij v domačem kraju. Nekaj oddelkov šol te vrste v Novem mestu imamo, nekatere naj bi še dosegli, vendar to ne bo dovolj, kar je nedvomno pokazal tudi srednjeročni razvoj regije.“

kultura in izobraževanje

Klasika platen

V Krškem: slovensko slikarstvo od baroka do impresionizma

Te dni je galerija v Krškem odprla vrata razstavi slovenskega slikarstva od baroka do impresionizma. Malo razstavišče ni moglo sprejeti vseh platen iz izbora, ki ga je ta razstava obsegala na svoji dosežani poti po večjih galerijah. Zato je bolj nekakšen sprehod po smerih in strujah, skozi katere je raslo in se oplajalo slikarstvo na slovenskih tleh, je vabilo obiskovalcem, naj kdaj obiščejo Narodno galerijo v Ljubljani, ki hrani vsa najpomembnejša dela, nastala v različnih obdobjih.

Ceprav je krška razstava torej samo povzetek tega, kar premore Narodna galerija, je vendarle tudi dovolj informativna. Predvsem nas pouči, da imamo tudi Slovenci v malone vseh evropskih slikarskih smerih svoje predstavnike. Tako so smeri baročnega sloga (18. stoletje) ustvarjali V. Metzinger, portretist F. Bergant in kolorist A. Cebej, v klasicističnem slogu F. Kavčič, v romantičnem pa M. Langus, M. Stroj, A. Karinger in M. Pernhart. Realistična smer ima predstavnika v Subčih, tema pa sledi še vrsta imen: I. Kobilca, F. Vesel, J. Petkovšek, A. Azbe, impresionisti R. Jakopič, I. Grohar, M. Jama, M. Stern. Slikarji H. Smrekar, M. Gaspari in G. Birola so se uveljavili z narodopisnimi motivi in karikaturnimi ter si pridobili prijatelje tudi med preprostim ljudstvom.

Razstava v Krškem, ki pomeni prijetno srečanje posavskih ljubiteljev umetnosti s tako imenovano klasiko slovenskega slikarstva, bo odprta do 10. oktobra.

Srečanje z naivo

Ob razstavi v Dolenjski galeriji

Novo mesto doživlja te dni prvo večje srečanje z jugoslovanskim naivnim slikarstvom. Za razstavo, ki bo v Dolenjski galeriji odprta do konca septembra, je dela posodila Galerija likovnih samorastnikov iz Trebnjega. Izbral jih je Janez Gartner iz fonda, ki se je bogatil od prvega do osmega taborskega srečanja udeležencev iz vse Jugoslavije.

Na otvoritvi minuli torek je dr. Mirko Juteršek posebej poudarjal, da pomeni to samorastništvo, seveda z najboljšimi deli, že samostojno vejo splošno zelo bogate likovne kulture. Prav gotovo omogoča tudi novomeška razstava tako opredelitev, imena, kot so Evgen Buktenica, Jaki, Viktor Magyar, Franjo Mraz, Anton Repnik, Anton Plemelj, če omenimo samo ta, pa zanesljivo razblijajo vse dvome.

Novomeška razstava obsega 60 del 40 avtorjev. Čeprav je obsežna in z veliko imeni, je vendarle samo povzetek sodobne samorastniške ustvarjalnosti, celo samo povzetek tega, kar se je nabralo trebanjski galeriji. Zato je najbrž upravičena pripomba nekaterih obiskovalcev, da za zaokroženo in resnično podobo jugoslovanske naive manjka v Dolenjski galeriji še, recimo, vsaj nekaj imen. Kljub temu pa je treba reči, da so naposled tudi Novomeščani dobili vsaj nepovtorjeno informacijo o naivi, s tem pa se je Novo mesto pridružilo Trebnjemu in Kostanjevici, ki jima tovrstna ustvarjalnost ni manjvredni tujek.

I. ZORAN

Pogled na del zbirke Toneta Kralja v kostanjeviškem gradu: slika je ena od desetih, ki jih je kot razglednice založil in izdal Dolenjski kulturni festival ob 20-letnici.

Lokalno ljubosumje mora proč

V kulturi mora medobčinsko sodelovanje naposled le zaživeti – 1976: več denarja za enako dejavnost?

Kulturni obeti za leto 1976 niso preveč rožnati: denarja naj bi bilo sicer več, dejavnost pa bo bržkone običajna pri letošnjem obsegu. Ta misel preveva uradne in neuradne pomenke v pripravi programov in gradiv, na podlagi katerih bo steklo dogovarjanje o prispevni stopnji.

Programi kulturnih skupnosti se rojevajo, kot smo nedavno slišali na regionalnem posvetu v Novem mestu, ob ugotovitvi, da kultura že tradicionalno nima dovolj denarja, poleg tega pa že kar kronično boleha za pomanjkanjem prostorov (za prireditve, knjižnice) in strokovnjakov.

Od vsepovsod javljajo, da bodo z denarjem, četudi ga bo več, krili le najnujnejše potrebe. To pomeni, da lahko zahtevane zneske pričakujejo zlasti poklicne kulturne ustanove (knjižnice, muzeji, zavodi za kulturno dejavnost, galerije) in morda še amaterizem.

Bolj kot do zdaj se bo treba tudi na kulturnem področju prizadevati, da se bo začel proces združevanja dela in sredstev. Posebno za Dolenjsko, Belo krajino in Posavje velja, da kultura integracij ne pozna. Tako stanje je – to pa velja še za več drugih dejavnosti – nedvomna posledica prehude zaprtosti v občinske meje, ko vsakdo ljubosumno čepi na svojem kot koklja na jajcih.

Da je medobčinsko sodelovanje res slabo, je dovolj dokazov. Nemara je najpreprostejši ta, da niti kolarji kulturnih prireditev med občini niso usklajeni. Zametek takega sodelovanja v dolenjski regiji je bil pred leti medobčinski svec ZKPO, zavoljo malomarnosti ali pretiranega lokalnega ljubosumja pa je moral pod ruho.

Sicer pa so se razrahljale vezi celo tam, kjer bi se ne smele, to je pri tistih ustanovah, ki so po poslanstvu regijske oziroma medobčinske. Zavoljo tega se dogaja, da so občine, ki morajo sofinancirati tako ustanove, pri odmeri svojih deležev škrte ali pa o tem sploh nočejo veliko slišati.

PRIHODNI PETEK: MIRAN HOČEVAR

Do konca leta bodo v Dolenjski galeriji priredili še nekaj razstav. 3. oktobra se bo s prvo samostojno razstavo občinstvu predstavil domačin Miran Hočevar, udeleženec Dolenjskih slikarskih kolonij in drugih podobnih delovnih srečanj likovnikov. V počastitev občinskega praznika bodo 24. oktobra odprli razstavo partizanske grafike, mesec kasneje pa še razstavo del udeležencev letošnje Dolenjske slikarske kolonije, ki je delala v Novem mestu. Do konca leta naj bi se v Dolenjski galeriji predstavila še Novomeščan Branko Suhy in Miha Maleš.

Lokalizem pa ni značilen le za regijo ali regije in občine v njih, marveč ovira zdrav napredek že v okviru meja te ali one občine. Temu pojavu bi lahko nadeli ime medsebojno rivalstvo.

Srednjeročni programi, ki so jih kulturne skupnosti – od občinskih do republiške – v tem času tudi dolžne sprejeti, bi morali take pojave, napaake, pomanjkljivosti in

prako dokončno odpraviti. Bili naj bi spodbuda in plodna tla za odnose, kakršni bi morali naposled zavladati tudi v kulturi. Skratka: tudi na kulturnem področju bo nujno narediti tiste korake, ki jih predvideva in narekuje ustava.

I. ZORAN

Gledališki vrtiljak za razvedrilo

V Novem mestu vpisujejo v mladinski in večerni gledališki abonma

V Novem mestu vpisujejo te dni abonente za prireditve, ki se bodo v sezoni 1975/76 izvršile v Domu kulture. Zavod za kulturno dejavnost je predvidel šest mladinskih (popoldanskih) in deset večernih (za odrasle) abonmajskih predstav. Spored bodo zapolnila gostujoča gledališča.

Mladinski abonma obsega: N. Simona komedijo „Večna mladeniča“, Mikelnov satirični kabaret „Zaradi inventure odprto“ in de Filippovo komedijo „Sobota, nedelja, ponedeljek“ v uprizoritvi Mestnega gledališča ljubljanskega, SNG iz Maribora bo predstavilo Shakespearovega

„Riharda II.“, Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane Goldonijevo komedijo „Lažnik“, Stalno slovensko gledališče iz Trsta pa Cankarjevo dramo „Za narodov blagor“.

Večerni abonma obsega vse predstave mladinskega abonmaja, dodana pa so še gostovanja: Mestnega gledališča ljubljanskega s Strindbergovo dramo „Smrtni ples“ in Zupančičevo komedijo „Iz take smo snovi kot kranjski komedi-

janti“, SNG iz Maribora s Partljičevo komedijo „Ščuka ima hiter rep“ in ansambla Lojzeta Slaka.

Napovedani spored kaže, da bo jesensko-zimsko-spomladanski gledališki vrtiljak veder, saj obsega kar šest komedij in le tri težja dela. Tudi zastopstvo slovenskih avtorjev je prišlo bolj do izraza kot prejšnja leta, saj so med napovedanimi deli kar štiri slovenskega porekla.

Temna stran Dolenjske

V razširjeno izdajo svoje knjige „Po sledovih črne roke“ bo J. Vidic vstavil „dolenjska“ poglavja

7.800 izvodov knjige „Po sledovih črne roke“ je pošlo v dvajsetih dneh. Po delu, ki „slučaj do kosti“ več kot trideset let staro resnico, so bralci planili kot po nečem, kar prinese olajšanje. In tudi zamero, in tudi nepriznavanje krivde posameznikov, čeprav je od strani do strani dokumentirano izpričana v bresi in sliki. Zato je pisec Jože Vidic dobil z ene strani priznanje, z druge strani nepodpisana grozilna pisma. Pa še to mu je prišlo na ušesa: onstran domovine da je že prišlo do razkola med tistimi, ki so ob koncu vojne bežali v tujino s krvavimi rokami, in drugimi, ki jih je čez mejo potegnil val propagande. Knjiga izpod Vidičevega peresa, s podnaslovom dokumentarna reportaža, je dregnila v srčiko resnice in to resnico razbolela.

Kajpak pisec ni obdelal vseh dogodkov. Tega se je zavedal, še preden je prišel do zadnje strani. Gradivo mu je detekalo kot po naročilu, pregledoval je arhive, potoval in spraševal ljudi, še žive priče. Knjiga se je debelila, zaokroževala, dobivala epilog, ko jo je avtor že oddal v tiskarno, se mu je oglasila vest: Dolenjsko si premalo obdelal. „Zdaj hočem to krivico Dolenjski popraviti, za razširjen ponatis, ki je že najavljen, bo več novih poglavij, v katerih obdelujem dogodke iz dolenjskih krajev,“ je povedal Vidic te dni. „Obdelal sem grosupeljsko občino, Šentrupert (poslali so mi vabilo in me zbrani čakali na pogovor), Mirno z okolico, Mokronog, Škocjan z okolico, Kostanjevico, Podbočje in Dobrič do Rdečega kula. Poleg tega sem razposlal še nad 30 pisem s prošnjo, naj mi pomagajo s podatki in izvirljanjem dogodkov.“

Dolenjci so že prve izdaje veliko pokupili, razširjene bodo

prav gotovo še več, saj bodo iz knjige več zvedeli, kaj se je pred tridesetimi leti dogajalo v njihovih krajih. Vse sledi črne roke ne bodo nikoli zagledale belega dne – še v časopisu ne, kaj šele v knjigi. Tudi zato, ker so mnoge že preveč obledelo, ker so dokumenti uničeni in še iz drugih razlogov. Sicer pa končajmo z ugotovitvijo, ki jo podčrtuje Jože Vidic: „Ta razširjena izdaja bo sklenila moje tovrstno pisanje. Nimam namena, pa tudi ne bi mogel vsega napisati, saj je bilo zločinov toliko, da jih ne bi spravil v eno knjigo. Prepričan sem, da sem že s tem pisanjem vsaj malce odgrnil zavese do tiste resnice, ki smo se je vsi tako dolgo ogibali: do resnice o črni roki in njenih zverstvih, kakršne ne pozna zgodovina zadnje svetovne vojne.“

Jože Vidic

(Naj dodamo še to, da bo možno razširjeno izdajo Vidičeve knjige „Po sledovih črne roke“ dobiti po nižji ceni v prednaročilu na podlagi naročilnice, ki jo bo ob tej priložnosti izdajatelj „Borec“ objavil v Dolenjskem listu.)

I. ZORAN

podčrtano

Nemara bi se morali nad usodo knjige večkrat zamisliti kot zdaj, ko to počnemo enkrat na leto, običajno na začetku tedna knjige, na koncu pa že ne več. Bedeti bi morali nad potjo duhovnih proizvodov, ali leta v resnici drži k bralcem ali se

Pomislimo kdaj?

morda bolj oprijemlje kažipotov za vevško papirnico. Že zaradi številnih del in majhnih naklad ter seveda velikih izdatkov bi bilo potrebno večkrat pogledati, kaj se pri nas dogaja s po Borku imenovano posodo duha.

Ce nimamo čistih računov z odraslimi, jih imamo z najmlajšimi bralci. Ideja pisatelja Leopolda Suhodolčana, da začnimo mladino sistematično navajati na branje in ji v zahvalo podelimo tako imenovane bralne značke, je bila zasejana na plodnih tleh. Zdaj, ko je za nami že petnajst let od uvedbe takih značk, štejemo v Sloveniji že okoli 85.000 značkarjev, ki so v minulem šolskem letu prebrali najmanj desetkrat toliko del iz slovenske in tuje književnosti.

Znani slovenski rek o Janezku bi lahko tu nekoliko zasukali: kar Janezek dela v mladosti, bo Janez počel v odraslih letih. Torej kdor zgodaj vzljubi knjige, kdor jim v resnici sledi, komur je knjiga postala prava prijateljica, se bo k njej vse življenje rad zatekal. Knjiga pa tudi izobražuje in v plemeniti, zato je njen pomen tem večji. Zato je kapital, ki ga v šolah vsajajo v značkarje, naložen tudi na dolgoročne obresti.

Andrija Kusanič: SLOVO OD OČETA, tisa, 1974.

ZBOR NASTOPA – Odkar vodi pevski zbor Ruperč vrh Ernest Jazbec iz Novega mesta, ga je v javnosti spet večkrat slišati. Zbor šteje nekaj nad 20 pevcev, ki prihajajo na vaje iz Birčne in Stranske vasi ter iz drugih krajev. (Foto: I. Zoran)

Mali kulturni barometer

POHITITE! – Če si še niste ogledali 11. mednarodnega grafičnega bienala, potlej pohitite v ljubljansko Moderno galerijo, kajti razstava bo odprta samo še do nedelje, predvsem zaradi velikega zanimanja šolske mladine.

BERGANT V PARIZU – Po številnih poletnih koncertih na Slovenskem, v drugih jugoslovanskih mestih, na Dunaju in v Regensburgu je organist Hubert Bergant nastopil tudi v pariški Notre-damski cerkvi v okviru 10. poletnega pariškega festivala. Z izredno uspešnim nastopom je Bergant francoskim ljubiteljem orgelskih skladb predstavil dela slovenskih skladateljev Vilka Ukmarja, Primoža Ramovša, Pavla Šivica in Andjelka Klobučarja.

KREŠIMIR BARANOVIC UMRL – V Beogradu je nenadoma v 81. letu starosti umrl hrvaški skladatelj in dirigent Krešimir Baranović, ki sodi v sam vrh jugoslovanske glasbene ustvarjalnosti 20. stoletja, za svoja dela pa je dobil tudi vrsto nagrad.

SODOBNOST 8 – 9 – Izšla je 8. – 9. številka Sodobnosti, ki med drugim prinaša peto nadaljevanje Slovenskih literarnih konstant Janka Kosa, pesmi Lojzeta Krakarja, Milana Jesiha, Igorja Malahovskega in Hansa Arpa (začetnik dadaizma; pesmi prevedel Andrej Medved) ter prozo Pavla Zidarja in Branka Gradišnika. Publicistiko sta priobčila Dimitrij Rupel in Milan Butina, aforizme pa Žarko Petan.

PROSTO DELOVNO MESTO!

OKROŽNO SODIŠČE NOVO MESTO

objavlja
prosto delovno mesto

STROJEPIŠKE ali ADMINISTRATIVNEGA TEHNIKA.

Rok za prijavo je 8 dni oziroma do zasedbe delovnega mesta. Prijave sprejema Predsedništvo okrožnega sodišča v Novem mestu.

Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu
Centra srednjih šol Črnomelj

razpisuje
prosto delovno mesto

TAJNIKA

Pogoj: končana srednja ekonomska šola. Prijave z življenjepisom in dokazili strokovnosti pošljite na naslov: Center srednjih šol Črnomelj. Rok: 15 dn po objavi.

Razpisna komisija
ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE MIRANA JARCA,
NOVO MESTO

objavlja prosto delovno mesto

VIŠJEGA KNJIŽNICARJA (lahko tudi pripravnik)

za delo v izposoji knjig.
Delovni čas v izmeni.
Pogoji: pedagoška akademija — knjižničarstvo in nemščina. Razpisni rok 15 dni po objavi. Stanovanja ni. Pismene ponudbe z dokazili naslovite na Razpisno komisijo Študijske knjižnice, Novo mesto.

S 1. oktobrom uvajamo v naši trgovini

NEPREKINJENO (NONSTOP) POSLOVANJE
vsak dan od 7. — 19. ure
v soboto od 7. — 13. ure

Priporočamo se tudi v bodoče.

„**Deletekstil**“
Črnomelj

TRGATEV!

Oddelek za gospodarstvo občinske skupščine Novo mesto po členu 5. zakona o vinu. (Uradni list SRS št. 16-140/74)

DOLOČA

ČAS TRGATVE GROZDJA V JESENI LETA 1975:

Vinogradniki, ki imajo nasade žlahtne trte, ne smejo pričeti trgatve žlahtnega grozdja za predelavo, in sicer:

- BELIH SORT IN MODRE FRANKINJE PRED 3. OKTOBROM 1975
- IN ČRNIH SORT (ŽAMETNA ČRNINA) PRED 10. OKTOBROM 1975

Kršitev navedenega določila se kaznuje po 50. členu zakona o vinu, in sicer z denarno kaznijo od 1500 do 10.000 din.

PROSTO DELOVNO MESTO!

DONIT
— kemična industrija Medvode n. sol. o.
TOZD TOVARNA SODRAŽICA n. sub. o.
61317 Sodražica

objavlja prosto delovno mesto:

OBRATNI ELEKTRIČAR

Pogoji:

- poklicna šola elektro stroke
- 2 leti delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delovnih mestih

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema splošno-kadrovska služba TOZD. Objava velja do zasedbe delovnega mesta.

VPIS V ŠOLO!

Osnovna šola Mirana Jarca v Črnomlju obvešča starše, da bo vpisovanje novincev v 1. razred osnovne šole 29. in 30. septembra ter 1. oktobra 1975 od 9. — 16. ure v šoli v Loki. Vpisovali bomo otroke, rojene v letu 1969 in v januarju in februarju 1970.

Prosimo starše, da pridejo k vpisu brez otrok. S seboj naj prinesejo izpisek iz rojstne matične knjige.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Komisija za medsebojna razmerja
ZKGP — Kmetijsko gospodarstvo
TOZD Mesarija

objavlja
prosto delovno mesto:

1. BLAGAJNIKA v prodajalni

Za objavljeno prosto delovno mesto se zahteva poleg izpolnjevanja splošnih pogojev še dokončana osemletka in tri leta delovnih izkušenj. Delo je za nedoločen čas, pred sprejemom bodo kandidati opravili preizkus znanja. Prošnje pošljite na naslov: Komisiji za medsebojna razmerja TOZD Mesarija, Roška c., 61330 Kočevje.

ARMATURE

TRANSPORTNO GRADBENO PODJETJE
„TGP“ METLIKA
TOZD Gradbeništvo

Obvešča vse zainteresirane, da izdelujemo in vgrajujemo po naročilu in po načrtih armature za vse stanovanjske ali industrijske objekte. Interesenti naj se oglašajo na upravi podjetja.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

OZIMNICA!

UGODEN NAKUP OZIMNICE PRI DOLENJKI!

V naših prodajalnah prodajamo:

KROMPIR igor in cvetnik po 2,50 din kilogram
JABOLKA jonatan in delišes I. kat. po 6 din
jonatan in delišes II. kat. po 5,00 din

Sindikalnim podružnicam prodajamo ozimnico iz naših skladišč (od 500 kg dalje) jonatan in delišes I. kat. po 550 din, II. kat. po 4,40 din

150 let PIVOVARSTVA V LAŠKEM

Tradicija je skoraj v vsakem primeru pogoj kakovosti. Pri pivu še zlasti. Kako staro je pivovarstvo, natančno nihče ne ve. Baje so pivo varili že Babilonci, zanesljivo so ga stari Slovani in sicer iz ječmena, ovsu in ajde. Hmelj so najbrž prvi dodali Nemci in to že v osmem stoletju.

Izredno pomembna je tudi krajevna tradicija. Če so Slovani varili pivo, so ga verjetno tudi ob prihodu v naše kraje in pozneje tudi. Toda zanesljiv datum za pivovarsko tradicijo je v Laškem letnica 1825, ko je v poslopu današnjega gostišča „Savinja“ bila Grayerjeva pivovarna, ki je sezonsko varila pivo v 10 hektolitrskem kotlu, kar je bilo dovolj za Laško in okolico — takrat seveda.

TRADICIJA IN NARAVNI POGOJI — PODVOJENA KAKOVOST

22 let je Greyer s svojimi pivovarji varil v starosvetnih pogojih. Vse so delali ročno. Po letu 1850 preide pivovarstvo v roke družine Uhlich iz Rimskih Toplic, ki so postavili

pivovarno pod Šmihelom, kjer je danes tekstilna tovarna. Uhlich je zvaril že 10.000 hektolitrov letno, njegov žalski naslednik Simon Kukec pa že 30.000 hektolitrov na leto. Takrat je potovalo LAŠKO PIVO celo dlje kot sedaj, saj so ga pošiljali celo v Egipt in Indijo.

Proizvodni postopek, kateremu je pivovarna v Laškem ostala zvesta do danes, ni bil edini adut. Poleg recepture in še nekaterih skrivnosti pridodaja kakovost pivu iz Laškega še voda in ne nazadnje še vremenske razmere. Kukčevo LAŠKO TERMALNO PIVO si je pridobilo — lahko rečemo — svetovni sloves.

»UPOR« GOSTILNIČARJEV DIKTATURI MONOPOLISTOV

Ob prelomu stoletja je pivovarno v Laškem prevzela žalskološka delniška družba. V Žalcu je bila sladarna, pivovarna v Laškem. Vsa slava pa ni zadoščala za ekonomski pritisk „Uniona“ iz Ljubljane in Zagrebačke pivovare, ki sta se z nakupom večine delnic znebili laške konkurence. Toda le za dvanajst let...

Leta 1938 so v Laškem na sedanji lokaciji slovenski gostilničarji kot delničarji slavili osamosvojitve od diktatov pivovarskega kartela. Za Laško se gostilničarji niso odločili le zato, ker leži Laško ob glavni železniški žili in v središču Slovenije. Sloves laškega piva iz minulosti ni uplahljal kot sčasoma upadajo pene v vrčku. Na ta adut, na tradicijo in spet na kvalitetno vodo so zaigrali, vendar šele tri leta pred drugo svetovno vojno. Zdaj so se laške konkurence otepal še „rajhovski“ pivovarji in proti koncu vojne je poslopja prizadelo bombardiranje.

TLELA JE ŠE ISKRA, POTEM PA PREPOROD IN RAST

Povojne težave s surovinami, skromna potrošnja, morda še kakšne stare tendence v novi preobleki, vse to je nekaj let po vojni že kazalo, da bodo komaj še tlečo iskro upihnilli. Toda kolektiv se je zavezal za svoj obstoj. Prigovorom o ukinitvi je bila vrnjena rokavica. Od takrat dalje pozna kolektiv laške pivovarne le še rast in razvoj. Jasno je, da je desetkratno povečanje proizvodnje od leta 1951, spremljala nenehna investicijska dejavnost. Po obsegu proizvodnje se je pivovarna v Laškem povzpela na šesto mesto v Jugoslaviji in danes v prodaji po vsej Sloveniji in Medjimurju — nekaj pa ga pivovarna izvažata tudi v sosednji državi, v Italijo in Avstrijo.

OB 150-LETNICI — NOVA DELOVNA ZMAGA

Kot rečeno, od leta 1950, ko je kolektiv prevzel tovarno v upravljanje, je pivovarna v Laškem v nenehnem procesu razširitve, modernizacije. Tudi 150-letnico pivovarstva v Laškem bodo zaključili z delovno otvoritvijo nove polnilnice, novih skladiščnih in nakladalnih prostorov. V tej zadnji investiciji sicer ne gre za povečanje proizvodnje, tokrat gre za večji delovni standard, za ukinitve nočnega dela za delavke, za hitrejše razpošiljanje piva v sezonskem času in za povratek k tradicionalnim sodčkom. Toda tradicija ne omejuje novih dosežkov. Na vsem prodajnem območju pijejo laško pivo iz sodčkov, toda ti sodčki niso leseni, marveč iz nerjaveče kovine.

In kako najbolje ilustriramo sloves laškega piva kot s tem, da bodo morali v kratkem zgraditi spet novo sladarno, čeravno tudi sedanja ni stara več kot deset let. PO

V dolenski košarkarski ligi vodi Žužemberk

V najkvalitetnejši slovenski košarkarski ligi je več ali manj že vse jasno: prvo mesto je že oddano lanskoletnemu drugoligašu, ljubljanski Iliriji, predstavnika iz Dolenjske, metliška Beti in novomeški Novoteks, pa bosta osvojila sredino lestvice. Tudi v dolenski košarkarski ligi so se „vode zbistrile“. Kandidati za prvo mesto so sicer še trije – Žužemberk, Loka in Podbočje – toda največ možnosti za uvrstitev v drugo slovensko ligo imajo košarkarji iz Žužemberka.

BETI – FRUCTAL
76 : 65

Zadnje soboto so prišli v Metliko Fructalovi košarkarji, kot so pred tekmo sami dejali, po zanesljivo zmago. Toda njihovo košarkarsko znanje je bilo kaj pičlo. Kljub temu da se domači košarkarji niso preveč trudili, so gostje v prvem polčasu dosegli le 29 zadetkov. Tudi v drugem delu prvenstvenega srečanja je okoli 200 gledalcev gledalo medlo

ŠE NAPREJ – JEREB

Na kegliču „Gorjanci“ v Novem mestu so prejšnjo soboto in nedeljo imeli keglači že drugi nastop republiškega prvenstva. Še naprej vodi Jerreb, zelo dobro pa je metal tudi Kačič, ki je s 1016 keglij dosegel nov rekord kegličarja in je zaostal za prvim le za en keglj. Prvenstvo se bo končalo danes, ko bo nastopil tudi favorit Miro Steržaj. Trenutni vrstni red: 1. Jerreb (Triglav) 1989, 2. Kačič (Hmezad) 1988, 3. Farkaš (Gradiš) 1944. B. D.

Od desetih možnih – devet točk

Dolenjski rokometiški so v II. zvezni rokometni ligi po 3. kolu na vrhu lestvice

Dolenjska predstavnika v drugi zvezni rokometni ligi, ekipi Sevnica in ribniškega Inlesa, sta v tretjem kolu prvenstva zmagala brez težav, dobro pa so igrali tudi dolenski klubi v slovenski rokometni ligi. Od desetih možnih točk so jih rokometni klubi iz Dolenjske zbrali kar devet.

SEVNICA – ROVINJ
33 : 30

Sevniški rokometiški so tudi po tretjem kolu še neporaženi. V prvenstvenem srečanju z gosti iz Rovinja so v prvem polčasu odlično zaigrali in odšli k odmoru s petimi zadetki prednosti. V nadaljevanju srečanja so domači igralci popustili in nekaj minut pred koncem so gostje izenačili na 29:29. Toda kljub temu ni prišlo do presenečenja: domači so zbrali in z zbrano igro zasluženo zmagali s tremi zadetki prednosti.

INLES – ZAGREB
30 : 19

Okoli 1300 gledalcev je pričakovalo, da bo videlo precej bolj zanimivo tekmo, kajti v goste so prišli nekdanji prvotilgaši. Toda Inlesovi rokometiški se znanega nasprotnika niso ustrašili. Nasprotnikovo mrežo so začeli polniti takoj po sodnikovem žvižgu in ob polčasu vodili za osem zadetkov. Tudi v drugem delu prvenstvenega srečanja so Ribničani igrali hitro in zadevali nasprotnikova vrata ter si močno popravili razliko v zadetkih.

BRANIK – BREŽICE
21 : 22

Prav gotovo so za največje presenečenje v slovenski rokometni ligi

Peli je prvakinja

Sentjernežčan Jože Antončič je s svojo Peli prejšnji teden še enkrat dokazal, da sta v republiki skorajda nepremagljiva v svoji konkurenci. Nastopil je na hipodromu v Kamnici pri Mariboru, kjer so se na mednarodni jesenski konjeniški prireditvi zbrali najboljši tekmovalci iz Avstrije, Madžarske in Jugoslavije.

Jože in Peli sta nastopila v dirki za republiško prvenstvo triletnih kavalirskih konj na 2200 metrov dolgi progi. Kot ponavadi je s precejšnjim naskokom zmagala Peli, ki je bila med najboljšimi že v lanski sezoni med dveletnimi kasači. Rezultat: 1. Peli (Antončič) 1:30,2, 2. Neni (Lorenčič) 1:34,5 itd.

61.39 (1366) – 25. septembra 1975

igro, v kateri pa so bili domači košarkarji spretnejši in so zasluženo zmagali.

Beti: Jankovič 4, Z. Vergot 6, Lalič 14, Svinger 8, Jezerinac 20 in Medek 24.

NOVOTEKS – TRNOVO
89 : 87

Tradicija je obveljala in ljubljancani so izgubili že osmo tekmo zapored z Novoteksom; vendar pa še nikoli niso bili na Loka tako blizu zmagi kot v soboto zvečer. Novoteks je dobil nov par točk šele po podaljškju: v zadnji sekundi tekme so gostje zgrešili met na koš – zatek bi jim prinesel zmago. V podaljškju so bili Novomeščani bolj zbrani in so po vodstvu na koncu zadrževali žogo do zaključnega žvižga. Oba tekme sta pokazala dokaj blede igro.

Novoteks: P. Seničar 10, Bajt 6, Cukut 6, Z. Kovačević 12, Kopač 3, S. Kovačević 12, Ivančič 27, Janžič 2, Besednjak 1, Plantan 8.

ZMAGA PODBOČJA V BRŠLINU

V 16. kolu dolenski košarkarske lige je bila najpomembnejša tekma v Bršlinu, kjer je Obutev z najtesnejšim izidom izgubila s Podbočjem. S to zmago je Podbočje obdržalo možnost, da doseže prvo mesto, če bo do konca Žužemberk še izgubil kakšno tekmo.

Rezultati: Obutev – Podbočje 59:60, Mirna – Dragatuš 89:87, Straža – Žužemberk 52:72, Loka 74 – Metlika 20:0 (metliški košarkarji niso prišli pravočasno v Novo mesto), s tekme Mirna peč – Semič pa ni zapisnika.

Lestvica: Žužemberk 28 točk, Loka 74 in Podbočje po 26, Obutev 22, Mirna 20, Semič in Dragatuš po 12, Straža 10, Metlika 9 in Mirna peč 2 točki.

Letošnje atletsko prvenstvo Dolenjske je postreglo z zelo zanimivimi boji, tako da so prišli ljubitelji kraljice športov na svoj račun. Na sliki: prizor s tekmovanja. (Foto: Janez Pezelj)

Prvenstvo Dolenjske: malo Dolenjcev

Novo mesto: na atletskem mitingu nastopilo 150 atletov iz 13 klubov

Letošnja atletska sezona se počasi približuje h koncu. Da bi Novomeščanom predstavili kar največ znanih slovenskih tekmovalcev, je novomeški atletski klub, ki je organiziral sredi prejšnjega tedna atletsko prvenstvo Dolenjske, na turnir kraljice športov povabil najboljše slovenske klube, vabilu pa so se odzvali tudi nekateri hrvaški tekmovalci.

Nedvomno so gledalci nestrno pričakovali nastop letošnjega mediteranskega prvaka v metu kopja, Zagrebčana Primorca. Po prvih serijah je vodil letošnji republiški prvak Novomeščan Špiler, zanesljivo pa je zmagal gost. Razen Primorca so se gledalcem na zanimivi in odlično pripravljeni prireditvi od bolj znanih atletov predstavili še državni reprezentant Penca, Prstec, Štivec, brata Prezelj in Novomeščani Keržan, Špiler in Suštar. Škoda, ker je na

prvenstvu nastopilo malo atletov in atletinj iz dolenskih klubov. Nekateri rezultati: pionirke – 60 m: 1. Bele (N. m.) 8,4; 400 m: 1. Guzelj (Rudar) 1:09,3, 2. Kovač (N. m.) 1:11,8; pionirji – 100 m: 1. Stare (Triglav) 11,4, 2. Žulič (N. m.) 12,2; 600 m: 1. Košmerlj (N. m.) 1:30,6 (nov pionirski rekord SRS); kopje: 1. Žulič (N. m.) 40,78.

Clanice – 100 m: 1. Jesenovac (Triglav) 12,6, 3. Zaletelj (N. m.) 13,1; 800 m: 1. Šober (Kak) 2:11,5; 4 x 100 m: 1. Kladivar 51,7, 2. Novo mesto 53,0; daljava: 1. Jesenovac (Triglav) 5,10, 3. Rihar (N. m.) 4,91; višina: 1. Jager (Kladivar) 1,65, 2. Pečaver (N. m.) 1,50; krogla: 1. Pavlin (N. m.) 9,85.

Clani: 100 m: 1. Keržan (N. m.) 11,0; 400 m: 1. Prstec (Ptuj) 48,9, 2. Keržan (N. m.) 49,7; 400 m ovire: 1. Penca (Olimpija) 52,1; 800 m: 1. Kavčič (Triglav) 1:57,8; 3000 m: 1. Lisec (Kladivar) 8:25,0; 4 x 100 m: 1. Triglav 43,9, 3. Novo mesto 45,2; troskok: 1. Žigon (Gorica) 13,31, 3. Kostrevec (Brežice) 11,81; kopje: 1. Primorac (Dinamo) 72,98,

tašice so ob koncu tekme slavile tesno, a zasluženo zmago.

Brežice: Hribnik, Balon 4, Štauber, Vogrinc, Bah 2, Dimič, Zakšek 1, Rožman 1, Lipej 2, Kežman, Šmajgl in Levačič.

V. P.

LISCA VODI

Ljubljanska comska rokometna liga za ženske se je razdelila na dve skupini, v južni pa nastopajo predvsem Dolenjke. Po tretjem kolu so na prvem mestu igralke Lisce, nekdanje slovenske ligašice, za njimi pa so nadarjene novinke iz Novoga mesta, rokometiške Krke. Rezultati 3. kola: Lisca – Steklar 18:13, Šentjernej – Grosuplje 12:9, Krka – Črnomelj 7:7, Loški potok – Kočevje 11:10.

E. R.

KRKA – KRŠKO
23:19

V prvenstveni tekmi ljubljanske conske rokometne lige so Krčani gostovali v Novem mestu. Po dokaj izenačeni igri so zmagali Krkini rokometiški 23:19. (P. P.)

NOVA LIGA

Poseben odbor za rokomet pri ŠD Krka v Novem mestu je poskrbel, da se bo ženski rokomet v novomeški občini še bolj razmahnil. Organiziral je občinsko žensko rokometno ligo, v kateri bodo v prvi sezoni nastopile igralke Laboda, stopičke osnovne šole, Stopič, Krke B, Zdravilišča iz Dolenjskih Toplic in združene ekipe novomeških srednješolk.

DOBOVA – POLET
30 : 30

V začetku prvenstvenega srečanja je kazalo, da bodo domači rokometiški še enkrat doživeli poraz: slabo so igrali v obrambi, to pa so spretno izkoristili natančni gostje in ob polčasu vodili z dvema zadetkoma. Tik pred koncem srečanja so zelo dobro zaigrala domača „krila“ in novinci v ligi so zasluženo osvojili prvo točko.

Dobova: Skofca, Ostrelj 4, Kolnik, Šetinc, Deržič 2, Arh 8, Pogorevc, M. Doberšek 2, Bosina 9, B. Doberšek 5 in Levičar.

V. P.

BREŽICE – DOBRAVLJE
10 : 9

Domače rokometiške – tokrat jih je spodbujalo okoli 60 gledalcev – so zelo dobro začele v prvem polčasu, toda tik pred koncem prvega dela so popustile, s slabo igro pa so nadaljevale tudi v začetku drugega polčasa in gostje so celo izenačile. V nadaljevanju prvenstvene tekme slovenske rokometne lige je bil rezultat ves čas izenačen in domače rokome-

Plakati so obetali derbi med debelimi in suhimi, a je bilo žal vse pre malo tistega, kar so pričakovali številni gledalci, ki so prišli v soboto na novomeški stadion. Še „suh“, razen redkih izjem, niso bili suhi, nogomet je bil pririvanje; vse drugače je bilo pred desetletjem, ko je vratar „debelih“ More z metlo in sifonom branil svoje svetišče... Med vsemi se je tokrat najbolj izkazal sodnik Mrzлак, ki je mimogrede zabil en gol za suhe. Končni rezultat je bil 5:4 za debele; za prihodnjic pričakujemo bolj pripravljeno tekmo in več užitka! (Foto: Splichal)

BELA KRAJINA – LITIJA 0 : 2

Črnomaljški – letos igrajo v zahtodni conski nogometni ligi – so v tekmi z Litijo razočarali. Igrali so neborbeno in počasi in dovolili, da so jim spretni gostje zabili kar dva gola. Če bi Črnomaljški igrali v obrambi bolj pazljivo in v napadu bolj borbeno, bi bil rezultat lahko neodločen.

KOČEVJE – RIBNICA
0 : 5

V prvenstveni tekmi ljubljanske conske nogometne lige so Ribničani gostovali v Kočevju in pripravili za domače nogometiške ter navijače neprijetno presenečenje. Skoraj vsi gledalci so pričakovali, da bodo silovali domači igralci, toda „sosede“ so jih nadigrali v vseh pogledih. M. G.

V pokalnem finalu četrti

Novomeški atleti osvojili polovico več točk kot lani

Letošnja atletska tekmovanja za pokal SRS so končana. Zaključila so se z republiškima finaloma za starejše mladince in mladinke, pokalni prvak SRS pa je ponovno postala Olimpija.

Tako je ljubljanskemu klubu uspelo zmagati že tretjič zapored, letos pa so se zelo dobro uvrstili tudi novomeški atleti in atletinje, ki so ob koncu tekmovanja zasedli odlično četrto mesto. Zbrali so kar polovico točk več kot lani.

Novomeščanke so nastopile v Mariboru, vendar ni nobeni uspelo, da bi se uvrstile med tri najboljše v republiki. Kljub temu so osvojile precej točk in med štirinajstimi atletskimi klubi dosegle s 44,5 točke solidno osmo mesto. Precej uspešnejši so bili fantje: nastopili so v Velenju in v ekipnem tekmovanju zavzeli odlično tretje mesto. Boljši so bili le Kladivarjevi in Olimpijini tekmovalci.

Nekateri rezultati: 100 m: Keržan (N. m.) 11,0; 400 m: 2. Keržan (N. m.) 49,6; 4 x 100 m: 3. Novo mesto 45,2; višina: 3. Suštar 195 cm; troskok: 2. Križman (N. m.) 13,73; disk: 2. Okleščen (N. m.) 35,18.

Ekipni vrstni red – mladinke: 1. Olimpija 185, 2. Kladivar 112,5, 8. – 9. Novo mesto in Branik 44,5. Mladinci: 1. Kladivar 251,5, 2. Olimpija 203,5, 3. Novo mesto 141,5, 4. Velenje 109,5 itd.

Končni vrstni red po vseh kategorijah: 1. Olimpija 1199 točk, 2. Kladivar 1124, 3. Maribor 584, 4. Novo mesto 404,5, 5. Velenje 338 itd.

NOVO MESTO – Moštva v občinski nogometni ligi so odigrala peto kolo, v katerem so vsi favoriti brez težav zmagali. Rezultati – skupina A: Regerča vas – Trik 4:1, Dvor – Gabrje 1:4, Češča vas – Bršlin 4:1, Milka Sočar – IMV 1:11. Skupina B: Birčna vas – Brunsnice 5:3, Zalog – Pionir 2:13, Mirna peč – Paka 7:0, Dolenjske Toplice – Stopiče 0:3 in Kremen – Brezovica 3:2. (A. B.)

CRNUČE – ELAN
1 : 1

Novomeškimi nogometiški gre za zdaj vse po načrtih. Tokrat so gostovali pri zelo dobri črnuški enajsterici in le malokdo je pričakoval, da bodo Novomeščani, ki igrajo v ljubljanski podzvezni ligi, igrali neodločeno. Toda gostje se niso ustrašili domačih nogometiške, in če bi bili v drugem polčasu prisrebnejši bi lahko celo zmagali. Zadevek je dosegel Grabič, za domače pa prav tako Novomeščan, in sicer Pavlin.

PREČNA: 27. IN 28. SEPTEMBRA – POKAL DOLENJSKE

Novomeški Aeroklub, bo pripravil 27. in 28. septembra modelarsko tekmovanje za pokal Dolenjske. Na prečnem letališču se bodo zbrali najboljši modelarji iz vseh slovenskih klubov, med njimi pa bo tudi veliko državnih reprezentantov.

Prvi dan se bodo tekmovalci predstavili s prosto letečimi motornimi modeli, za njimi pa bodo nastopili pionirji z jadralnimi modeli. Naslednji dan bo tekmovanje s prosto letečimi modeli. Srečanje bodo organizirali domači fantje, in kot kaže, so že poskrbeli za vse najpotrebnejše. Ker se bo v Prečni zbrala skoraj vsa jugoslovanska modelarska elita s svojimi izredno domiselnimi izdelki, se ljubiteljem tega zanimivega športa obeta kvalitetna prireditve. Tekmovanje se bo prvi dan pričelo ob 8.30, drugi dan pa ob 9. uri.

S. PETRIC

POLJE – MOKRONOG
3 : 0
ZAGORJE: ŽUŽEMBERK
0 : 3
KOPER: TRIMO
3 : 2

V nedeljo se je začelo tekmovanje v drugi slovenski odbojarski ligi, v kateri tekmujejo tri moštva Dolenjske: TRIMO iz Trebnjega, Žužemberk in Mokronog. Trebnjanci so gostovali v Kopru in po več kot dvehurnem boju za las izgubili z lanskim prvotilgašem. Odločilni peti set se je končal celo s 17:15. V moštvo TRIMA sta po enoletnem odmoru spet zaigrala rutinirana igralca Franci Opara in Igor Slak.

Ekipa Žužemberka je gostovala v Zagorju, vendar tamkajšnje moštvo ni bilo popolno in je zato Zagorje izgubilo s 3:0 p.f. Mokronožani naj bi v Ljubljani igrali dve tekmi: z novincem Ljubljano in ekipo Ljubljana-Polje. Zaradi nespornosti prvega srečanja niso odigrali, drugo pa so izgubili s 3:0.

KAJ, KJE, KDO?

Kot kaže, se bosta Sevnica in ribniški Inles letos borila za vrh lestvice v II. zvezni rokometni ligi. Ker igra v naslednjem kolu v gosteh, in to proti slabšima nasprotnikoma, lahko pričakujemo, da se bosta obe ekipi vrnili vsaj s polovičnim uspehom. Sevnici igrajo proti Varteksu, Ribničani pa grede v Senj.

Tudi v slovenski rokometni ligi se Brežičanom in Dobovčanom obetajo točke, saj igra obe ekipi proti slabšima nasprotnikoma. Brežičani grede k Poltovim igralcem – prejšnji teden so Dobovčani z njimi igrali neodločeno – v Dobovo pa pridejo igralci iz Radgone. Se najtežje delo bodo po vsej verjetnosti imele Brežičanke, ki grede v goste k dobri ekipi Šmartnega.

Mrčes prenaša bolezni

Mrčesu pravimo tudi insekti. To so živalice, ki spadajo v skupino členonožcev. Telo imajo razdeljeno na tri ostro ločene dele: glavo, trup s tremi pari nožic in trebuh.

Mrčes prenaša povzročitelje nalezljivih bolezni s svojimi nožicami, s krili, z dlavicami, z zelom in drugimi deli svojega telesa. Nekateri insekti pa so lahko stalni ali pa vršni gostitelji povzročiteljev nalezljivih bolezni. Tak mrčes mora biti nujno sam okužen, če hoče bolezen prenesti, čeprav ni nujno, da sam zbolí.

Mrčes lahko leti. Sem spadajo muhe, komarji, mušice. Precej predstavnikov mrčesa pa ne leti, pač pa leze, skače in se drži človeka ali živali. Sem spadajo uši, stenice, bolhe, klopi, pršice.

Uši so zajedalci človeka in živali. Tri vrste nadlegujejo človeka. Glavna uš ima svoj prostor pod soncem v lasišču, bela uš živi v šivih in gubah obleke, srmanu uš pa na dlakah ob spolovilu. Uši se hranijo izključno s krvjo, zato pikajo. Njihovim jajčecem pravimo gnide. Najbolj nevarna je bela uš, ker prenaša pegavico in povratno mrzlico. Uši so zelo občutljive na toploto, zato so jih nedavno uničevali s paro in prekuhavanjem perila. Danes jih preganjamo z različnimi praški proti mrčesu.

Tudi bolhe napadajo ljudi in živali. Več vrst jih je: človeške, podganje, pasje in perutninske. Bolhe prenašajo kugo in mišjo pegavico. Zelo verjetno prenašajo tudi povzročitelje tifusa in paratifusov, grize, kolere in jetike. Razširjene so po vsem svetu: Prav tako kot uši, se hranijo s krvjo. Zatiramo jih s praški proti mrčesu in s skrajno čistočo tal, ker ležejo jajčeca v špranje in razpoke.

(nadaljevanje prihodnjici)

Dolenjski list pred 20 leti

Dolga kolona kmečkih voz

TOVARNA BELSAD je bila zgrajena tik po vojni. Njena zgraditev je bila bolj simboličnega kot gospodarskega pomena, saj so mnogi prerokovali, da ne bo imela surovinske osnove. Vsi tisti, ki so prerokovali, da tovarna ne bo imela zadosti surovin za široko predelavo, naj bi te dni prišli v tovarno. Dobesedno je prezalozena s sadjem! Dnevno dovažajo kmetovalci sami sadje iz vse Bele krajine, dovažajo pa ga tudi s kamioni in vlakom. V soboto, 17. septembra, je stala dolga kolona kmečkih voz pred tovarno. Samo ta dan so odkupili od kmetov nad 6 vagonov sadja in izplačali zanj okoli 6 milijonov din.

V NEDELJO, 17. septembra, je okrajna lovska zveza Novo mesto sklicala posvet lovec iz vsega okraja. Od 600 članov lovske organizacije v okraju se je posveta udeležilo le 12 lovec. Posvet je bil zato omejen le na nekaj splošnih navodil za delo.

PO SKORAJ VEČ kakor polletnem zastoj so pred kratkim spet začeli tlakovati cesto skozi Ribnico. Delavci urejajo zdaj cestnice od podružnice Narodne banke proti Gorenji vasi. Ker so sredstva za delo zagotovljena, bo Ribnica letos dobila lep kos nove tlakovane ceste.

SNAGA V NOVEM MESTU ni ravno na zavidljivi višini, vsaj glede stranskih in skritih ulic. Smeti, gramoz, žaganja in drugih odpadkov je vesepovsod na pretek. Še dobro, da letos ni bilo preveč lepega sončnega vremena in vročine, vsaj ni bilo toliko vonjav. Ljudje posebno v skritih ulicah zelo malo skrbijo za snago, zato imajo vsi ti kupčki smeti in odpadkov vse leto lep mir.

DOLENJSKI ŠTUDENTSKI pokrajinski klubi vključujejo sicer večino študirajoče mladine, kar lahko smatramo za uspeh, morda pa je prav to tudi vzrok mnogih značilnosti pri našem delu, iz katerih lahko sodimo, da karakterizira del članstva občutna apolitičnost. Ta apolitičnost ni toliko izrazita, da bi bila pogosto predmet naših pogovorov, niti ni sovražna; je le vztrajno ravnodušje do vsakodnevnih družbenih sprememb.

(IZ DOLENJSKEGA LISTA 23. septembra 1955)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Strupena rosa, bledica, črne koze

(Bile so tudi) doselej razne trtne bolezni, pa ne tako škodljive, kakor nove, ki so naravnost pogubne, ako se jim pravočasno ne postaviv v bran. V zemlji je hrošč, ki spodjeda trte zlasti v publiki; nad zemljo so: strupena rosa, bledica, črne koze in ovidium ali plesnoba. Ta poslednja je pri kazala tudi na novem trtju in sicer na rdečem španjolu. Sreča v nesreči je, da imamo proti boleznim tudi primerna zdravila. Pa zato je treba denarja. Sigurni pripomoček proti plesnobi je žvepljenje. Žveplam brajde ob stanji, v vinogradu beli muskat že več let in sicer dvakrat: prvič pred cvetom, drugič po cvetu, kadar je grozdje debelo prlično kakor konoplje.

(O d o m i k i z narodnega gospodarstva), spisal Anton Kupljen. Tako je naslov jako lični knjigi, ki je nedavno prišla na svetlo. Namenjena je bolj omikanim ljudem. (Predavanja) o umni živinoreji, navadnih živalskih boleznih in prve pomoči, nalezljivih kuznih živalskih boleznih in veljavnih

PO SVETU OKOLI

ZARADI SMEHA - Živemu človeku se lahko vse pripeti! Tako pravimo, pa še res je, kar velja še posebej za dopustniški čas, med katerim so najpogostejši pripetljaji kraje. Tudi 51-letni Američanki Hildi Richardson se je pripetilo na morju. Neznaneec ji je ukradel torbico z dokumenti, šopom dolarjev in - zobno protezo. Hilde zdaj po časopisnih opominja „poštenega“ najditelja, da lahko zadrži torbico z vsem ostalim, vrne naj ji je zobno protezo, da se bo lahko - smejala! Smejala - kisló, kajpak!

GORSKA CRNA TOČKA - Francoske oblasti so pred kratkim izdale podatke o najnevarnejših mestih, t. i. črnih točkah, na katerih umre največ ljudi. Med naštetimi je tudi - Mont Blanc! Te črne točke se čisto nič ne bojijo avtomobilisti, zato pa je strah in groza za planince, saj jih je samo letos končalo v prepadih Mont Blanca 38!

„IŠČEMO TAJNICO“ - Američan Joseph Arkin je nekaj let podrobno bral časopisne ponudbe in oglase na temo tajnic, posledica tega pa je njegova knjiga „Dandanašnja tajnica“. Med „cvetkami“, ki jih je zbral v knjigi, sta tudi naslednji dve: „Iščemo mlado, izkušeno tajnico. Starejša ne sme biti od 19 let, imeti pa mora 10-letne izkušnje!“ in „Zaposlimo tajnico. Zaželeno je tehniško znanje - pisalni stroji se pogosto pokvarijo!“ Brez pripomb!

„ZDAJ CEDITE NJO!“ - Eddie Horley, že tri tedne pokojni angleški trgovec s premogom, se je v oporoki spomnil tudi oseb, ki so skrbele za obdavičev njegovega dohodka. Pobiralcu davkov in davčnemu inspektorju je zapustil vsakemu po pol limone in sporočilo: „Zdaj cedite njo!“ Horleyev odvetnik je izpolnil njegovo zadnjo željo in dobil odgovor od inspektorja: „Limona se je posušila, ni več kaj cediti.“

TEŽAK POROD - Gloria Hurd, ki je visoka le 75 centimetrov, je artistka v nekem cirkusu. Pred nedavnim je rodila s pomočjo carskega reza. Dete je bilo zdravo in veliko - 48 centimetrov, torej samo nekoliko manj kot mati. Znabiti da jo bo že čez kakšen mesec preraso!

(IZ DOLENJSKIH NOVIC 15. septembra 1895)

Telovadba brez kapljice znoj

Za dobro zdravje se ni potrebno preveč naprezati

Prebivalci razvitih držav postajajo vse bolj trebusasti. Statistiki so izračunali, da na enega športnika, ki se s športom ukvarja vsaj trikrat na teden, pride kar 12 takih, katerim je edina telovadba hoja od televizorja do hladilnika po novo konzervo piva. Številne organizacije, ki se ukvarjajo z vprašanjem splošnega ljudskega zdravja, stalno opozarjajo, da vodi takšno življenje v vse slabše zdravstveno počutje posameznika. Telovadba bi morala postati del vsakdanjega.

Nekakšno srednjo pot je našel ameriški fiziolog Laurence Morehouse s svojimi napotki za telovadbo brez znoj. Njegova knjiga je v nekaj tednih postala prava uspešnica. Avtor meni, da ljudi odvraca od telovadbe zmotno mišljenje, da je telovadjenje povezano s hudimi napori. Poudarja, da nikakor ne smemo zamenjati športnikovega treninga s telovadbo, ki je nujno potrebna vsakomur, kdor želi ohraniti svoje telo v dobri in normalni kondiciji.

Napotkiza bolj zdravo življenje so res malenkostni, koristijo pa vseeno. Tako avtor priporoča, naj človek vsaj enkrat v tednu pomisli, da so ob dvigalih tudi stopnice, in naj gre nekaj nadstropij pes. Vsakodnevne nekajminutne vaje, ki so nezahtevne in primerne za vsakogar, po Morehouseovem mnenju veliko pomagajo, prav tako tudi priložnostne vaje opranja ob mizo ali zid, kar lahko opravite kar za pisalno mizo ali na hodniku.

Morehouseova telovadba brez znoj je sicer že našla na očitke nekaterih strokovnjakov, vendar to ni zmanjšalo zanimanja zanj. Do zdaj je Janov s tem, da je psihične bolnike pripravil do kričanja, ozdravil že na stotine nevrotikov.

Kričanje pomirja

V Združenih državah Amerike, dežel obilja, revščine, nasilja in vsega, kar premore današnji hitro se spreminjajoči svet, so že desetletja „v modi“ psihiatri, ki na tak ali drugačen način zdravijo od vsakdanjika prenapete ljudi in si kajpak tudi polnijo žepe. Med psihiatre, po katerih se „meri ugled“ Američanov iz višjih slojev, sodi tudi dr. Artur Janov iz Los Angelesa, ki je odkril „čudežen“ način zdravljenja psihičnih stisk, ki so posledica neurejenega otroštva. Janova terapija se imenuje - kričanje!

Da je spontano, nehotno kričanje, ki prihaja „nekje iz globin duše“, zdravilno, je Janov ugotovil docela slučajno, ko je nekemu študentu med zdravljanjem dejal, naj pokliče starše. Že po prvih krikih se je študent vznemiril, padel na tla, začel krčevito dihati in klicati očeta in mamó. Potlej se je umiril, nervoza in napetost sta popustili.

V sedemnajstletni psihiatrični praksi Janov ni slišal takšnih krikov, presenetlo ga je študentovo olajšanje, zato se je začel ukvarjati s kričanjem. Ugotovil je, da tradicionalna psihoanaliza, ki se ukvarja zgolj z duševnostjo, ni dovolj; meni, da pacient le s kričanjem o tem, kolikokrat so ga ponižali, pretepli ali se iz njega norčevali, lahko izžene iz sebe vse tisto trpljenje, ki ga je stiral v podzavest.

Zato Janovo zdravljenje ni običajno, pacienti so po tri tedne izolirani, opraviti imajo samo z enim terapevtom, ure in ure pa morajo znova oživljati in razumevati svoje otroštvo - s kričanjem. Do zdaj je Janov s tem, da je psihične bolnike pripravil do kričanja, ozdravil že na stotine nevrotikov.

Kdo je umoril Marilyn Monroe?

Slavna MM ni naredila samomora, bila je umorjena!

Dr. T. Noguchi je leta 1960 podal takole poročilo: „Trup pripada ženski 36 let, kavkajskega tipa, lepo razviti, težki 45 kilogramov, visoki 166 centimetrov... Nobenega sleda tabletah. Sluznica je vlažna. Nobenih sledov v črevesju.“

S temi suhoparnimi besedami je mediciner opisal truplo ženske, katere neprikrita čutnost je burila moske, ženske, ki je stala na samem vrhu filmske slave. Norme Jean Mortensen, z mnogimiškimi imenom Marilyn Monroe.

Svetovna javnost je pretrajinajstimi leti izvedela, da je slavna igralka zastupila s prevelikimi dozami barbituratov njenem samomoru so sicer nekateri podvomili ter v blagofijah namigovali na to, da je igralka ni sama vzela življenja, vendar je uradno poročilo samomoru veljalo ves ta čas.

Letos pa je neki italijanski novinar prišel do obdukcije, poročila in poročila laboratorijske preiskave, kjer je povsem jasno povedano, da v telesu pokojne Monroejeve niso našli nikakršnih sledov barbituratov.

Marilyn Monroe, najslavnejša igralka 60-ih let tega stoletja

Kje je torej resnica? Na to so prišle tudi stare govornice prijateljskih (in drugacnih) zeh med igralko in zdaj pokojnim ameriškim senatom Robertom Kennedym. Prav to družinsko ime je povezano z vrsto umorov, ki niso nepojasneni. Vse to je ognja radovednosti, kdo se vsemi temi skrivnostmi.

Človek, ki menda najraje molči. To je ameriški pisatelj Norman Mailer. V svoji knjigi o Marilyn Monroe je zapisal: „Za umor Monroejeve je dovolj motivov, in to je mahnih.“

Odkritje italijanskega narjara neizpodbitno dokazuje, da si slavna MM pred trinajstimi leti ni sama vzela življenja.

Razočaranje

Hitri sel mi je prinesel na vrh pri Sveti Trojici čudno pisanje: „Martin Krpan stop pridi takoj v Ljubljano stop pri Dolgem mostu te čaka presenečenje.“

Vabljuva prilika, da si potestim radovednost, vendar, kako naj pridem v naše belo mesto, če ima vsak ob tako lepem vremenu toliko opravkov. Najprej je treba vse do kraja postoriti in šele potlej se lahko človek loči od doma. Za popotovanje je treba skratčiti kobilico, da ljudje ne poreko, kako imam zanemarjeno žival. Ko je to opravljeno, se še sam ocedim in praznje oblečem.

Mudilo se je, zato sem kobilico pustil v hlevu in se s pošto kočijo odpeljal proti Ljubljani. Pri Dolgem mostu sem izstopil in se zagledal v rumeno tablo, ki je kazala pravi smetišč. Menil sem, da so jo postavili nalašč zame, pa sem zakoračil med hišami v tisti konec, kjer imajo meščani gnojnice in smetišče.

Bilo je kaj videti: od starih odsluženih poštinih kočij pa do loncev, obleke in dru-

Reližne prošnje križanke

Table with 4 columns and 10 rows of names for a religious crossword puzzle.

(Ne) resnice z napako

Ugodno (vudno) besedo je napisal (napisal) N. N. Prasičo (pravico) so si pripobili že prej. V razredu so pol ure čakali (čakali), da so se odprla vrata. Ugotovili so, da bo celodnevna (celodnevna) šola prava rešitev. Zanimalo jih je, kako bodo uredili verstvo (varstvo) otrok v šoli.

Nabral: J. JUST

Dragocena stara pločevina

Veliko zanimanje za avtomobile s starimi letnicami - Hitlerjev paradni mercedes prodan za 250 tisoč dolarjev - Dobre so tudi same luči.

Avtomobil sicer ni stara stvar v zgodovini, ceravno ima za seboj buren in skokovit razvoj. Danes si ne moremo zamisliti mesta brez avtomobilov, postali so neizbrisni del našega vsakdanjika in zato je razumljivo, da se je povečalo zanimanje za tiste avtomobile, ki so prvi dvigali prah s cest in hupali po mestnih ulicah. Ti očaki na štirih kolesih postajajo čedalje bolj cenjeni predmeti celega milijona zbirateljev starih avtomobilov.

Po vsem svetu, v največjem številu pa v Združenih državah Amerike, so se razpasla društva, katerih člani so lastniki starih avtomobilov. Packardi, duesenbergi, mercedesi, ford, cadillaci s predvojno letnico so predmet želja in strasti. Pri tem niti ni važno, ali so te starine še gibljive, je predstavljajo celo samo posemzne dele, luči, hupe, volane, kromirane hladilnike, odbijače, kolesa. Bolj podjetni pa znajo iz teh delov ponovno sestaviti avtomobil, za kate-rega potem poberejo prav

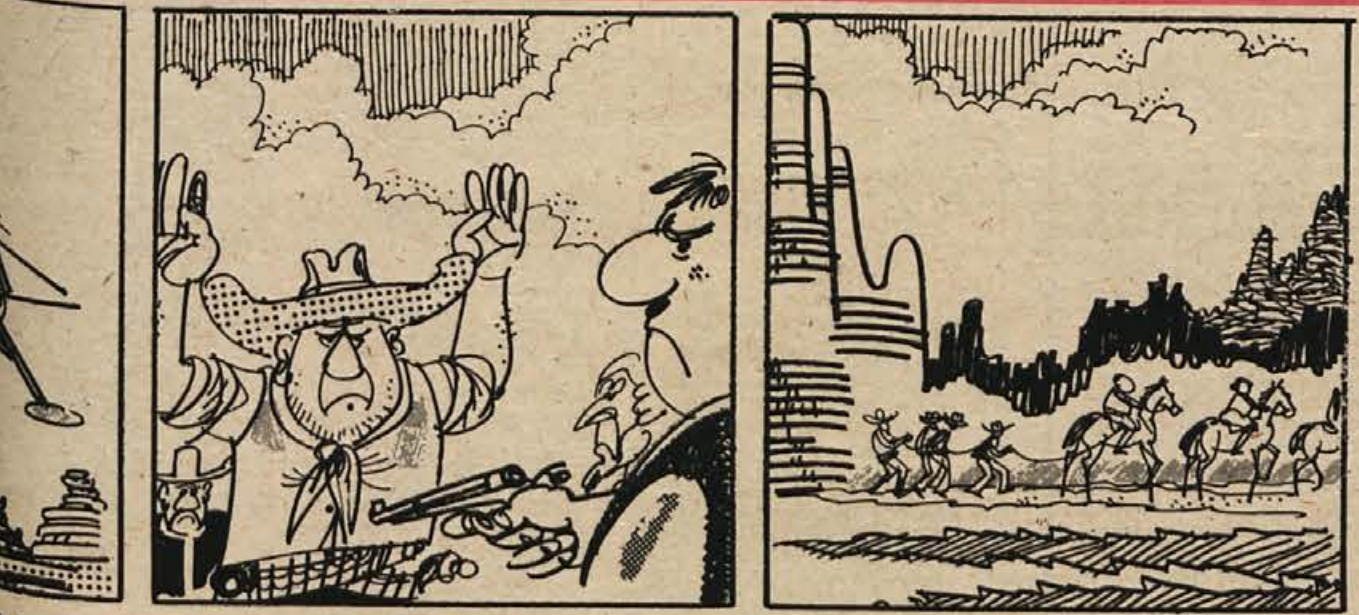
Ta Thomas Touring Car iz leta 1907 velja celo premoženje.

lep kupček denarja. Na letošnjem največjem sejmu starih avtomobilov v Hersheyju v ZDA se je zbralo veliko veteranov. Poglejmo kake nekateri: popolnoma restavriran packard iz časa pred prvo svetovno vojno je veljal 65 tisoč dolarjev, duesenberg, s katerim se je leta 1933 vozila božanska Greta Garbo, so ocenili in tudi prodali za 90 tisoč dolarjev, neki drug avtomobil enake znamke, vendar še bolje ohranjen, je predstavljal že pravo bogastvo: vreden je bil 200 tisoč dolarjev. Med starinami pa je gotovo prav, vsaj kar se cene tiče, šestkolesni mercedes, s katerim se je prevajal na paradah sam Adolf Hitler. Vreden je 250 tisoč dolarjev, svojemu lastniku pa ni zamrznjen kapital, saj z njim dobro služijo, ko ga razstavlja po sejmih in v cirkusih.

Eden od lastnikov takega dragocenelega starega avtomobila je skušal svojo strast razložiti s temi besedami: „Ti avtomobil so prava umetnost.“

Kdo ve, ali tudi spačke in fičote čaka tak ugled?

A SUROVEM DIVJEM ZAHODU

1. Raketa se je dotaknila pištole iz Potegonovih rokah. „Pusti zdaj to krepkelo, sam varj ob pogrnuta, astronaut v odpr vrati. No, fant se je zmotil, kam so padli. Prizor, ki ga je bil več kot zgovernen ravnica. Prevrnjena pošast v jarku in štirje barabini s širokokrajnimi klobuki, ki si delijo plen. Plešasti Jack in njegovi razbojniški bratci! „Divji zahod! Izrezan Divji zahod!“ je zaklical Paradižnik in zmotil kavboje pri njihovem posu. Ozrli so se, videli raketo, čudne goste in pištole v Paradižnikovih rokah - in roke so jim kar same zlezle nazgor.

„Vse ostalo se je odigralo kot v dobri kavbojki. Paradižnik je zmetel pištole iz tokov. „Baron, zvešči jih!“ je ukazal in dobro minuto zatem je čuden sprevod stopal po kanjonu. Štirje zvezani rokavohi in trije jezdeci: debeluhar, suhec in dama. Zares, sprevod kot iz karnevala.

PROSTA DELOVNA MESTA!

ljubljanska banka podružnica NOVO MESTO Kadrovska komisija

objavljala za nedoločen čas, s polnim delovnim časom naslednja prosta delovna mesta:

- ZA OSREDNJO ENOTO NOVO MESTO
1. VIŠJEGA REFERENTA ZA KADROVSKE ZADEVE
2. REFERENTA STROJEPISCA
3. REFERENTA V ODELKU ORGANIZACIJE IN SPLOŠNIH POSLOV
4. REFERENTA ZA PLAČILNI PROMET
5. VEČ REFERENTOV V ODELKU ZA POSLOVANJE S PREBIVALSTVOM (REFERENTI ZA HRANILNE VLOGE)

- ZA EKSPOZITURO BRŠLIN
6. REFERENTA ZA POSLOVANJE PO HRANILNIH VLOGAH

- ZA EKSPOZITURO NOVO MESTO
7. REFERENTE ZA POSLOVANJE PO HRANILNIH VLOGAH IN REFERENTE ZA POTROŠNIŠKI KREDITIRANJE

Pogoji za zasedbo delovnih mest: pod št. 1 višja prva šola, 2 leti delovnih izkušenj, pod št. 2 dvoletna administrativna šola, 2 leti delovnih izkušenj, pod št. 3 do 7 srednješolska izobrazba (EŠŠ ali gimnazija), 2 ali 4 leta delovnih izkušenj. Pod zaporedno štev. 5 je delo v izmenah. Kandidati za objavljenega delovnega mesta naj prijavijo s kratkim življenjepisom in navedbami o dosedanjih zaposlitvah priložilo dokazila o šolski izobrazbi. Rok prijave je 15 dni po objavi. Prijave sprejema Kadrovska komisija Ljubljanske banke - podružnica Novo mesto.

SCHIEDEL - YU - Kamin, dimnik št. 1 v Evropi proizvajala in dobavlja GRADNJA ŽALEC

belinka tovarna kemičnih izdelkov 61001 Ljubljana poštini predal 5-I telefon h. c. 061/314177 telex 31 260 yu bel

SANDOLIN PX 65
• uživa mednarodni sloves
• odlikuje ga bogata tradicija in novi tehnični dosežki
• najbolj iskano sredstvo za dolgoletno zaščito lesa
• uničuje plesen in zajedalce ter je odporen proti vremenskim vplivom
• služi za osnovni ter končni premaz in je izdelan v 13 barvah
ZAHTEVAJTE PROSPEKTE IN NAVODILA ZA UPORABO

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE
V času od 11. do 17. 9. 1975 so v novomeški porodnišnici rodile: Anca Barič iz Mrčeske vasi - Mojoča, Stanka Rozman iz Gotne vasi - Uroša, Nada Hančič iz Semiča - Alenka, Verica Kristof iz Gorenje vasi - Silvo, Irena Macodoni iz Velike Bučne vasi - Nino, Valtija Rančigaj iz Trebrjega - Judito, Danica Znidarič iz Lovke - Matjaža, Marija Vidmar iz Ljubljane - Marijo, Anica Komar iz Dolnjega Gradca - Damjana, Dragica Zupčič iz Durlincev - Zeljka, Marija Kocjan iz Podturna - Robert, Marija Špehar iz Učakovcev - Suzano, Marija Malešič iz Fratrovcev - Lidjo, Brigita Kmetič iz Svibne - Šabino, Stanka Mencin iz Dobravice - Stanko, Danica Žalec iz Pribanjcev - Tomaža, Marija Kolenc iz Martinje vasi - Jožeta, Fanika Šajo iz Birčne vasi - Roberta, Francka Perko iz Starega trga ob Kolpi - Tomaža, Neža Kavšek iz Gotne vasi - Mateja, Milena Gorše iz Gornjega Kronovega - Igorja, Marija Bajuk iz Male Loke - Valentina, Marija Bec iz Trbnice - Silvijo, Marija Udovič iz Mihovega - dečka, Vera Klobčar iz Gotne vasi - dečka, Slavica Medvešek iz Blatnika - deklisko, Jožica Janževič iz Globočice - deklisko in Dragica Štircelj iz Omote - dečka. ČESTITAMO!

POTA IN STRANPOTA

Dežurni poročajo

NAJBRŽ SO GA PREGNALI – 17. septembra zjutraj so na bencinski črpalki v Vavti vasi ugotovili, da je ponoči nekdo skušal vlomiti. Razbil je že steklo na vhodnih vratih, ni pa nič odnesel in ne stopil v lokal, zato domnevajo, da je kdo tedaj prišel mimo.

ODPADKI SO SE VNELI – 17. septembra ponoči je nastal požar na dvorišču steklarja Doljaka v Novem mestu. Pri delavnici ob Krki odlagajo Doljakovi steklarji odpadni material in embalažo, tam kurijo in sušijo kremenčev pesek. Ker so tudi prejšnji dan kurili, kaže, da niso povsem pogasili ognja, zato so se ponoči odpadki vneli. Na dvorišču je bilo tudi nekaj zabojev stekla, ki je zaradi vročine popokalo. Skoda še ni ocenjena, je pa velika.

DRZEN TAT – 17. septembra je bil v akciji na novomeškem Glavnem trgu spreten tat: Slava Drašler je samo za nekaj minut pustila nezaklenjen avto, iz njega pa je zmanjkala torbica z vsemi dokumenti in denarjem. Oškodovana je za 700 dinarjev.

NEZAKLENJENO STANOVANJE – 17. septembra je med 14. in 15. uro tat obiskal Vidmarjeve v Koštalovi ulici: iz nezaklenjenega stanovanja je ukradel transistor, vreden 2.000 dinarjev.

JE BIL ISTI? – 17. septembra dopoldne je bila ob transistoru tudi Frančiška Cirman iz Hladnikove ulice v Novem mestu. Transistor je bil v pritlični sobi, zato domnevajo, da je tat posegel po njem kar skozi odprto okno.

VLOM V BIFE – V noči na 20. september je nekdo vlomil v bife v Koštalovi ulici. Vlomilec je zlezal v lokal skozi svetlobno okno in vlomil še v prodajalno. V obeh prostorih je odpiral predale miz in iskal denar. Našel je 50 din v bankovcih, medtem ko drobiža ni vzel.

TAT V HLACAH – Šerifa Bahlića v samskem domu SGP Pionir je 14. septembra obiskal tat in mu iz hlač vzel 700 dinarjev. Dan kasneje je bil okraden tudi njegov kolega Borislav Sejmenović, kateremu je izginilo 750 dinarjev.

S CESTE IN V DROG

14. septembra zvečer je Alojz Bartol iz Sentjerneje vozil z avtomobilom iz Novega mesta proti domu, pri Dobravici pa je v nepreglednem ovinku avto zaneslo s ceste in po nasipu navzdol vse do telefonskega droga, kamor se je končno zaletel. Bartol je bil hudo ranjen in so ga prepeljali v bolnišnico, avto pa je razbit. Na njem je za 25.000 din škoda.

„Pil sem, vendar sem se počutil sposobnega za vožnjo!“ Tako nešteto krat pravijo vozniki motornih vozil, ki so vinjeni zakrivali prometno nesrečo. Priče, ki jih obdolženci predlagajo v pridržev takega svojega zatrjevanja, pa potrjujejo njihov zagovor z ugotovitvijo, da obdolženec ni dajal nikakršnega videza vinjenosti. Skodljiv vpliv alkohola je prav gotovo najbolj očiten in nedvoumen pri prometnih nesrečah ali prekrških. Med alkoholiziranimi vozniki, ki so zakrivali prometne nesreče, je sorazmerno majhen

Alkohol in prometne nezgode

odstotek takih, ki bi jih mogli označiti kot pijane. Velika večina sploh ne kaže zunanjih znakov vinjenosti in šele analiza krvi razkrije alkohol. Znanstvenop na je ugotovljeno, da že „zmerne“ količine alkohola bistveno prizadenejo vozniške sposobnosti.

Kadar alkohol v krvi doseže potrebno koncentracijo, se pojavijo značilne motnje, ki sprva okolici še niso očitne in so v družabnem pogledu prej v prid kot v napoto. Človek se počuti sproščeneja in ne moremo ga označiti kot vinjenega, ker se ni

Ena večjih prometnih pasti je križišče na odcepu z magistrale za Krško in Kostanjevico pa dalje cesta Drnovo – Krško. Promet je velik, cesta ni široka, zato se dva, ki hitro vozita težko srečata: (Foto: R. Bačer)

Komaj rojena že žrtev ceste

S prehitvanjem je zdomec Marijan Pirc tvegjal in povzročil silovito trčenje, v katerem je umrla šele 6 dni stara Marjetka

Pred novomeškim okrožnim sodiščem se je pred kratkim zagovarjal 35-letni Marijan Pirc, inženir agronomije, začasno zaposlen v Avstriji. Spoznali so ga za krivca hude prometne nesreče, ki se je zgodila 25. aprila letos pri Mačkovcu.

Kot je ugotovilo sodišče, je v dopoldanskih urah Pirc vozil po magistrali proti Ljubljani in pri Mačkovcu začel prehitovati tovornjak s prikolico, čeprav ni imel v desnem ovinku pregleda. Tvegaj je kot izkušen voznik, saj vozi že osem let in naredi tudi po 50.000 kilometrov na leto, toda tokrat ni srečno ušel.

Ravno ko sta bila s tovornjakom vstric, je iz nasprotne smeri pripeljal z osebnim avtom Martin Resnik iz Straže pri Krškem. Ta je iz novomeške bolnišnice peljal domov ženo in 6-dni staro Marjetko. Pirc je videl, da prehitvanje ne bo uspelo, zato je zavril, toda avto je zaneslo naravnost v Resnika. Posledice so bile: komaj rojena Marjetka je umrla, njeni starši so bili laže poškodovani. Pirc pa je bil huje ranjen; še zdaj tudi z dvema berglama težko hodi.

Obtoženec se je izgovarjal, da je verjetno kamion pospešil hitrost.

KONEC OMEJITEV

15. septembra se je v Sloveniji uradno končala letošnja glavna turistična sezona, med katero so veljale na cestah omejitve v prometu. Zdaj bodo lahko tudi ob petkih, sobotah dopolndne ter nedeljah popoldne in zvečer vozili tovornjaki, kamor bodo hoteli.

Omejitve za tovorna vozila bodo v veljavi le še pred državnimi prazniki, za 1. november, 29. november ter 1. in 2. januar. Ob takih dneh tovornjaki ne bodo smeli na cesto popoldne pred praznikom med 15. in 20. uro in zadnji prosti dan med 15. in 22. uro.

medtem ko je on prehitoval, toda senat, ki mu je predsedoval Janez Kramarič, tega ni verjel. Tovornjak s prikolico ne more namreč tako hitro povečati hitrosti. Pri izreku sodbe so upoštevali več za Pircu olajševalnih okoliščin, kot: še nikdar ni bil kaznovan, kaže da je urejen in vreden, saj je med našimi zdomci eden najbolj aktivnih, razen tega se kesa. Takoj po nesreči je še iz bolnišnice poslal sorodnike k Resnikovim z opravičilom. Kazen pa mu vseeno ni ušla: obsodili so ga na 8 mesecev zopora – nepogojno. Sodba še ni pravomočna.

UČENEC TRČIL V AVTO UČITELJICE

Na cesti med trgovinama Knjigarne in Pohišta v Kočevju je prišlo 12. septembra ob 12.45 do hude nesreče. Ko je voznica osebnega avta Angelca Blatnik, učiteljica iz Stare cerkve, peljala proti središču mesta, je nenadoma skočil z desnega pločnika proti avtu 8-letni učenec Tomaž Križman iz Kajuhovega naselja. Solar se je zaletel v vrata avtomobila, nakar ga je odbilo nazaj na pločnik. Poškodovan je bil po rami, čelju in dobil pretres možganov. Odpeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

J. P.

Akcija helikopter

Lovili so voznike, ki zapeljejo v škarje

V petek, 12. septembra, je nad magistralo Ljubljana-Zagreb krozil helikopter, na cesti pa je bilo več miličniških avtomobilov. Ko so iz helikopterja videli, da tak in tak avtomobil prehitava v škarje, so javili kolegoma.

Pri sodniku za prekrške se je nabral lep kupček prijav zoper voznike, ki so ta dan z nepravilnim prehitvanjem izpostavljali svoja in tuja življenja. Kar vsem zapovrstjo so miličniki takoj na mestu samem vzeli vozniško dovoljenje, zdaj pa jih bo doletela kazen še pred sodnikom za prekrške.

Ugotavljajo, da so ta dan vozili v škarje samo Zagrebčani, medtem ko naših občanov tokrat ni med kršitelji. Podobne akcije iz zraka in na tleh bodo v jesenskem obdobju izvajali še večkrat, saj je ravno v tem času največ nesreč. Pa tudi Zagrebški velesojem je razlog več.

Voznik, ki zapelje v škarje, je kaznovan z najmanj trimesečnim odvzemom vozniškega dovoljenja, lahko pa ga pošljejo v zapor tudi za dva meseca. Pri tem ne gre za hoby miličnikov, temveč za to, da bi zmanjšali število smrtnih nesreč. Statistika kaže, da je največ ljudi umrlo na cestah ravno pri nepravilnem prehitvanju – takrat, ko eden zapelje v škarje, drugi pa pridrvi naproti.

KUHAL V TUJI KUHINJI

V noči od četrta na petek je 45-letni klatež Alojz Gorisek iz Domžal vlomil v novo stanovanjsko hišo električarja Pavla Veneta v Družanju. Vlomilec je poškodoval troje oken, ubil še eno večjo šipo in polomil žaluzije. V tuji hiši se je počutil tako domačega, da je v kuhinji kupal celo krompir, grlo pa si je splaknil s pol litra žganja. Pretaknil je vso hišo, odnesel fotoaparata z bliskovico, za vsak primer pa se je založil še s soljo, sladkorjem in jedilnimi priborom.

Udobno noč v hiši (to noč je deževalo) je čez dan zaključil v osamljenem skednju v Družanju, kjer so ga sevniki miličniki še v petek popoldne, komaj uro po začetku zasledovalne akcije, presenetili pri spanju. Nočni obisk je pri Venetovih prizadel vsaj za 5.000 din škoda, seveda pa je tudi vso hišo spravil v nered.

„Kaj mi pa morejo...“

Tale narodna pesem človeku večkrat pride na misel, ko opazuje novomeški promet, posebno pa pešce. Kjer se jim zdi in kadar se jim zdi grede čez cesto, nekateri tudi prav počasi. Kot bi avtomobiliste zafrkavali! Nič koliko trkov se zgodi ravno zato, ker pešec prečka cesto, voznik pred njim pritisne na zavore, drugi pa se zadaj vanj zaleti. O novomeških pešcih so rekli someščani:

„SABINA JAZBEC-AHLINOVA, vodja organa za kaznovanje prekrškov: „Imamo zakon, ki v sedmih točkah določa, kako se mora obnašati pešec na cesti. Imam pa občutek, kot da novomeški pešci vedo le za pravice, za dolžnosti pa ne. Pešci ne poznajo nobenega reda, zato mora avtomobilist nemalokrat ustavljati po mestu.“

JOŽE HUDELJA, miličnik: „Novomeški pešci so nedisciplinirani. Po zakonu bi lahko marsikoga kaznovali, toda če bi se spuščali v sledno kaznovanje pešcev, bi lahko delali samo to. Žal nas je premalo. Opažam, da tudi ob velikem prometu, ko v križišču miličniki urejamo promet, nekateri skakejo čez cesto. Če to naredi človek iz nevednosti, ga navadno opominemo, nekaj pa smo jih tudi že kaznovali. Počasna hoja in nalašč – to je izsiljevanje. Največkrat delajo to mladi iz objestnosti.“

ROBERT ROMIH, upokojenec: „Včasih je bilo drugače, ko je bilo v mestu vsega deset avtomobilov. Takrat smo lahko hodili čez cesto in brcali žogo celo na Glavnem trgu. Zdaj je potreben red, ki ga pešci ne poznajo. Kot avtomobilist opažam, da so starejši bolj previdni, nekateri mlajši pa se vedejo pri prehodu čez cesto, kot bi hoteli vsem pokazati: „Saj mi nič ne moreš! Povoziti me ne smeš!““

R. B.

KRONIKA NESREČ

BREZA: V OVINEK PO LEVI – Henrik Zaletelj iz Zagorice pri Dobriču se je 16. septembra peljal na mopedu od Občin proti Brezi. V ovinek je pripeljal po levi, zato sta trčila z avtomobilistom Rudijem Krišljem iz Trebnjega, ki je pripeljal naproti in kljub zaviranju ni mogel preprečiti nesreče. Zaletelj je padel in dobil nekaj odrgnin, gmotne škode je za 4.000 dinarjev.

Škrabčevi ulici, takrat pa je s parčnega prostora zapeljal na cesto avtomobilist Dragomir Milojevič iz Novega mesta; trčil je v Zajčev avto in naredil za 10.000 din škoda.

STRANSKA VAS: VOZIL BREZ IZPITA – Anton Klemenčič iz Semiča je 16. septembra popoldne vozil osebni avto od doma proti Gradcu. V nepreglednem ovinku pri Stranski vasi je naproti pripeljal po levi motorist Jože Hudorovac iz Coklovice. Klemenčič se je umaknil na bankino, nato pa se je avto prevrnil in obstal na strehi. Hudorovac je vozil brez dovoljenja, motor ni bil tehnično v redu in tudi ni bil registriran. Na avtomobilu je za 10.000 din škoda.

DOL TOPLICE: ČELNO TRČENJE – Nedeljko Stojakovič iz Gospi Straže je 20. septembra popoldne vozil avto v ljubljansko registracijo proti Dolenjskim Toplicam, malo pred naseljem pa je naproti pripeljal osebni avto Franc Markovič iz Poljan turna. Med srečanjem na ozki cesti sta trčila. Škode je za 6.000 dinarjev.

DOLE: PREVRNIL SE JE – Novomešan Milan Novak je 16. septembra popoldne vozil osebni avto čez Gorjance proti domu, pri vasi Dole pa ga je začelo zanašati. Zapeljal je v breg, nato pa se je prevrnil in obstal na boku. Poškodovanega Novaka so odpeljali v bolnišnico, škode pa je za 10.000 dinarjev.

PUŠČAVA: TAKOJ JE IZGINIL – Boris Kodrič iz Mokronoga je 20. septembra vozil avto od Mirne proti Mokronogu in v Puščavi ustavil. Ko je voznik pred njim zaviljal na stransko pot. Za njim je pripeljal avtomobilist Ivan Sladič iz Trebnjega. Neznanelec, trčil v zadnji del Kodričevega avta, nato pa naglo odpeljal. Čeprav je pustil za seboj za 5.000 din škoda. Neznanca iščejo.

HRASTJE: ZRAČNICO JE RAZNESLO – Franc Serec iz Brestanice je 16. septembra zvečer vozil osebni avto iz ljubljanske smeri proti Novemu mestu. Pri Hrastju je razneslo zračnico, nakar je avto zaneslo čez cesto v nasip. Gmotno škodo cenijo na 10.000 dinarjev.

PLJUSKA: OPLAZILA Z AVSTRIJCEM – 17. septembra je Avstrijec vozil z avtom proti Zagrebu in pri Pljuski zapeljal v levo, tedaj ko je naproti pripeljal avtomobilist Ivan Sladič iz Trebnjega. Med srečanjem sta se vozili oplazili, lastnika pa imata za 7.000 dinarjev škoda.

BRŠLIN: BREZ LUČI – 17. septembra zvečer je Franc Murn iz Dol. Straže v Bršlinu skušal spraviti v pogon osebni avto. Z znanostem sta ga rinila proti mostu brez luči, tedaj pa je naproti pripeljal na kolesu s pomožnim motorjem Anton Primc iz Zaloga. Ta je v nepreglednem ovinku zapeljal v levo in trčil v avto, pri tem pa se je kolesar poškodoval. Z zlomljeno nogo so ga odpeljali v bolnišnico, gmotna škoda pa znaša 6.000 dinarjev.

NOVO MESTO: GA NI VIDEL? – Novomešan Ciril Zajc je 20. septembra popoldne vozil osebni avto čez Glavni trg in je zaviljal proti

Po treh tednih pouka so prvošolčki že malce navadili pot t od doma do šole, vseeno pa jih je potrebno kar naprej opozarjati na previdnost. Da o varnostih na cesti že nekaj vedo, je povedal mali Marjan Bačer: „S pločnika ne smem stopiti na cesto.“ (Foto: R. Bačer)

Nepogoreli milijoni

Ob tednu požarne varnosti: gasilci novomeške občine so letos pripravili 40 milijonov dinarjev

Vsak zadnji teden v septembru praznuje slovenski poklicni in prostovoljni gasilci teden požarne varnosti, zato ni naključje, da je naš tokratni sogovornik Milorad Dimitrić, direktor novomeškega Zavoda za požarno varnost, podpredsednik Gasilske zveze občine Novo mesto in eden od navdušencev, ki so pred 13 leti postavili temelje prve poklicne gasilske enote v naši občini.

„V novomeški občini je okoli 1400 poklicnih in prostovoljnih gasilcev, seveda prostovoljci prevladujejo,“ pripoveduje Dimitrić.

Milorad Dimitrić: „Številne prireditve ob tednu požarne varnosti.“

„Gasilci so samo letos po najbolj strogi oceni prihranili družbi in posameznikom za blizu 40 milijonov premoženja. Tolikšno je namreč vrednost ohranjene imovine v 29 požarih, kolikor so jih gasili in pogasili letos.“

Poleg tega imajo gasilska društva obilo podpornih in častnih članov, tako da lahko zapišete, da je v novomeški občini tako rekoč kar blizu 2.100 gasilcev, ki jih združuje 52 društev. Društva imajo 32 gasilskih avtomobilov, da sodobnih črpalk in druge opreme niti ne stejem. Vse to je v primerjavi s preteklimi leti resnično velik napredek, prispomniti moram namreč, da ima skupnost v zadnjem

času za gasilstvo in njegove probleme odprta ušesa in roke, česar za nekatera prejšnja obdobja res ne bi mogli trditi.

Gasilci so zdaj vključeni v sistem priprav na splošni ljudski odpor in v civilno zaščito, zato se je njihov materialni položaj naenkrat bistveno popravil, še bolj pa se bo, tako vse kaže, izboljšal v prihodnje.

Dimitrić je povedal, da ima novomeški Zavod za požarno varnost, ki zaposluje 16 poklicnih gasilcev, naj sodobnejšo opremo, za kar gre zasluga družbeno-političnim organizacijam, občinski skupščini in zavarovalnici „Sava“.

Kaj pripravljajo novomeški gasilci ob tednu požarne varnosti? Dimitrić je povedal, da bo v prostorih njihovega zavoda cel teden razstava gasilske opreme (na ogled vabijo predvsem solsko mladino), v novomeški bolnišnici bodo pripravili ogledni prikaz reševanja bolnikov, v Labodu bo praktična gasilska vaja, posebna komisija bo pregledala, kako so za primer požara pripravljena in zavarovana nekatera novomeška stanovanjska in druga poslopja, razpisali so natečaj za najboljše šolske naloge o gasilstvu, v soboto popoldne bodo organizirali izlet v metliški gasilski muzej. Našteli smo samo večje prireditve.

Na koncu velja še enkrat poudariti, da so gasilci novomeške občine letos do konca septembra pripravili družbi blizu 40 milijonov dinarjev. Če računamo, da jih je s častnimi in podpornimi člani vred samo peščica (2.079), je to nedvomno veliko delo, velik uspeh in posledica velikega samoodrekanja, požrtvovalnosti in humanosti.

M. B.

Po dolgotrajnih obljubah – sedaj prva lopata. Delavci SGP PIONIR so v ponedeljek začeli pripravljati gradbišče bodočega mostu čez Krko. Most bo povezan s cesto, ki bo šla med Gorenčevo hišo in topljarjem pri veterinarski postaji. (Foto: M. Vesel)

Prezvgoje potrebni le Romi?

Ko je govor o tem, kje naj bi naselili to narodnostno manjšino, v marsikateri novomeški krajevni skupnosti kažejo k sosedom ali pa še dlje

V novomeški občini živi po uradnih podatkih 485 Romov, ki so tako ali drugače naseljeni v Žabjaku, Šmihelu, Pogancah, Ruperč vrhu ter v okolici Šentjerneja, Žuzemberka in Otočca. Podatki nadalje trdijo, da je za delo sposobnih okoli 130 novomeških pripadnikov te narodnosti.

Do 1. septembra se je v novomeški občini zaposlilo 71 Romov. Največje razumevanje za vsaj delno rešitev tako imenovanega „ciganskega problema“ – naj nihče od Romov ne bo ujaljen – so pokazali v IMV, Novolesu, Novoteksu, Krki in

Labodu; te delovne organizacije so namreč imele največ razumevanja za romski vsakdanji kruh, torej njihovo zaposlitev. Slednje: vsakdanji kruh je po mnenju mnogih tudi prvi korak v tako imenovano civilizirano družbo.

Romi, ki so zaposleni, so z upanje najširše skupnosti tudi upravičili, skorajda vsi, ki so zaposleni, redno delajo, z njimi tako rekoč ni težav.

Občinski referent za romska vprašanja, ki tesno sodeluje z ustreznimi komisijami pri občinski konferenci SZDL in občinskem sindikalnem svetu, je poleg tega dosegel, da so sklenili uradno veljavno zakonsko zvezo doma la vsi zaposleni Romi. To seveda romskim družinam, katerih en poglavar je zaposlen, prinese med drugim tudi urejeno zdravstveno varstvo zanj in za vse člane.

Suhokrajinski drobž

OSNOVNA ŠOLA PREVOLE se zaveda, da bi imela asfaltirano igrišče. O tem njihovem prizadevanju teče že nekaj let beseda, in kot vse kaže, je pred vrati uresničitev njihove upravičene želje. Še letos bodo verjetno opravili zemeljska dela, drugo leto pa, upajamo, bodo izvedena še asfaltna dela.

SPOMENIK PADLIM BORCEM NOV IN ZIFT NA CVIBLJU NAD ŽUZEMBERKOM je že od letošnje pomladi brez občasne nočne razsvetljave. V letošnji zgodnji pomladi je namreč strela uničila električno napeljavo, a je zaradi pomanjkanja sredstev še niso mogli obnoviti.

MOST ČEZ KRKO pri dvorski ribogojnici bo sedaj še nekaj časa zaprt, ker se je med drugim zavlekle rezanje lesa za mostnice. Računajo pa, da bodo vsa vzdrževalna dela opravljena v prihodnjem mesecu.

M. S.

Le navidezno večji dohodek

korajda 43-odstotno polletno povečanje celotnega dohodka novomeških TOZD je predvsem posledica naraščanja cen – Trinajstercerica poslovala z izgubo

Kljub stabilizacijskim prizadevanjem so nekatere TOZD novomeške občine v prvem letošnjem polletju razdelile več dohodka, kot so ga ustvarile, čemur se po domače pravi, da so poslovale z izgubo. Letos je bilo takih TOZD 13, v enakem obdobju lani pa manj.

Temeljne organizacije združujejo dela, ki so bile ob šestmesečnem obračunu v minusu, TOZD Elektro, Novoles-TOZD, Novoteks-TOZD Strešnik, Zalog, Novoteks-TOZD Konfekcija, Novoteks-TOZD Iskra, Žuzemberk, TOZD Gradnje, Cestno podjetje TOZD Mehanizacija, TOZD Zdravilišča, TOZD Sekcija za vzdrževanje

nje prog, ŽTP-TOZD Prometna sekcija in ŽTP-TOZD Sekcija za vleko. Sicer pa je znašal celotni dohodek novomeških temeljnih organizacij združenega dela v prvem polletju skorajda tri milijarde in 690 milijonov dinarjev, kar je dobrih 42 odstotkov več kot v istem obdobju lani. K takemu porastu celotnega dohodka je letos največji delež prispevala interna realizacija, ki jo lani nekateri (IMV, Novoles, Labod) niso izkazali.

Ce potemtakem izločimo vpliv interne realizacije, je vrednost celotnega dohodka narasla le za 32 odstotkov, hkrati pa je treba še dodati, da je tolikšno povečanje celotnega dohodka predvsem posledica porasta cen, delež večje proizvodnje je namreč skorajda zanemarljiv.

Za dosego že omenjenega celotnega dohodka je novomeško

gospodarstvo porabilo za skoraj dve milijardi in 890 milijonov dinarjev, kar je za polovico več kot v istem obdobju lani. Zaradi tega, vsem nevsječnega naraščanja vrednosti porabljenih sredstev, je bila seveda slabša tudi ekonomičnost poslovanja. Če to prevedemo v ljudsko govorico, lahko zapišemo, da je novomeško gospodarstvo v prvem letošnjem polletju ustvarilo na 100 dinarjev porabljenih sredstev le 127,6 dinarja celotnega dohodka, v istem obdobju lani pa je bilo razmerje še 100:134,4 dinarja.

M. B.

Na posnetku je stanovanjski blok B 1, ki ga v Irči vasi gradi SGP Pionir.

(Foto: Metod Saje)

Ali veste, da je bilo Novo mesto ustanovljeno kot mesto 7. aprila 1365, da se je imenovalo po ustanovitelju Rudolfswert in da je to ime že kmalu po ustanovitvi prevzelo dandanašnje ime Novo mesto? Tako na primer Primož Trubar, ki je Dolenjsko nedvomno dobro poznal, že leta 1562 v svojih latinskih pismih piše o „Novameisto“.

Ali veste, da je cesarica Marija Terezija leta 1778 ukazala osnovati v Novem mestu prvo ljudsko šolo? Šolo so res ustanovili, čeprav ji je zelo nasprotoval takratni stolni dekan Jabcin.

Ali veste, da meri novomeška občina 759 kvadratnih kilometrov in da je med slovenskimi občinami po razsežnosti ozemlja na tretjem mestu? Pred njo sta le tolminska in kočevska.

Ali veste, da je bilo v novomeški občini po zadnjih meritvah na leto 41 popolnoma jasnih in 132 oblačnih dni, enkrat na leto pa je pihal veter z več kot osmimi beauforti moči?

Ali veste, da je bilo v novomeški občini po zadnjih podatkih 5 kinodvoran, ki so dale v enem letu 1152 predstav, ogledalo pa si jih je 112.000 ljudi?

Ali veste, da je štelo Novo mesto leta 1948 natančno 5.732 prebivalcev, lani pa že 13.244?

Nekomu dati delo, in to tako, da se slednji s tem strinja, je seveda samo prvi korak v reševanju romskega vprašanja, o katerem tako neradi in tudi preveč enostransko (z obeh plat) govorimo. Romska naselja – večinoma so divja – so po najbolj širokogrudnih ocenah večinoma za civilizirano življenje komajda primerna.

Zaradi tega so se Dominvest, Gozdno gospodarstvo, Kmetijska zadruga in Kmetijska zemljiška skupnost pri občinski skupščini potrudili najti nekaj lokacij, kjer naj bi zrasla človeka dostojna romska naselja.

Tu pa je tudi sedanjí temeljni kamen spotike. Vsi občani novomeške občine namreč trdijo, da je treba romsko vprašanje radikalno, hitro in humano rešiti, ko pa je govor, da bi morebiti dostojno naselili Rome v tej in tej njihovi krajevni skupnosti, pa se dvigne vik in krik: „Zakaj ravno pri nas? Spremembe miselnosti torej ni treba iskati samo pri Romih.“

Času in miselnosti je potreben čas. Zaposlovanje, izobraževanje vseh otrok ter razselitev dosedanjih taborišč so edini način za vsaj delno ureditev življenjskih razmer romske manjšine. Moti pa, da je potreben čas tudi naši, bojda civilizirano urejeni miselnosti.

MARJAN BAUER

Letos so morali novomeški otroški vrtci zaradi pomanjkanja prostora zavrtni 395 otrok. Največ, kar 124 malčkov, je ostalo med delovnim časom staršev tako rekoč brez urejene strehe nad glavo v Kandiji, vrtci na Ragoški cesti je moral zavrtni 109 otrok, na Ljubljanski cesti 86, v Irči vasi 26, na Mestnih njivah 9, v Novoteksu pa 40.

V novomeški občini je zaposlen zelo velik odstotek žensk (45,6), kar nas uvršča v tovrstni republiški vrh, po tako imenovanem zajetju otrok v vzgojno-raziskovalne ustanove pa capljamo za republiškim povprečjem. Statistika namreč trdi, da je v Sloveniji v vrtcih povprečno 12 otrok na 100 zaposlenih žensk, v naši občini pa le 9.

Razen pomanjkanja prostora v vrtcih pa pesti novomeško občino tudi pomanjkanje vzgojiteljic. V 40 vzgojno-raziskovalnih oddelkih je zaposlenih samo 19 vzgojiteljic z ustreznimi strokovnimi izobrazbami. Res je sicer, da je novomeški vzgojno-raziskovalni zavod pravočasno razpisal 15 delovnih mest, prijavo se je 12 vzgojiteljic, vendar so kot pogoj postavile stanovanje. S stanovanji pa je v Novem mestu tako, da ga ne moreš kupiti, niti če imaš suh denar, kaj šele, če nimaš polne mošnje.

Odgovorni trdijo, da primernih vrtcev ni zato, ker ni ustreznih lokacij, ker je sedanja prispevna stopnja prepričla in posredno tudi zato, ker vzgojiteljicam ne moremo zagotoviti stanovanj.

Vse to je gotovo res, nikakor pa se ne da zanikati, da se primerna lokacija z malo dobre volje vedno najde, pogoj je le urejena urbanistična politika, predvsem pa ni mogoče zanikati, da zaposleni v novomeški občini ob vseh najrazličnejših prispevkih za nerazvite niso pripravljene nekaj odriniti tudi za svoj razvoj – za svoje otroke. Tako vsaj pravo novomeške zaposlene ženske – in rade volje jim pritrjujejo.

MARJAN BAUER

JUTRI POSVET O ZDRAVSTVU

Jutri bo v Novem mestu regionalni posvet, na katerem bodo medobčinski sindikat, medobčinski svet SZDL in regionalna zdravstvena skupnost razpravljali o osnutkih statutov in drugih samoupravnih sporazumov občinskih, regionalne in republiške zdravstvene skupnosti, ki urejajo organizacijo teh skupnosti in zavarovanih oseb.

SODNIKI V ZAMUDI

Ker novomeško občinsko sodišče nima dovolj sodnikov, je ostalo lani nerešenih 3578 zadev, pri tem tudi 642 kazenskih zadev, kar predstavlja skoraj štirinajstmesečni zaostanek, in 445 civilnih zadev, kar je več kot enoletni zaostanek.

Novomeška kronika

PRIMERNI PROSTORI? – Pereče pomanjkanje prostorov za kulturne dejavnosti v Novem mestu se kaže tudi v tem, da morajo godbeniki imeti vaje v kletnih prostorih stavbe otroškega vrtca v Kristanovi ulici. Njihova glasba pomirja od delovnih naporov zrahljane živce okoliških stanovalcev; še posebej pa so jim za uspanko od prejšnjega četrtka hvalječni starejši občani, saj jih je pogrebna koračnica, ki so jo godbeniki vadili poldrugo uro, navdajala z – zmernim optimizmom!

IMV, 6 iz Opekarne Zalog, 5 iz Krke, 5 iz Zavoda za zdravstveno varstvo in pet učencev Šolskega centra za povinsko stroko iz Novega mesta.

ROJSTVA: Rodile so: Jožica Gorenc iz Volčičeve 14 – Simono, Sonja Potokar iz Šolske 12 – Marjetko in Elizabeta Malinovič iz Karlovske 5 – Mirjano.

SMRTI – Umrli je Anton Her, tkalski mojster s Kurirske poti 9, v 47. letu starosti.

Ena gospa je rekla, da ima novomeška SDK tako točne podatke, da je v poročilu prisodila izgubo tudi delovnim organizacijam, ki sicer uspešno poslujeta.

TRZNICA – Slišali smo, da se nekatere gospodinje pritožujejo, češ da v Dolenjskem listu zapišemo nižje cene, kot pa morajo one odšteti na tržnici. Ne vemo, kaj bi rekli. Morebiti branjeveke že poznajo novinarja, pa se malce pošaljijo, ali pa je vmes kaj drugega. Naj bo tako ali drugače, v ponedeljek so branjeveke zdrdale za nekatera živila takele cene: kilogram zelja je stal 5 do 6 din, solate 10 din, krompirja 4 do 5 din, paradižnika 12 din; za tri rdeče redkvice je bilo treba odšteti 2 din, jaja so bila po 2 din, limone po 16 din, banane po 12 din in grozdje po 10 din. Jurčkov nismo opazili, zato pa je stal liter lisičk 10 din, kilogram sivk pa 20 din.

S TRANSFUZIJSKE POSTAJE – Prejšnji teden je darovalo kri 61 občanov, med njimi 18 delavcev iz Novoteksu, 16 iz Novolesa, 6 iz

Podražitev pojedle opremo

Občani želijo, da bi novi zdravstveni dom začel čimprej poslovati, ker so razmere v zdajšnji stavbi nemogoče — Manjka za opremo!

Krasna stavba, grajena v nenavadnem slogu in namenjena zdravstveni službi, bo kmalu končana. Ni pa še rečeno, da bodo imeli tudi kaj postaviti noter. S sedanjo opremo, ki je samo za na odpad, se ne morejo seliti.

Črnomaljski zdravstveni dom, ki so ga začeli lani graditi, bi moral biti za letošnji praznik republike vseljiv, ampak to še visi v zraku. Morda bodo gradbena dela končana, vendar je to šele prvi del veselja za občane in vse zaposlene v zdravstvu. Gradnja, za katero je prvotni načrt predvideval 4.50 milijona dinarjev, je zaradi

nekajkratnih podražitev zahtevala točno trikratno ceno. Tako je šel v zidove tudi denar, ki je bil ob začetku gradnje predviden za opremo.

V črnomaljskem zdravstvenem domu že več let niso kupovali nobene nove opreme, ker je v sedanje neprimerne prostore tako niso imeli kam dati in ker so računali na vse novo ob preselitvi. Imajo stare stole, mize, pisarna upravnice pa je skrita v eni sami stari rolo omari. (Da ne omenjamo tega, da je rentgenski aparat povsem zastarel in celo nevaren.)

S tako opremo se ne morejo seliti, vrhu tega pa niti te ni dovolj, kajti iz zdajšnjih treh ambulanz ne morejo opremiti 9 novih.

Kako se bo to vprašanje rešilo, je težko reči, gotovo pa je, da z domačimi sredstvi ne bo šlo. Nujna bo pomoč iz republiških virov. Občani menijo, da so jo tudi zaslužili glede na zaostalo območje in dejstvo, da tudi oni prispevajo za razvoj zdravstvenih ustanov v bogatejših krajih.

Vsekakor bo zdravstvena služba z novimi prostori veliko pridobila. Imeli bodo 6 novih ambulantnih prostorov za zdravnike in 3 nove za zobozdravnike, poleg že sedanjih. Uvedli bodo ambulanto in zobno ambulanto za borce in sploh bo za občane glede tega več reda. Ne bo toliko čakanja in ne toliko zamujenih ur, zdravniki pa bodo imeli vsaj svojo mizo. Zdaj ima vsak samo en predal, mizo pa imajo eno po trije skupaj.

R. B.

GASILSKA NEDELJA

V nedeljo, 21. septembra, je bil stadion v Loki poln gasilcev, ki so tekmovali za naslov občinskega prvaka. Nastopila so društva, ki so na poprejšnjih sektorskih vajah dosegla najboljše uspehe. Tako so gasilci iz Žuničev zastopali adleški konec, Ziljani viniško območje, gasilsko društvo Prelesje v imenu področja Stari trg. V črnomaljskem predelu so bili najboljše gasilci s Talčjega vrha, gasilci iz Kota so bili prvi na semiškem predelu, Dobličani pa so se izkazali na dragatuškem terenu. O rezultatih nedeljskega tekmovanja bomo še pisali.

„HVALA ZA AVTO“

Krajevna skupnost Adlešiči in Stara Ljubljana, ki sta se pobratili letos marca na osnovi prijateljstva, skovane ga še v času NOB, sta 20. septembra letos organizirali ponovno srečanje. Gostje iz Ljubljane so organizirali prijeten jesenski izlet v Adlešiče, na slavnostnem delu srečanja pa so Ljubljančani podarili Adlešičanom gasilski kombi. Za vas v manj razviti občini in v enem najbolj zaostalih predelov pomeni to darilo velik prispevek.

Novi zdravstveni dom v Črnomlju bo lep in prostoren, imel bo velike čakalnice in 9 novih ordinacij. Toda stavba ni dovolj za izboljšanje razmer v zdravstveni službi, potrebna je še oprema, potrebni so kadri. (Foto: R. Bačer)

VEZISTI NA PRIMOSTKU

Vezisti NOV z območja Dolenjske, Bele krajine in Posavja so se 20. septembra sešli na Primostku ob Kolpi. Skupaj z vodstvi radioamaterskih klubov so pregledali naloge na področju splošnega ljudskega odpora in utrdili vez, ki je potrebna za prenašanje tradicij vezistov na mlade generacije.

Vezisti so ta dan obiskali tudi Občice in znano kirurško postajo TV 15 in Stare žage, v Črnomlju pa so položili venec na spomenik žrtvam na Gričku.

KAKO JE Z ZAKONITOSTJO?

Občinski komite ZK v Črnomlju bo v kratkem ugotavljal, kako je z zakonitostjo v domači občini. Ocenili bodo uresničevanje samoupravnih sporazumov, gospodarske prekrške in podobne stvari. Gradivo pripravljajo inšpekcijske službe, UJV in sodišče. Na podlagi ocene bodo začrtali tudi naloge komunistov na tem področju.

Črnomaljski drobir

SODELOVANJE Z DUGO REŠO — Občinski konferenci ZMS v Črnomlju in v pobrateni občini Duga Reša na Hrvaškem ima v načrtu več skupnih akcij: sprejem pionirjev v mladinsko organizacijo, akademije v počastitev občinskih praznikov, srečanje srednješolske mladine, zbor brigadirjev, sodelovanje v športu, pri tabornikih itd. Predsedstvi obeh občinskih konferenc bosta v kratkem na skupni seji sprejeli načrt za izvedbo vseh teh zamisli.

VEČ ROMOV V SOLI — Z načrtnim delom je uspelo črnomaljskim šolnikom v letošnjem šolskem letu vključiti več romskih otrok k rednemu pouku. Tako imajo v prvih razredih osnovne šole 28 romskih otrok, ki pa so zelo različne starosti.

Tri železa v ognju

Družbenopolitično življenje v črnomaljski občini se je zadnje tedne začelo po dopustih spet odvijati. Največ se ukvarjajo s stabilizacijo in planiranjem, razen tega pa imajo zasnovane tudi tri širše akcije, pri katerih je potrebno urediti samo vprašanje financiranja.

Prek sindikata tečejo priprave za ustanovitev kluba samoupravljavcev, ki naj bi začel delati z novim letom. Predtem pa je še potrebno izvoliti ljudi za skupščino in sklicati njeno zasedanje.

Izobraževanje delegatov je skupna akcija Socialistične zveze in sindikata. Izdelali so plan, da bi izobraževalne seminarje in tečaj obiskovali delegati po skupinah. Spet nastaja vprašanje, kdo bo to plačal.

Precej dela je tudi z reorganizacijo krajevnih skupnosti in samoupravno organiziranostjo na delegatki osnovi. To bodo na terenu obravnavali delovni ljudje hkrati s srednjeročnim razvojnim programom.

Kot ugotavljajo, nekateri otroci doslej sploh niso bili „registrirani“. Večina teh otrok ostaja v šoli tudi pri podaljšanem bivanju, da bodo imeli še več možnosti za prevzgojo.

RAČUNAJO NA 50 PROSTOVOLJCEV — 30. septembra bo na novomeški transfuzijski postaji prostovoljna oddaja krvi za črnomaljske občane. V Novo mesto jih bodo odpeljal 30. septembra ob 6.30 izpred restavracije Grad. Računajo, da se bo javilo vsaj 50 darovalcev krvi.

TEČAJ SE JE ZAČEL — 22. septembra se je v Črnomlju začel tečaj prve pomoči za bodoče voznike motornih vozil. Obiskuje ga 25 kandidačev, med katerimi je tudi 11 žensk.

Verica Stipanović je bila že doma na Vinici pred tremi leti predsednica šolskega Kluba OZN, ki je takrat izpeljal nekaj večjih akcij. Zdaj, ko je na gimnaziji, z družbenopolitičnim delom nadaljuje in postala je predsednica nedavno ustanovljene občinske konference Klubov OZN v črnomaljski občini in članica republiškega predsedstva Klubov OZN.

Med najboljšimi

„Ob koncu minulega šolskega leta smo začeli novo akcijo, ki bo sklenjena 24. oktobra letos, ko bomo počastili 30-letnico organizacije združenih narodov in letošnje mednarodno leto žena. V okviru Klubov OZN, ki delajo na osemletkah Vinica, Dragatuš, Stari trg, Črnomelj in Semič, na gimnaziji in v kolektivih Iskre ter Vitorja, bodo mladinci pisali naloge z naslovom „Žena v revoluciji“, „Ženamat“ in „Žena-samoupravljalka“. Žene, ki jih mladinci opisujejo, bomo povabili na proslavo in razgovor, najboljše prispevke pa bomo skromno nagradili. Prve naloge že dobivamo.“

— Kako, da pri vas tako delo uspeva, drugod pa ne?

„Imamo vso podporo družbenopolitičnih organizacij, posebno Zveze komunistov, delamo pa tudi v tesnem sodelovanju z občinsko mladinsko konferenco ZMS. Pri nas tudi ne manjka volje do dela.“

— In čemu je pripisati, da se je vaša konferenca Klubov OZN uveljavila že v republiškem merilu?

„Prvi v Sloveniji smo ustanovili klube v dveh delovnih organizacijah. Medtem ko v Iskre in pri Vitorju mladina že dela v Klubu OZN, bomo za to dejavnost skušali navdušiti še druge mlade ljudi v delovnem razmerju.“

R. B.

Prebivalci Slamne vasi in Boldraza, združeni v krajevni skupnosti, so s solidarnostno akcijo prostovoljnimi deli uresnili že vrsto zamisli. Za modernizacijo 600-metrskega odseka ceste — bo približal Metliki — so Boldražani z denarnimi prispevki in prostovoljnimi deli prispevali odstotkov celotne vrednosti del, ki bodo veljala 150.000 dinarjev. (Foto: M. Vesel)

Boj za obstanek in turiste bo dolg

Težave družbenega gostinstva DE „Viator“ — Bo gostince rešila „lista predlogov“

Že precej časa se metliško družbeno gostinstvo nahaja v težavah in tudi v prvi polovici letošnjega leta gostincem ni uspelo, da bi se pohvalili z uspešnim poslovanjem.

Slabim poslovnim rezultatom so botrovala številna težave: fluktuacija delovne sile, malomaren odnos mladih delavcev do gostov, padec kupne moči in zastoj v razvoju metliškega gospodarstva, manj tujih in domačih gostov, slabe vremenske razmere, povečani stroški za električno energijo, plin, višje nabavne cene, večji osebni dohodki zaradi porasta življenjskih stroškov... Prav tako je na uspeh vplivala tudi konkurenca zasebnih gostinskih delavcev.

Da bi metliški gostinci končno prišli na zeleno vejo, so delavci vseh obratov večkrat sestavili predloge, s katerimi naj bi se rešili težav, najnovejša „lista predlogov“ pa je jasna in po mnenju vseh gostincev najboljša. Lista zahteva, naj metliško turistično društvo že sedaj prične z delom za prihodnje leto. Pripravilo naj bi zanimiv program turističnih prireditev, kajti prav gotovo bi „Noč na Kolpi“, organizirana trgatav in še nekatere druge prireditve v Belo krajino pritegnile veliko tujih in domačih turistov.

Vse ŌZD in TTKS naj bi z združenimi sredstvi in prostovoljnimi delom mladine zgradile na kopališču

že tolikokrat objubiljene športne objekte. Z njimi bi na Kolpi

AKCIJSKI PROGRAM JE SESTAVLJEN

Občinska konferenca ZSMS Metlika je te dni sestavila akcijski delovni program, v katerem je med drugim tudi, da morajo mladi družbenopolitični delavci do konca letošnjega leta izpeljati množično akcijsko idejno političnega usposabljanja vseh članov. Zato so tudi v njihovi občini sestavili predavateljski aktiv, ki bo obiskoval osnovne organizacije po krajevnih skupnostih, ŌZD in TOZD. Akcija političnega usposabljanja bo trajala do konca aprila, predavatelji-mladinci pa bodo predavali ob prostih sobotah, in sicer brezplačno.

Odkupna cena: 2,20 din

Odkupne postaje metliške „Kmetijske zadruge“ v Gradcu, Podzemlju, Metliki in na Suhorju imajo te dni z odkupom krompirja, industrijskih jabolk in zdravnih zelišč precej priče sredi prejšnjega tedna, in kljub temu da je letos letina slabša kot lani, bodo kmetje prodali zadrugi precej več krompirja, ker je odkupna cena višja. Za kilogram krompirja dobijo letos kmetje 2,20 din, za industrijska jabolka, ki jih zbirajo predvsem za Belsad, pa 75 par.

Razen tega je zadruga poskrbela tudi letos za tiste, ki nimajo lastnega prevoza. Vsak, kdor bo zbral v domači vasi krompir ali jabolka, pa nima možnosti prevoza, se naj oglasi v Gradcu, Metliki, Podzemlju ali na Suhorju v trgovinah zadrug, kjer bodo poskrbeli za brezplačen prevoz. Tako je zadruga z ugodnejšimi cenami in organiziranim prevozom poskrbela, da bo marsikateri kmet, ki je lani skrbel, kako in kam bo prodal svoj pridelek (ponavadi so kmetje prodajali v Karlovcu), lahko že te dni rešen nekdanjih težav.

KMALU ŽENSKA GASILSKA VRSTA

Gasilstvo ima v Gradcu že dolgoletno tradicijo. Zato ni čudno, da je gradaško gasilsko društvo med najbolj delavnimi v metliški občini. Da bi bili člani sodobno opremljeni, je društvo kupilo novo motoriko in kombi. Denar zanj so prispevali vaščani, občinska gasilska zveza in več kot 90 članov, precej denarja pa so zbrali tudi z organiziranjem vedno dobro obiskanih gasilskih prireditev.

Pred kratkim so se v društvu dogovorili, da bodo poslej načrtnje skrbeli tudi za žensko in pionirsko vrsto, in kot kaže, bodo novinci in novinke začeli trenirati te dni.

UGODNO ZA OBČANE

V Zalokarjevi hiši na Trgu svobode v Metliki je začelo domače gradbeno podjetje TGP obnavljati in prenavljati lokal. Zavarovalnica Sava bo v njem uredila ekspozituro, da metliškim občanom ne bo treba ugrabiti, kje in kdaj lahko dobe svojega zastopnika. Po tem zgledu, kako službo približati občanu, bi se lahko ravnale še druge podobne institucije. Zavarovalnica bo začela poslovati v Metliki prihodnji mesec.

Sprehod po Metliki

TV DELAVNICA — V Opalkovi hiši blizu zdravstvenega doma je odprl TV mehanik novo delavnico. Mehanika so se razveselili prav vsi Metličani in prebivalci okoliških vasi, ki so morali do sedaj nositi pokvarjene radioaparate in televizijske sprejemnike v Črnomelj ali v Novo mesto. Ob vestnem delu mehaniku prav gotovo ne bo manjkalo strank.

JESENSKI IZLETI — Če je bilo v poletnih mesecih bolj malo turistov, jih je tostran Gorjancev zato jeseni toliko več. Ob sobotah in nedeljah stoji pred hotelom „Bela krajina“ več avtobusov z izletniki. Zato bi bilo prav, ko bi turistični in gostinski delavci za goste kaj bolj poskrbeli. Prav gotovo je pijača in jedaja premalo.

ROJSTVO BELOKRANJSKEGA AEROKLUBA — 27. septembra bo ustanovni zbor aerokluba za Belo krajino. Pobudniki za novi šport imajo široko zastavljen delovni načrt, volje in navdušenosti pa tudi ne manjka. Kogar zanimajo podrobnosti glede ustanovitve kluba in možnosti včlanjenja, se naj oglasi pri tovarišu Ovničku.

OZIMNICA — Za delavce po metliških podjetjih so kupile sindikalne organizacije po zelo ugodnih

podaljšali turistično sezono, nem pa bi domačim turistom ustvarili več možnosti za opremljeno delavsko rekreacijo. V TOZD „Bela krajina“ se pozablja na prehodne gostince na kopališču uredili primerni kamp (lep dokaz za to je Vitorja v Metliki ostalo precej več kot pa jih je sedaj.

Razen naštetih predlogov „lista“ še precej zanimivih. Kot kaže, se metliški delavci zavedajo, da bo obstanek in turista še zelo dolg. Čim prej se ga bodo lotili, se bodo pokazali uspehi.

Gradac: kdaj tiskarne

Na enem izmed sestankov gradaške krajevnih skupnosti se ponovno pogovarjali o ni in knjigovoznici, ki naj postavili v mestecu ob Kolpi in v kateri naj bi obiskovalci domačinov našlo zaposlitev.

Ze pred meseci se je zvedelo, da bo ljubljansko Gradcu, ki so sedaj še v industrijskega obrata, v prostorih postavilo tiskarno. Prebivalci v krajevni skupnosti vesti močno razveselili, ob kateri so se takoj lotili dela: v mestu so iz prostorov, kjer naj bi tiskarski in knjigovozni stranili vse predmete in počistili. Prostori so pripravi, toda objavljenih strojev, njakov in dela, ki naj bi tiskarno prineslo napredek, ni odločeno. Gradčane in ostale krajevne občane se ni ljubljansko podjetje lilo ali pa so bile potrebne tridesetih novih delovnih mest, izmišljene. Prav gotovo je tak obrat za Gradac in okolice velika pridobitev. Zato vsi tiste, ki so se lotili čiščenja, zanima, kakšna je usoda tiskarne in knjigovoznice.

POBRATENJE METLIŠKE GRADAC IN POLHOV GRADAC

V kratkem bodo skupnost Gradac obiskali stavniki krajevnih skupnosti Polhovega Gradca. Obe skupnosti sta že pred meseci sestavili o pobratenju, pripravljata nekaj izmenjav, naj bi se na študijskih dogovorile o sodelovanju, kaže, se bodo prvi povzeli izmenjali izkušnje gasilcev.

metliški tednik

Proslava je končana, zdaj pa na delo

Kostelci hvaležni za spodbudo za pot naprej

Občinska proslava ob 30-letnici osvoboditve in zbor 9. SNOUB v Fari je za nami. Natančnejših ocen vsega, kar je bilo storjenega, še ne moremo dati. Dolžni pa smo, da v imenu družbeno-političnih organizacij iz Vasi-Fare ugotovimo, da je Kostelska dolina pričakala svoje drage borce in goste sicer skromno, a kar se da prisrčno, kot se je to dogajalo vedno med NOB.

Naše prebivalstvo je med pripravami za proslavo prispevalo veliko prostovoljnega dela. Stiri najstniki so prihajali med tednom vsak dan starejši, v petkih in sobotah pa mlajši, ki so sicer zaposleni v Kočevju in drugod. Uredili in pripravili so prostor v Fari, kjer je bila proslava. Uredili in popravili so makadamske ceste skozi Fara, Vas in Potok. Počistili so okolico svojih hiš ter jo okrasili. Zelo lepo so okrasili tudi prireditveni prostor. Veliko je v svojem prostem času uredila tudi mladina osnovne šole Vas-Fara s svojimi učitelji. Šolski avtobus jih je pripeljal na delo tudi v soboto, 13. septembra.

Kostelci so tudi z udeležbo na proslavi pokazali svojo visoko narodno zavest in veliko ljubezen do svoje vojske in borcev NOB. Dokazali so, da živijo in delajo za svojo dolino, da ji želijo napredek in delo oziroma zaposlitev za vse.

Izredno so nas presenetili teritorialci, ki so izvedli vajo v nedeljo zjutraj. Starejši smo podoživljali mnoge take napade v času NOB, mlajši pa so prvič videli, kako se borijo partizani, ko branijo svoj domači kraj.

Prav posebno smo ponosni na 9. mladinsko brigado, ki se je udeležila proslave. S svojim vedenjem na proslavi in na tovariškem srečanju

popoldne so mladinci dokazali, da so vredni imena, ki ga brigada nosi. Nepozabna bodo ostala srečanja z borci 9. SNOUB ter borci in gosti iz pobratene Doline pri Trstu.

Zelo velik delež so k proslavi prispevali tudi vsi nastopajoči: moški pevski zbor iz Kočevja in delavska godba iz Kočevja ter recitatorji in VIS 5 iz Fara, ki je goste zabaval v pozne večerne ure.

Hvaležni smo pripravljalnemu odboru proslave in občinskim organom, ki so vse organizacijsko izpeljali in nam pomagali. Hvala vsem, ki ste se slavja udeležili, ga s svojim obiskom povzdignili, dolino pa počastili. Posebno pa smo

zadovoljni z govorom podpredsednika Bena Zupanciča, ki je pohvalil naše dosedanje delo in nam velel vztrajati naprej. Globoko pa v naših srcih odmevajo besede komisarja 9. SNOUB Francija Kolarja. Zadel je bistvo težav, ki tarejo našo dolino in naše ljudi. V imenu vseh udeležencev 9. brigade je izrazil pripravljenost pomagati pri reševanju problemov, ki jih v tridesetih letih po vojni nismo rešili.

Ta proslava daje Kostelcem novih moči pri delu za lepši in bogatejši jutrišnji dan.

MARIJA VOLF

NOVA DELAVNICA

Občani Kočevja so dobili pred kratkim obvestila, da bo v Kidričevi ulici 2 v kratkem odprta delavnica „Mojster Vseved“. Mojster Vseved obljublja, da bo popravil čevlje, kasneje pa brusil tudi nože, škarje, izdeloval ključke in morda graviral.

Proizvajati manj in ceneje

Tako bo kočevsko kmetijstvo poslovalo brez izgube – To pa pomeni tudi manj zaposlenih in manj hrane

Kmetijsko gospodarstvo ZKGP Kočevje zaposluje 465 delavcev. Osnovni TOZD kmetijskega gospodarstva sta govedoreja, ki je zabeležila v prvem polletju letos 3,561.000 din

izgube, in prašičereja ki je „prigospodarila“ 1.090.000 din izgube. Računajo, da bo skupna izguba obeh teh tozod znašala konec leta 9,800.000 din.

Kmetijsko gospodarstvo Kočevje je zdaj pripravilo osnutek programa za odpravo izgube. Njegove značilnosti so, da predvideva strnitev govedoreje in prašičereja v okolici Kočevja, medtem ko bi bolj oddaljene hleve opustili. To pa hkrati pomeni občutno zmanjšanje števila zaposlenih in števila glav živine.

Po prvi inačici osnutka sanacijskega programa naj bi zmanjšali število krav od 1.650 na 1.000, število mlade živine pa od 1.000 na 500. Sezidati bi bilo treba tri nove hleve. Investicije bi znašale 50 milijonov dinarjev. Po drugi inačici bi porabili za investicije pol manj, zato bi bila tudi produktivnost za pol manjša, kot je predvidena po prvi inačici. Tretja inačica pa predvideva 70 milijonov dinarjev investicij, se pravi gradnjo štirih hlevov. Tako bi lahko redili 1.300 krav, mlado živino pa v Koprivniku in Starem logu.

Po vseh treh inačicah bi zmanjšali število zaposlenih za približno 110 ljudi samo v TOZD Govedoreja.

Za TOZD Prašičereja pa predvidevajo izgradnjo nove farne za 15.000 bekonov, kar bi zahtevalo preko 40 milijonov dinarjev investicij v osnovna in obratna sredstva. Produktivnost na zaposlenega bi porasla za enkrat. Sedanje hleve bi opustili.

Vsi ti ukrepi, posebno v govedoreji, pomenijo manj mesa in mleka za vso Slovenijo. Manjša ponudba pa pomeni večje povpraševanje in s tem v prihodnje višje cene mesa in mleka. Pri kmetijskem gospodarstvu se tega zavedajo. Vedo pa tudi, da morajo zdaj izgubo pokrivati v glavnem sami in kočevsko gospodarstvo, ker drugi ne kažejo za to „posluha“, medtem ko kočevsko meso, mleko in sir radi jedo.

J. P.

LJUBA LAKNER

Umrli je Laknerjeva teta Ljuba iz Belice v Cabranski dolini. Rojena je bila 4. maja 1899 v Okrivju. Iz Belice se je po odselitvi kočevskih Nemcev in nekaterih Slovencev preselila v Borovec, kjer je bilo zemlje na pretek. Pozneje je živela v Kočevski Reki kot kmetijska delavka. Po upokojitvi se je s hčerko Micko in zetom miličnikom preselila v Ribnico, od tam pa v Zalec pri Celju.

V četrtek, 11. septembra, jo je nenadoma nekaj dvignilo in ji vzbudilo hrepenenje, da bi šla pogledat v domače kraje. Dospela je v Kočevje, kjer ima sina Jožeta. Utrujena je legla počivat, vendar se ni več zbudila. Pokopali smo jo v Kočevju. Od nje se je poslovilo veliko ljudi iz mesta, Kočevske Reke in Cabranske doline.

Bila je mati štirih otrok. Jeseni 1941 se je komaj ubranila, da se ni njena družina izselila. Ponje so prišli celo nemški oficirji, a jim je z otročadjo pobegnila. Že tedaj je sodelovala v Osvobodilni fronti. Spomladi 1942 je šel njen sin Petriček v partizane, ko mu je bilo komaj 16 let. Padel je kot borec Cankarjeve brigade marca 1943 v Danah ali Jelenovem žlebu. Tudi sin Tonček je bil partizan. Po vojni je bil upravnik kmetijske uprave Mlaka pri Kočevski Reki, kjer je tudi umrl. Njen mož Peter je bil spomladi 1942 izvoljen v prvi odbor Osvobodilne fronte v Borovcu. Z otročadjo se je med veliko italijansko ofenzivo prebijala s partizani po gorah. Pozneje je spet našla seme, zaorala brazde opustelih njiv izseljencev in pridelovala živež za preživljanje trpeče družinice in za partizane. Ohranili jo bomo v trajnem spominu.

TONE OZBOLT

Dolgotrjen letošnji dež ni škodil le gradbenikom in turistom ter gostinstvu, ampak tudi kmetijstvu, saj bi bil sicer lahko letošnji krompir debelejši. (Foto: Primc)

Raje za krmo kot za prodajo

Za kmeta je krompir prepocen, za kupce drag

Dejakova družina iz Nemske vasi pri Ribnici je kopala oziroma orala krompir pretekli

ŠE LOŠKI POTOK

Predstavniki samoupravne stanovanske skupnosti Ribnica in zbor delegatov krajevne skupnosti Loški potok so se pred kratkim odločili za gradnjo stanovanjsko-poslovne stavbe v Loškem potoku. Podobno prav zdaj gradijo v Sodražici. V potoški naj bi po sedanjem predlogu imeli svoje prostore krajevna skupnost, krajevni urad, pošta, enota Ljubljanske banke in revirno gozdarstvo. V zgornjem delu stavbe pa bi bila stanovanja za prosvetne delavce in predvsem tehnični kader, ki dela ali bo še delal v obratih in TOZD v Loškem potoku.

PRIKLJUČITEV VODOVODA?

Pred kratkim so se sestali predstavniki občinske skupščine Ribnica in krajevne skupnosti Sodražica. Pogovorili so se o delu krajevne skupnosti Sodražica, ki je letos zelo živahna posebno na komunalnem področju. Dogovorili pa so se tudi, naj bi se lokalni vodovod za Sodražico priključil k vodovodu komunalne organizacije Hydrovod Kočevje-Ribnica.

PREDNOSTNI RED

Ribniški občinski usklajevalni odbor za spremljanje družbenih dejavnosti je na zadnji seji sklenil, da je treba izdelati prednostni vrstni red gradnje športnih objektov za obdobje naslednjih petih let. Ta prednostni red pa mora biti dogovorjen in ne vsiljen ali prisiljen; temeljiti mora na stvarni presoji dokazov o upravičenosti posamezne gradnje.

Nov vrtec in telovadnica

Sodražica: najprej bodo uredili več športnih igrišč

V Sodražici pripravljajo gradnjo otroškega vrtca, telovadnice in ureditev še nekaterih športnih igrišč. Vsi ti objekti so med drugim potrebni tudi zato, da bo sodraška osemletka lahko prešla na celodnevni pouk. Zdj namreč vrtec gostuje v osnovni šoli. Šola ima telovadnico, ki je hkrati kulturna dvorana. Izmed športnih igrišč pa imajo povsem urejeno le igrišče za rokomet.

Gradnjo bodo predvidoma financirali z združenimi sredstvi SIS za otroško varstvo, za vzgojo in izobraževanje, za telesno kulturo in socialno varstvo. Kdaj bo za dograditev dovolj denarja, še ne vedo, vendar se že zdaj resno pripravljajo nanjo. Tako so del zemljišč za vse našete nove objekte že odkupili, nekaj jih bodo zamenjali, največ pa jih bodo morali še odkupiti. Skupaj je tega zemljišča okoli 2 ha.

Zaradi teh gradenj pripravljajo delno spremembo zazidalnega načrta za Sodražico. Letos so delno že, delno pa še bodo nasuli in poravnali zemljišče za športna igrišča ter odkupili zemljišča. Prihodnje leto bodo nadaljevali urejanje športnih igrišč, in sicer za košarko, met krogle in diska, stezo za tek na 100 m, stezo in doskočišče za skok v daljino in tribuno.

Nato bo imel vrtec pri gradnji prednost pred telovadni-

teden. Povedali so, da krompir ni posebno lep, vendar tudi slab ni. Izkopavanja so se lotili nekoliko kasneje, ker je pogosto deževalo. Precej vaščanov pa ga še vedno ni izkopalo.

Krompirja ne prodajajo, ker pravijo, da je prepocen, meso pa je drago, zato odvečni krompir raje dajo prašičem in tako pridejo bolj poceni do mesa.

„Bomo že tako ukrenili, da poleg njiv ne bomo lačni ne tega ne onega,“ je zatrnila gospodinja, ki je pobirala krompir.

Oče, ki je 18 let delal v ameriških rudnikih, zaradi česar ima težave pri dihanju, je vodil konje med oranjem in kasneje pri vozu. Hčerka pa je orala s plugom, nato pa tudi kar sama ročno nakladala težke gajbe krompirja na voz. Oba pa nista na moje vprašanje o načrtovanem prigroriškem jezeru rekla nobene besede ne zanj ne proti njemu, pač pa le, da ne vesta, če bo kraju v korist ali v škodo.

J. P.

JABOLKA PO 5,30 din

Sindikalne organizacije v nekaterih ribniških delovnih kolektivih bodo tudi letos oskrbele svoje člane z ozirom. Ker lahko kupijo krompir kar v bližini, če ga že ne dobijo doma ali pa ga celo sami pridelajo, bo veljala tudi letos glavna skrb oskrbi z jabolki. V RIKU smo zvedeli, da so dobili oziroma jabolka po 5,30 din.

Nov vrtec in telovadnica

Sodražica: najprej bodo uredili več športnih igrišč

co. Oba objekta bosta postavljena ločeno, vendar v bližini osnovne šole in športnih igrišč.

J. P.

Ribniški zobotrebci

SPET TEČAJI – Delavska univerza Ribnica bo tudi letos organizirala razne šole, tečaje in seminarje. Izmed tečajev naj omenimo strojejni, knjigovodstveni, krojno-šivski, tečaj varstva pri delu in varjenja. Seminarja bosta dva: kozmetični in hortikulturni. Prijave zanje, kot tudi za ostale šole, sprejema delavska univerza do konca meseca.

KNJIŽNICA SPET ODPRTA – Zaradi obnovitve prostorov je bila Ljudska knjižnica Ribnica dalj časa zaprta. Zdj so jo spet odprli. Posluje vsak dan, razen sobote in nedelje, od 11. do 18. ure.

MLADI MILIČNIKI – Zdj, ko se je spet začel pouk, lahko vsako jutro vidimo na ulicah polno otrok, ki hitijo v šolo peš ali s kolesi. Na križiščih in prehodih za pešce pa so vsako jutro tudi šolarji in šolarke-milčniki. Pri delu jim pomagajo prvi miličniki.

ČIŠČENJE PODZEMLJA – „Mestna čistoča“ iz Ljubljane je te dni čistila, kot pravijo, „mokre vozle“ ribniške kanalizacije. Delo so opravljali nekaj dni.

VEČ NOVEGA ASFALTA

Na območju krajevne skupnosti Ribnica so letos že asfaltirali ceste v Lazah, Brežah, proti Bukovici, v Gorenjih in Dolenjih Lepovčah, Hrovači in Otavcih, v Ribnici pa Prešernovo, Prečno, Levstikovo in Kurirsko ulico ter ploščad med cerkvijo in zadržnim domom. Letos bo dobila asfalt predvidoma še Gorica vas, kanalizacijo pa Nemška vas.

Vsa ta dela so financirali iz krajevnega samoprispevka, komunalnega sklada in nekaterih drugih virov. Že lani so iz teh virov financirali gradnjo vodovodov v Žlebiču, Gornjih in Dolnjih Podpoljanah ter na Poljanah.

NOVI PARKIRNI PROSTORI

Pri Donitu v Sodražici so uredili nove parkirne prostore, namenjene predvsem gostom. Parkirišče je ob ograji pri vratarnici, meri pa 550 kvadratnih metrov. Dela so veljala okoli 85.000 din. Ob parkirišču bodo uredili še robnike in zeleniko.

PREDRAGI VITAMINI

Ribniški potrošniki sadja se jezijo na prodajalce sadja pred cerkvijo, ki neboljgane Ribničane odirajo, saj prodajajo sadje mnogo dražje kot na tržnicah v Ljubljani. Razumeli bi, če bi bilo sadje za nekaj par dražje kot v Ljubljani, da pa je kar za polovico dražje, ne moremo razumeti. Inspektorji bi morali posredovati tako, da bi bili kupci in tudi prodajalci zadovoljni. Ker ni konkurence, je vse drago. Geslo naj bi bilo: „Kolikor gostim, toliko stojim s sadjem in zelenjavo“, pa bi bilo kmalu bolj!

V. P.

Ortneški poročevalec

IZLET UPOKOJENCEV – V soboto, 27. septembra, bodo ribniški upokoječniki obiskali Trst in Slovence v Dolini pri Trstu. Ta obisk smo jim obljubili lani. Zato vabim vse, posebno še lanskoletne izletnike, da se udeležijo izleta. Vožnja velja 100 din. Potujemo prek Sodražice in Blok ter Postojne in Sežane. Vrnili se bomo po isti poti. Na izlet gremo lahko z veljavnimi osebnimi potnimi listi. Vsak lahko vzame s seboj 500 din v bankovcih po 50 din. Za prehrano poskrbi vsak sam. Prijave sprejemajo v trafikah v Ribnici in Sodražici. Vodič bo Vladimir Prezelj.

PEVCI, NA PLAN – Prepričan sem, da je nekaj upokoječev, ki bi radi kdaj zapeli v družbi vrstnikov. Jeseni se bomo zbrali in za poskušnjo zapeli. Videli bomo, kaj zmoremo. Če bo kandidatov dovolj, bomo ustanovili pevski zbor.

PA ŠE ENA AVTOBUSNA – Potniki smo že vedno premalo disciplinirani, ko rinemo v avtobus in iz njega. Sprevodniki pa tudi premalo naredo, da bi bil red in bi potniki dosledno vstopali zadj in izstopali spredaj. Zdj prihaja do gneče in zmede pri obojih vratih, posebno na vmesnih postajah, kjer avtobus le malo časa stoji.

V. P.

Ribniški zobotrebci

SLABA JESEN – Kmetje iz okolice Ortneka in Dolenje vasi trdijo, da bo letos najslabša letina v zadnjih desetih letih. Letos je namreč pogosto deževalo, razen tega pa je to območje tudi sicer bolj vlažno in ga pogosto zalije voda. Kmetje pravijo, da bosta najslabša krompir in koruza, ker nimata dovolj toplote, da bi dozorela. Pravijo, da se bo slaba letina poznala na trgu šele marca ali aprila prihodnje leto.

MG

— Ali veš, kaj je svinjarja? — Seveda, saj sem tudi jaz že zašel v klet stolpca na Prijateljstvu trgu številka 5.

REŠETO

Vence k spomeniku na Zbjeku so med proslavo v Fari položile delegacije borcev iz Doline pri Trstu (na fotografiji), občinske organizacije ZBZ Kočevje in krajevne organizacije ZB Vas-Fara. (Foto: J. Prime)

Kočevski pevski zbor pod vodstvom Iveta Staniča uspešno nastopa na samostojnih koncertih in raznih proslavah. Pel je tudi na nedavni proslavi v Fari. (Foto: J. Prime)

Drobne iz Kočevja

POZABLIJENO ZDRAVJE – Skrb za zdravje je glavna. Vendar to za Kočevje ne velja. Vsa prizadevanja, da bi organizirali dve strokovni predavanji o sladkorni bolezni (za diabetike), so propadla. V mesecu dni sta se prijavili le dve ženski.

NOVA TABLA – Smerno tablo, ki kaže pot do kočevske tiskarne, so postavili na ljubljanski cesti nasproti pošte. Mnogim bo prihranila povpraševanje in iskanje.

— Po čem sklepaš, da imajo kočevska gostišča slabo električno napeljavo? — Ker pred njimi pogosto stoji službeni džip Elektra.

KOČEVJSKE NOVICE

št. 39 (1366) – 25. septembra 1975

Stran uredil: JOZE PRIMC

DOLENSKI LIST 17

Občani pišečega okoliša so se na pobudo družbenopolitičnih organizacij in krajevne skupnosti spet zagnali v delo. Po načrtih inž. arh. Karla Filipčiča urejajo spomeniški prostor ob novi trgovini Slovina. Cesto skozi vas bodo te dni tudi asfaltirali. (Foto: Jožica Teppey)

POZIV NA ODGOVORNOST

Komite občinske konference ZK v Brežicah je uperil osti svoje kritike na vse tiste komuniste v sindikalnih in mladinskih vodstvih, ki se z nobeno aktivnostjo niso vključili v uresničevanje stabilizacijskih načrtov. Enako strogo je obsodil vodilne delavce v TOZD, OZD in komuniste krajevnih skupnosti, ki niso poskrbeli za izvršitev sklepov 22. seje komiteja. Do 15. septembra so morali prizadeti poslati pismena poročila o opravljenem delu. Komite bo zdaj preveril odgovornost tistih, ki niso organizirali razprav o stabilizaciji in pripravili predlogov za ustrezno ukrepanje.

REZERVNI STAREŠINE SO TEKMOVALI

Občinska zveza ZRVS je v nedeljo, 7. septembra, priredila tekmovanje pod geslom „Srečanje najboljših vojaških starešin“. Prireditev je bila v Globokem in tamkajšnja ekipa je bila najuspešnejša. Drugo mesto si je priboril Catež, tretje Brežice. Najboljši posameznik je bil Drago Vimpolšek iz Sentlenarta. Drugo mesto je zasedel Leopold Rovar, tretje Franc Kene.

Ko začneš, ne smeš odnehati

Oktober se vidimo v Pišecah - Nova podoba vasi za 30-letnico osvoboditve

Velika želja Pišečanov, da bi polepšali svoj kraj, je združila ljudi pri skupnem delu. Vas je lani dobila novo središče, kjer že nekaj tednov urejajo spomeniški prostor. Na ploščadi ob trgovini podjetja SLOVIN bodo postavili spomenik puntarjem in padlim borcem po zamisli inž. arh. Karla Filipčiča. Domačini upajo, da bo delo v kratkem dokončano, in želijo, da bi z odkritjem spomeniškega prostora v začetku oktobra proslavili tridesetletnico osvoboditve. Na praznovanje bodo povabili prebivalce vseh posavskih občin.

Do takrat bodo asfaltirali tudi novi del ceste skozi vas. Za ureditev spomeniškega prostora prispevajo ljudje pišeške krajevnih skupnosti svoj delež v delu in denarju. Po predračunu jih

bo to veljalo 430 tisoč din. Občani so zbrali 270 tisočakov, 50 tisoč din so dobili iz sklada za negospodarske investicije pri občinski skupščini v Brežicah, 80 tisoč din jim je obljubil Slovina, ostanek pa bodo zbrali z reklamami v brošuri o Pišecah, ki so jo izdali za obletnico osvoboditve. V njej je obrazložitev idejne zasnove spomenika, zgodovina Pišec od 1573 do 1945 in prispevek o povojnem razvoju kraja.

Dokončne ureditve kraja so se Pišečani lotili na pobudo družbenopolitičnih organizacij in krajevne skupnosti. Domačini opravljajo predvsem zemeljska dela, strokovno zahtevnejša dela pa je prevzel Pionir. Na hišo pridejo povprečno po trije delovni dnevi. Pozivu na delo se

je odzvalo približno 50 odst. gospodinjstev v krajevni skupnosti. Nekateri hiše prispevajo celo po deset do petnajst delovnih dni. Po en dan so delali tudi zaposleni iz delovnih enot Posavja, Slovina, Gozdnega gospodarstva in kolektiva osnovne šole. Občinska konferenca ZMS je enkrat poslala na pomoč mladince in vojake, avtoprevozniki pa so brezplačno pripeljali 80 kubikov gramozu.

J. TEPPEY

Nič siliti

Šolarji radi sodelujejo

Martin Zupančič se že dvajset let posveča prometni vzgoji na artiški osnovni šoli. Za ta svoja prizadevanja je letos prejel srebrno odličje sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu SRS. Na delo z učenci ga vežejo lepi spomini. Njegovi prometniki so se uveljavili na neštetihih tekmovanjih v občini, v Posavju in na Dolenjskem. Veliko prvih nagrad so dobili, zato se z veseljem pripravljajo na taka srečanja.

Dolgoletni vzgojitelj Zupančič takole pripoveduje o svojih šolarjih: „Za prometno vzgojo se zelo zanimajo. Prav nič jih ni treba siliti k sodelovanju. Ponosni so, če se dobro uvrstijo, in to je spodbuda tudi zame, dokaz, da trud ni bil zaman. Otroci veliko vadijo doma, ko jim povem, kaj želimo od njih. Letos so se fantom prvič pridružila dekleta iz sedmega in osmega razreda. Tako je tudi prav, saj mora poznati cesto in vedenje na njej prav vsak občan.“

Prometno vzgojo na šolah bi kazalo še poživiti, jo vpeljati kot stalno obliko dela z mladino in se ne omejit le na kampanjske priprave pred vsakoletnimi tekmovanji. To bo najbrž trd oreh, kajti večino tovrstnega dela opravljajo učitelji brezplačno. Oblika priznanja so tudi zlata, srebrna in bronasta odličja, ki so jih bili letos prvič deležni šolarji in drugi delavci tega vzgojnega področja v občini.

J. T.

Kmetje imajo polne roke dela s sušenjem otave in pospravljanjem krompirja. Z obojim zamujajo, ker jim dež tako vztrajno nagaja. Na sliki: pobiranje krompirja v Dolenji vasi. (Foto: Jožica Teppey)

„JE“ prinaša skrbi v občino

V Stari vasi zahtevajo ureditev ceste, ker je za sedanji promet preozka

Tedni in meseci minevajo, razmere na cesti skozi Staro vas pa so še vedno nevzdržne. Prebivalci protestirajo in zahtevajo, da se stvari normalizirajo. Cesta skozi vas je izredno ozka in zato neprimerna za srečevanje tovornjakov in avtobusov. Po njej vozijo dan za dnevom številna težka vozila z gradbišča in na gradbišče jedrske elektrarne.

Cesta je republiška, in preden bodo na njej karkoli ukrenili,

bo treba narediti načrte ter dobiti gradbeno dovoljenje. Izvršni svet občinske skupščine v Krškem je sklenil naročiti projekte, da bi šlo delo potem hitreje od rok.

Prebivalce vsaj nekoliko tolaži obet, da bodo promet na gradbišče že čez nekaj mesecev preusmerili na novo cesto. Lokacija zanjo je potrjena. Zgradili jo bodo med reko Savo in tovarno celuloze. Tako bo nevarni odsek, ki buri kri Starovaščanov, kmalu razbremenjen.

V Krškem se ubadajo z investitorji vred še s stanovanjskimi skrbmi. Jedrska elektrarna bo čez čas potrebovala veliko delavcev, za katere morajo pravočasno zagotoviti stanovanja. Od krške občinske skup-

ščine je JE zahtevala soglasje za postavitev barak za 1800 delavcev. Izvršni svet se je temu upiral in predlagal graditev trajnejših stanovanj, katerih čez pet let ne bo treba podirati. Taka rešitev ne bi bila dosti dražja. Dogovorili so se, da bo občina dala soglasje za 700 ležišč v barakah, za 800 pa naj zgradijo stolpnice poleg tiste, ki že stoji. Po dokončanju elektrarne bo stanovanjska skupnost Krško odkupila vsa tista stanovanja, ki jih jedrska centrala ne bo več potrebovala.

JOŽICA TEPPEY

SREČANJE

Minulo nedeljo so se člani avto-moto društev iz Brežic, Sombora, Bregane in Zagreba srečali na drugem jesenskem letu v Brestanici. Ogledali so si Muzej izgnancev, nato pa so preživelij prijeten dan ob brestaniškem ribniku.

FRANC VADNAL - 90-letnik V Dobovi je minulo soboto dočkal visok življenjski jubilej Franc Vadnal, upokojeni učitelj in oktobrski nagradenec brežiške občine. Ljudje ga cenijo kot ustanovitelja ljudske knjižnice v Dobovi, kot zborovodjo, znanega čebelarja in organizatorja krvodajalstva.

(Foto: Vlado Podgoršek)

Novo v Brežicah

VSE SOBE ZASEDENE - Na Catežu se močno pozna, da je v Zagrebu velesojem, saj se tam ustavljajo številni obiskovalci in poslovni ljudje. Vsa prosta prenočišča pri zasebnikih in v gostinskih podjetjih so bila takoj oddana. Tudi na bencinski črpalke se je promet v teh dneh zelo povečal.

PROSTOVOLJCI DELAJO - Organizacija Zveze borcev NOV ureja partizansko grobišče na brežiškem pokopališču. Delo vodi upokojeni bорец Franc Drugovič, pomagajo pa mu člani mestne organizacije ZB NOV. Grobišče padlih urejajo po načrtih inž. arh. Franca Filipčiča.

CESTA V BLATU - Mimo globoškega rudnika si le pogumni

vozniki upajo v Pišce, saj morajo biti vsak čas pripravljeni na to, da bodo morali svoj avto potiskati iz mastnega blata. Hitrost je na tistem delu ceste omejena na pet kilometrov. Pišečanom ni po volji, da so rudniška vozila nanosila na cesto toliko gline, da je celo podnevi težko ugotoviti, kje je rob ceste.

TEŽKO DO DINARJA - Delovne organizacije v brežiški občini so v zadregi za trajna obratna sredstva. Pomanjkanje teh najbolj občuti trgovina. Podjetja, ki si trajnih obratnih sredstev ne morejo zagotoviti, morajo odložiti tudi svoje investicijske načrte. Ob koncu prvega polletja sta si med delovnimi organizacijami, ki so imele primanjkljaj obratnih sredstev ob zaključku preteklega leta, zagotovila le-te samo Agraria in Slovina.

V novi trgovski hiši na levem bregu Save je Preskrba dobro založen oddelek za dom in družino. (Foto: Jožica Teppey)

Krške novice

KDAJ 1000? - Na seji komisije za organiziranost in razvoj v Zvezi komunistov so se posebej poudarili, da so v poldrugem letu dni sprejeli v partijo 230 novih članov in tako že preseglj skupno število 800. Ker računajo letos sprejeti še okoli 100 novih članov, se bodo tako še precej približali končnemu cilju za svoje mandatno obdobje, to je tisočim komunistom v krški občini.

DVA NASTOPA - Ljubljanski pihalni kvartet je minuli petek nastopil na dveh koncertih v Krškem. Popoldne je zaigral glasbeni mladini, zvečer pa se na otvoritvi razstave slovenskega slikarstva „Od baroka do impresionizma“, ki so jo odprli za uvod v jesensko sezono v domači galeriji.

VELIKA UDELEŽBA - Na občinskem preglednem tekmovanju gasilskih operativnih desetin, ki je bilo v Koprivnici, je sodelovalo enajst moških ekip. V konkurenci je

zasedla prvo mesto desetina Viher, največ točk pa so dosegli tekmovalci iz krškega „Djure Selo“.

RAZVESELJIV ZACETEK - Telesnokulturna skupnost je kmalu pomladi naprej organizirala tri kolesarske in sedem plavalnih množičnih in trim akcij, ki se jih je udeležilo okoli 1.500 občanov vseh starosti. Ob tem spodbudnem začetku pričakujejo za ta mesec še „množični kolesarjenje“.

JUBILEJ NA SENOVEM - Študentno ustanovitev mariborske Mestne ne so proslavili tudi v njeni TOZD. Tovarni gradbene opreme na Senovem, s športnimi srečanji in osveženimi slovesnostjo, ki je bila v vseh proizvodni dvorani. Na njej so razvili sindikalni prapor ter podarili priznanja in nagrade najbrž najboljšim vnešnim delavcem in najboljšim športnikom.

tedaj naredijo otrokom gaz tisti, ki gredo jutraj na delo. Vse bi še šlo, če bi se šolarji vračali podnevi. To pa za sedaj ni mogoče: pouk imajo v dveh izmenah, zato se ne da nič spremeniti. Vaščani upajo, da se bo z leti marsikaj uredilo in da bodo nekoč tudi do njih speljali gladek asfalt.

JOŽICA TEPPEY

KRŠKI TEDNIK

Kar dosti prijavljenih - nič kazni

Komisija za ugotavljanje izvora premoženja samokritična - Uspeha ne bo, če ne bo pomoči drugih organov

Poročilo, ki ga je tajnica komisije za ugotavljanje izvora premoženja in načelnica davčne uprave Mihelca Peskar v naši akciji to poletje napovedala za jesen, je minuli teden bilo že med delegati. Zanimivo je, da s stanjem niti sama komisija ni zadovoljna.

Člani komisije, v glavnem delavci in kmetje, so resno vzeli svojo

družbeno funkcijo, vsi sklici komisije v starem in tudi razširjenem sestavu so bili uspešni. Na javni poziv za prijavo svojega premoženja se je odzvalo 93 občanov. Komisija je vse pozorno proučila in ugotovila, da kar pri 90 občanah ni neskladja med premoženjem, potrošnjo in dohodki. Trije so morali predložiti natančnejše podatke. To je bilo začetno obdobje dela komisije. Leta 1972 je bilo podanih 11 pobud, pri sedmih ni bilo znakov, ki bi terjali uvedbo posebnega postopka. V dveh preostalih primerih so uvedli posebni postopek, vendar je bilo pri enem občanu med samim postopkom ugotovljeno, da po naknadnih podatkih, ki jih komisija prvotno ni proučila, tudi ni nesorazmerij. Pri enem primeru pa je vendarle šlo za nepravilnosti pri davkih, in sicer za 43.520 dinarjev, od česar je bilo celo odmerjenega davka od nenapovedanega dohodka za 41.344 dinarjev z že pravnomočno odločbo. Pri dveh komisija še nima vseh podatkov.

A. ŽELEZNIK

O ŠTIPENDISTIH NAJ BI SPREGOVORILI DOMA

Po zadnjih ukrepih družbe res lahko študira vsak: družbeno podporo v obliki štipendije namreč lahko dobi sleherni dijak ali študent. Ker pa je po drugi strani nastala prava armada šolajočih se mladine, nad katero je težko imeti pregled, bodo v Trebnjem odstopili sezname štipendistov krajevnim skupnostim in krajevnim konferencam SZDL. Le-te namreč bolje poznajo gmotne razmere prosilcev, zato bodo lahko pravičnejše delile štipendije. Po zadnjih podatkih bo vseh štipendistov v občini že 200.

Prvič v zgodovini Mokronoga se je v kraju pojavil pravi žerjav. Postavilo ga je Splošno gradbeno podjetje Grosuplje na gradbišču nove šole. Dela doslej lepo napredujejo. Minuli teden so bili opravljeni že vsi potrebni izkopi. Veliko gradbišče, kar so vsa leta tako pogrešali v Mokronogu, slednjic le vzbuja upanje, da se tudi v tem delu občine dejansko nekaj premika. Na sliki: na videz je gradbeni žerjav „višji“ od cerkve na Žalostni gori! (Foto: Železnik)

Iz kraja v kraj

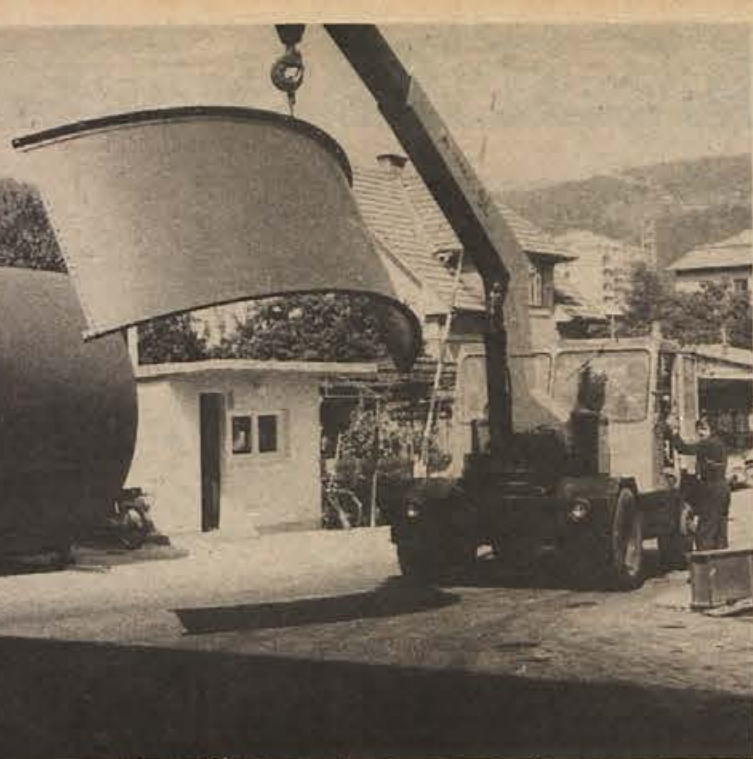
KDO JE ODGOVOREN ZA MIRENSKI MOST? - Kamniti most je sicer pod zaščito samega spomeniškega varstva, vendar to še ni zagotovilo, da se ne bi mogel sam podreti. To bi lahko preprečilo za lep čas novomeško Cestno podjetje, ki je skrbnik te republiške ceste. Nekaj bi bilo treba čimprej storiti, zakaj z obvoznico še ne bo kmalu kaj.

SENTRUPERT: KJE SO GRADITELJI? - Od raznih sestankov in javnih tribun se že vleče vprašanje, kje in kdaj bi v kraju lahko zasidli lopate zasebni graditelji stanovanj. Kot je bilo pojasnjeno tudi na sobotni seji občinske skupščine delegatu Martinu Lapu, za to ni drugih ovir, kot da Sentruperčani najdejo še kaj graditeljev, češ da so stavbišča na voljo! Ker pa se po drugi strani le nekaj zatika, to ne more biti drugje kot pri novomeškem Dominvestu, kjer kot po navadi mečkajo z dokumentacijo za graditelje, ti pa potem ob izgubljanju potrpljenja ne vedo več, na koga

bi stresli svoj srd. Končno bo s koncem meseca presekani tudi ta voz, saj bo trebanjska občina poverila skrb za svoj urbanizem ljubljanskemu zavodu.

TARIFA BO ENOTNA - V zadnji številki našega časnika smo navedli, da bodo ljubljanski urbanisti izdajali svoje račune strankam za storitve tudi glede na oddaljenost (po številu kilometrov). Cena naj bi bila enaka v krogu 50 km od Ljubljane. Na zadnji seji občinske skupščine, kjer so se delegati vseh treh zborov soglasno izrekli glede ločitve od novomeških urbanistov, je bilo pojasnjeno, da je omenjena številka prišla v pogodbo, ker je le-ta povzeta po grosupeljskem vzorcu. Za graditelje v trebanjski občini bo cena seveda enotna, pa naj stranka stanuje v Lanknah ali na Čatežu. Grosupeljski sosedu se z ljubljanskimi urbanisti že vsa leta izredno zadovoljni, saj tam ne poznajo takih zastojev glede izdelave dokumentacije, kot, žal, v Novem mestu.

TREBANJSKE NOVICE

Sevniška Tovarna konstrukcij ima pred seboj boljše prihodnosti. Obstoječi proizvodni dvorani so si delavci postavili sami. Trenutno je pod temi strehami dela še za sto parov rok. Na sliki: na tovarniškem dvorišču čakajo na prevoz velike naprave. (Foto: Železnik)

Potrebe močno presegajo možnosti

Krajevne skupnosti poslale na razpis večje zahtevke, kot je na voljo denarja - Kaj je družbeno bolj pomembno?

Minuli četrtek se je sestala občinska komisija za načrtovanje razvoja, razširjena s predstavniki krajevnih skupnosti. Na dnevnem redu sta bili sicer le dve točki dnevnega reda, obe pa spadata pravzaprav skupaj: priprava predloga o delitvi denarja krajevnim skupnostim za letos po razpisu in pismo predsednika občinske skupščine o tem, da je nujno pogovoriti se o stabilizaciji tudi v KS. Rok poteče danes.

Po samoupravnem sporazumu, ki so ga to pomlad sprejeli delavci, gre po novem denar krajavnim skupnostim po ključu in natečaju. Za slednje je na voljo 1,55 milijona dinarjev (tani je znašala vsa občinska dotacija komaj 450.000 dinarjev!), krajevne skupnosti pa so prijavile znesek, kjer beremo v seštevku, da znaša kar 4.352.496 dinarjev! Podatek, ki kaže, da svojih števil KS niso potegnile iz zraka, je delež lastne soudeležbe. Le-ta je velika, saj znaša v povprečju kar 62 odst. Največjo lastno udeležbo (beri neposredni prispevek bčanov!) je ponudila KS Sevnica za asfaltiranje mestnih ulic (74 odst.), najmanj (27 odst.) pa je pri isti KS - za pripravljajna dela pri bazenu.

Zaenkrat ni na voljo niti vsa vsota, predvidena za natečaj; do 10. septembra je bilo namreč na računu le nekaj več kot 854 tisočakov, vendar po mnenju predsednika komisije za načrtovanje Franca Ogo-

revca ne bo težko disciplinirati preostalih dolžnikov, saj se jim SDK lahko usede na denar, zakaj tudi družbeni dogovori so resna obveznost. Hujše je bilo, kako s tem zadovoljiti vseh 10 krajevnih skupnosti (Bučka se je letos solidarnostno odpovedala natečaju!), ker čudežev pač ni mogoče delati. Zmagati je morala zmernost. Nekateri so zato seveda tudi prizadeti, zadovoljen pa ni nihče. Boštajska KS se je morala odpovedati asfaltu v Dol. Boštanju; dobila je le 197 tisočakov za vodovod Vitovec, ki bo povezal 16 naselij revnega območja. KS Krmelj je dobila 39,4 tisočaka za gabrijelsko pokopališče, skupni gradbeni odbor za modernizacijo ceste Tržišče-Krmelj-Sentjanj je dobil 300 tisočakov, kar je nekaj za začetek in za nekaj metrov asfalta skozi Tržišče. Menda je ta odbor nastopil na tej dražbi kar z zneskom

4,5 milijona dinarjev, saj kljub samoprispevku vseh treh KS ne morejo naprej. Loka naj bi dobila 50 tisočakov, KS Primož za veliko akcijo pri gradnji telefona, ki bo šel še na Telče, 88 tisočakov, KS Sevnica 470.600 dinarjev; k temu so nato pribili še 75 tisočakov, v glavnem za posodabljanje mestnih ulic. Nekaj nad 150 tisočakov naj bi dobila KS Studenec (dolga za asfalt), Zabukovje pa 55 tisočakov. O tem predlogu se morajo dokončno izreči delegati zbora krajevnih skupnosti in združenega dela občinske skupščine.

A. ŽELEZNIK

LISCA: 28 ODLIKOVANCEV

Red dela s srebrnim vencem so prejeli: Pavlica Lisec, Franc Ogorc, Leopold Žbogar, Anica Kragl in Boris Fele. Red republike z bronastim vencem sta dobila Mira Mohor in Zvone Kranjc. 21 delavk in delavcev je prejelo medalje dela.

Dela še za sto mož

Tovarna konstrukcij: poprečni OD 3.400 dinarjev

Ne navadno je, da ima tovarna sedaj težave s tem, kje najti delavce, ko ima končno trden proizvodni program in načrt za nakup razne opreme v vrednosti 3,3 milijona dinarjev, ki bo predvsem olajšala delo.

Iz vseh osnovnih šol v občini se je za letos prijavilo v uk za ključavničarje le pet fantov, ki jih izobražujejo v svojem centru pri Strojni tovarni v Trbovljah; usposablja jo za varilce in strugarje.

Vodstvo tovarne se trudi, da bi bili v proizvodnji kar najmanj odvisni od raznih zunanjih kooperantov, tako da bi kar največ naredili sami. Veseli bi bili tudi priučenih delavcev. Nekdaj ta tovarna ni bila privlačna zaradi nizkih osebnih prejemkov. Sedaj

je povsem drugače: najnižji OD se giblje med 1.900 do 2.000 din. Povprečni dohodek je bil zadnje mesece v vsej tovarni 3.400 dinarjev.

Naročil je dosti, tako da letos ne bo težko narediti za 32 milijonov dinarjev konstrukcij. Malica velja vsakega delavca dejansko samo dinar, saj povrne tovarna kar 200 dinarjev. Delavci imajo na voljo razna zaščitna sredstva, od čevljev do oblek, ravno tako prejemajo vozači nadomestilo za delavski avto. Vedno so posvečali vso skrb vajencem; trenutno imajo v uku v vseh treh letnikih 16 ključavničarjev. Prav bi bilo, če bi tovarni pri iskanju delavcev priskočile na pomoč tudi krajevne skupnosti.

A. Ž.

Sevniški paberki

VSE SE JE ZAROTILO...

ZA PRIKLJUČEK ČAKAJO REPUBLIKO - Za novi priključek na novi most čez Savo pri Boštanju bo treba 300.000 dinarjev, te denarce pa mora spraviti skupaj republiška skupnost za ceste. Doslej jih še ni.

USPEŠNI MILIČNIKI - Vlomilcu Alojzu Gorišku iz Domžal, ki je prišel celo v Drožanje k električarju Pavlu Venetu, da si je tam v kuhinji kuhlal krompir, so sevniški miličniki brž prišli na sled. V petek, 12. septembra, so ob 13. uri sprožili zasledovalno akcijo, eno uro zatem pa so klataže že prebudili na kozolecu v Drožanju.

Predsednik tržiške krajevne skupnosti gostilničar Igor Malus je ob delitvi denarja krajevnim skupnostim po razpisu potožil, da po novem letu v Tržišču ne bodo imeli več kam pokopavati mrliče. „Medobčinski sanitarni inšpektor nam dovoljuje pokopati na tem pokopališču le do Silvestrovega, kam pa potem? Sosedje iz Krmelja prihajajo zaradi istih težav k nam, najbližji krematorij pa je v Celovcu...“ „Zamrznete jih,“ je svetoval nekdo iz za zelenega omizja občinske seje sobe. „Saj, saj,“ mu Igor ni ostal dolžen, „vse bi se šlo, ko bi bile zime mrzle! Toda vreme nam ne gre toliko na roke, da bi se odtajali že pred pomladjo!“

SEVNIŠKI VESTNIK

RIKO: devize lahko različno varčujemo

Preusmeritev na domače kooperante – Novi proizvodi RIKA

„Osnovne značilnosti naših prizadevanj za stabilizacijo so: čim manj uvažati, čim več izvažati, izboljšati kakovost proizvodov in storilnost, varčevati pri materialu in drugod, zniževati stroške in zaostriti osebno odgovornost.“ je povedal za uvod direktor Ribniške kovinske industrije RIKO Stane Škrabec.

Pred kratkim so prenehali uvažati hidravliko, ki jo vgrajuje

je v svoje nakladalnike in jo kupujejo doma. Podobno se preusmerjajo na domačo proizvodnjo tudi pri drugem materialu in polproizvodih. Vendar se preusmeritve na domače proizvode niso domislili zdaj, zaradi stabilizacije, ampak so se že doslej trudili, da bi v sodelovanju z različni domači

mi kooperanti uporabljali čim več domačih proizvodov.

Težje je povečati izvoz. Naš, domači material je namreč v povprečju za 30 do 40 odstotkov dražji kot uvoženi. To pa podružuje tudi proizvode RIKO, zato so na tujih tržiščih manj konkurenčni.

Vendar prispeva RIKO k varčevanju z devizami še na druge načine. Tako so letos kot prvi v Jugoslaviji začeli izdelovati štiri različne tipe stiskalnic za odpadno železo in papir. Te

stiskalnice smo doslej uvažali. Uporabljajo jih predvsem podjetja za odkup odpadlega materiala in promet z njim, pa tudi trgovska podjetja, nekatera industrija in drugi. Večja stiskalnica stisne kar cel manjši avto, ki ni več za rabo. V načrtu imajo tudi izdelavo še večjih stiskalnic.

Nov proizvod je še vitla za vlačenje hlovodov iz gozda. Delajo tudi vitle, ki so primerni za oranje vinogradov s traktorjem na zelo strmih pobočjih. Tudi te so doslej lahko pri nas le uvažali.

Potniško letališče Maribor – odprli ga bodo v kratkem – bo opremljeno z izdelki ribniškega podjetja RIKO, ki se je s svojimi proizvodi uveljavil na domačem in tujem trgu. (Foto: Danijel Divjak)

Gre že bolje

V ribniškem TOZD INLES že spet redno delajo v vseh izmenah. Zaradi zastojnosti pri prodaji so namreč začasno razporedili ljudi iz proizvodnje na žago. Vendar se je prodaja v juliju in avgustu odprla. Kljub redni proizvodnji se zdaj zaloge še naprej zmanjšujejo in računajo, da bodo na običajni ravni že čez dva meseca.

V INLESU so se zavzeli za čim večjo prodajo preko vseh svojih prodajnih skladišč, razen tega pa vedno tesneje sodelujejo z vsemi gradbenimi podjetji in s sorodnimi proizvajalci, s slednjimi predvsem pri izvozu na vhodna tržišča in tržišča neuvrčenih držav.

Doslednejša stabilizacijska prizadevanja so torej že dala prve dobre rezultate, se pravi tesnejše sodelovanje med proizvajalci stavbnega pohištva in še sodelovanje z gradbinci. Naslednji tak korak bi gotovo moral biti tesnejše sodelovanje oziroma združevanje proizvajalcev stavbnega pohištva in povezovalne oziroma združevanje z gozdarstvom in verjetno celo gradbeništvom. Seveda morajo vsa ta združevanja in povezovanja imeti za osnovo zniževanje stroškov vse od poseka lesa do gradnje objektov. To je prava pot gospodarnosti, ne pa sedanja, ko je vsak zase bolj ali manj drago proizvajal in vedno znova iskal bolj ali manj zakonite poti za zviševanje cen.

J. PRIMC

Ob krajevnem prazniku Lončarije so čestitali delegatom KS, predstavnikom družbenopolitičnih organizacij in vsem občanom tudi domači pionirji. (Foto: J. Primc)

Vedeti tudi za dolžnosti

V soboto, 20. septembra, so v Dolenji vasi pri Ribnici svečano proslavili praznik Lončarije. Ob tej priložnosti je bila svečana seja zbora delegatov krajevnih skupnosti, na kateri je spregovorila sekretarka krajevnice organizacije ZK Albina Grivec.

Poudarila je, da je bilo oziroma še bo na območju KS Dolenja vas letos opravljenih za 2,4 milijona din raznih investicij. Od tega je bilo le 950.000 din občinskih sredstev, ostalo pa lastna. Pri akcijah KS, žal, še preveč občanov stoji ob strani. Vse preveč se jih ne obnaša dovolj samoupravno, ker se ne zavedajo, da skrb za razvoj KS ni le zadeva nekaterih članov KS, ampak vseh njih. Vsi občani in delovni ljudje se morajo vedno bolj zavedati tudi svojih dolžnosti in ne le pravic. Pripravljeni morajo biti za svoje zadeve dati in ne le zahtevati, saj vse delajo v svojo korist, v korist svojega kraja in KS.

Na svečanosti so podelili tudi letošnja „Priznanja Lončarije“ 16 delovnim in drugim organizacijam, društvom, skupnostim in posameznikom. Razen tega so razglasili tudi rezultate košarkarskega tekmovanja v počastitev praznika Lončarije. Prvo mesto je zasedel KK Kočevje, ki je prejel pokal, diplome pa sta dobila KK enote JLA iz Ribnice in KK Dolenja vas.

V kulturnem delu programa so nastopili pevski zbor in recitatorji osnovne šole Dolenja vas, člani KUD France Zbaničnik, ki so izvedli recital, posvečen ne le prazniku Lončarije, ampak tudi 30-letnici osvoboditve, ki so jo Lončariji istočasno praznovali.

J. P.

Pozabljeni portali

O lepih, tudi po 200 let starih kamnitih portalih nekaterih hiš v Ribnici smo že pisali. Te portale, ki jih je preko 20 samo na glavni ulici bi bilo treba strokovno očistiti in obnoviti. Njim bi morali prilagoditi tudi barvo lesa vhodnih vrat. Ribnica bi dobila lepše, zgodovinsko in turistično zanimivo lice. Tako bi se nekaj več lahko pokazalo turistom in izletnikom. Seveda bi morali že prej zbrati podatke o letih zidanja portalov, prvotnih lastnikih hiš itd. Škofja loka je tako akcijo že naredila in s tem veliko pripomogla k

napredku turizma svojega mesta.

Pri „Rokah“ bi morali spet postaviti kažipot v obliki rok. Tak je tu že bil v starih časih in po teh rokah je kraj dobil ime. Tudi opozorilna tabla za ogled Tentere ne bi bila odveč. Vsa taka opozorila povečajo turistično vrednost posameznega kraja.

V Ribnici bi se dalo še veliko narediti za turistični napredek, ko bi bili domačini bolj iznajdljivi in prizadevni. Samo urejeno gostinstvo ne zadostuje. Ves kraj in okolice je treba urediti tako, da bosta privlačna za izletnike in turiste ter jih v kraju tudi zadrževala.

A. ARKO

PROSTORI ZA KLUB

Po desetih letih čakanja je končno dobil svoje prostore ribniški Fotoklub, in sicer nad staro občino na Gorenjski cesti 9. Začasnega predsednika kluba je izvoljen študent Danijel Divjak. Člani kluba bodo smemali razne pomembne dogodke, izdelovali pa bodo tudi umetniške fotografije. Kakor vsi odseki se tudi Fotoklub bori z denarnimi težavami. Ni denarja, da bi kupili nekatera najosnovnejša sredstva za delo.

S podobnimi težavami se bori Radio klub, ki mu manjka denarja za vzdrževanje kluba, delo in nakup tehnike.

Ljudska tehnika, katere člana sta ta dva kluba, dobi za svoje delo na leto le 10.000 din. Ta denar naj bi razdelili na 4 do 5 klubov in sekcij.

M. G.

KONJI NA NABORU

Te dni je bil na območju Ortneka, pa tudi drugod v ribniški občini „nabor za konje“. Kakor bi lahko imenovali popis konj. Konji v vojni še vedno prav pridejo. Vsi popisani konji so ustrezali zahte-vam.

POPRAVLJALI CESTE

Pred kratkim so na novo polili z asfaltno prevleko nekatere republiške cestne odseke v ribniški občini, druge pa so pokrpal. Ti odseki so od Ribnice do Nemške vasi, pri Ortneku, pri Zlebiču in cesta proti Sodražici.

M. G.

V spomin Janka Trošta

V četrtek, 21. avgusta, smo se na Žalah v Ljubljani za vselej poslovili od upokojenega ravnatelja nekdanje ribniške meščanske šole – Janka Trošta.

Spoštovani ravnatelj, dragi Janko, drži Ribničani! Tistega toplega avgustovskega dne se nas je zbralo veliko Ribničanov, da bomo kot priče zadnjega dejanja tvoje velike življenjske drame. Zastor se že počasi spušča, gledalci nemo strmimo v en sam revizit, ki je še ostal na odru: v mrtvaški les. Ta bo upihnil še poslednjo luč, da bomo vsi zbrani lahko v miru premišljali vso prehojeno pot glavnega junaka, ki se je začela pred več kot 80 leti.

Kategora dejanja ali prizora naj se v tem trenutku spomnimo, da bo tvoja, tako razvejena in bogata osebnost čimbolj živo pred nami. Prizor se vrsti za prizorom s filmsko naglico: tu je učitelj in mentor, tam slikar-samouk, zdaj dolgoletni vodja znane meščanske šole v Ribnici pa publicist, pisec član-kov po strokovnih in poljudnih časopisih, revijah ter zbornikih; prvi ustanovitelj turističnega društva v Ribnici, tam je krajevni zgodovinar, ustanovitelj etnografskega muzeja, pa spet prizor, na katerem je preprosto Janko Trošt, ki nad 50 let živi in ustvarja v Ribnici in tu tako globoko požene korenine, da je danes za Ribniško dolino pojem, ki se z leti prepleta v bogato in zlahko legendo.

Najgloblje v našo zavest vrta dejanje, ki prikazuje neminljivi

pomen tvojega dela. Ta daleč presega meje Ribniške doline in Slovenije. V njem vidimo, da si bil in ostaneš eden tistih, ki so že zgodaj spoznali, da Slovenci v 1500-letni zgodovini nismo imeli svojega plemstva, svojih

Janko Trošt

knezov ali svojih kraljev; gospodovali so nam drugi. Ali imeli smo drugačne junake, nič podobne tistim iz uradne svetovne zgodovine. To so preprosti, vsakdanji ljudje: Martini Krpani, Petri Klepci, tudi Krjavliji so vmes – in ne nazadnje Ribničan Urban, ki stoletja dolgo nosi po svetu oprtano krošnjo suhe robe, ker mu skopa zemlja doma ne da dovolj kruha. In prav tega krošnjarja, ta značilni delček slovenske zgodovine, si ti kot slikar samouk neštetokrat upodobil v lesu, na platnu, v akvarelu ali ga kako drugače poduhovil in populariziral. To dejanje daje poseben pečat tvojemu delu: elementarnost vsakdanjega boja za življenje si preoblikoval v simbol, ki slovenski zgodovini, slovenskemu kmetu-proletarcu daje prav posebno poglavje. Tvoje značilne podobe ribniškega krošnjarja krasijo danes

mnoge lokale, stanovanja ali pa jih hranijo posamezniki. Pa ne samo v Ribnici, tvoje podobe so priromale in živijo zdaj daleč po Evropi, po Ameriki in Avstraliji, do kamorkoli je prišel Ribničan ali njegov sorodnik.

Ce gre Slovenskemu oktetu zasluga za to, da je s svojo himno S'm Ribničan Urban posnel slavo nekdanje Ribnice po vsem svetu, gre tebi zahvala, da so, čeprav v malem, domala vsi kontinenti spoznali tudi vizualno podobo tako značilnega „malega človeka“, ki si kot suhorobar, lončar ali krošnjar, predvsem pa kot jezični in odrezavi Ribničan išče vsakdanji kruh.

Dragi Janko, že smo ob prizoru, ki nas navdaja s trpkostjo. Ne veš, da je nastala praznina na ribniških razglednicah, ko ni več tvoje značilne podobe, tvojega koščnega, ra-

zoranega obraza, tvojega ironičnega posmeha, dolgih, resnih, plodnih pogovorov ob večerih, ostrega pogleda, nosu, napetosti kot lok, ki je kakor struna branil tvoji osebnosti, da bi komerkoli sklepala kakršnokoli kompromise, in ki je izobrazil trden, odločen in neupogovorna značaj.

Ribničani se moramo vselej posloviti od tebe. Slova naj vsebuje eno samo, toda velikimi črkami pisano besedo – HVALA! Ta beseda zveni vseh vasi in zaselkov Ribniške doline, saj si jih neštetokrat prehodil in naslikal. Zveni v kulturnih sodelavcev in znanih doma, po Sloveniji in v zamejstvu, od nekdanjih učencev, posebej pa od vseh prijateljev. Hvala ti, veliki učitelj in mentor. Zelja nas vseh je, naj ti bomo mirno spanje v slovenski zemlji.

JANEZ DEBELJAK

V Sodražici so avgusta začeli zidati poslovno-stanovanjsko zgradbo, v kateri bo 15 stanovanj in trgovina. Veljala bo okoli 10 milijonov dinarjev. (Foto: J. Primc)

PROSTO DELOVNO MESTO!

Odbor za medsebojna razmerja
ZAVAROVALNICE SAVA
POSLOVNA ENOTA NOVO MESTO

Objavlja prosto delovno mesto:

ZASTOPNIKA ZA PREMOŽENJSKA IN
OSEBNA ZAVAROVANJA za zastop Metlika.

Pogoji: Srednja šolska izobrazba ali dokončana osnovna
šola in odslužen kadrovski rok.

Objavljeno prosto delovno mesto je obvezno dvomesečno
poskusno delo. Nastop dela je možen takoj.

Čimene prijave z dokazili o strokovni izobrazbi in delovnih
izkušnjah naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi prostega
delovnega mesta na naslov: Zavarovalnica SAVA – poslovna
enota Novo mesto, Glavni trg 24, z oznako: Odbor za med-
sebojna razmerja.

Odbor delovne skupnosti
ZAVAROVANJA POČITKA IMPOLJCA

Objavlja prosto mesto

DELOVNEGA INŠTRUKTORJA V DE-
LOVNI TERAPIJI

Pogoji:
Kvalificiran delavec lesne stroke (pletarske smeri),
najmanj 3 leta delovnih izkušenj
Pogoji:
samostojno delo in smisel za pedagoško-kreativne spo-
sobnosti
odslužena vojaščina.
Osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu o osebnih do-
hodkih. Poskusna doba dva meseca.

Prijave oddajte na naslov zavoda. Razpis velja do zasedbe
delovnega mesta.

OBVESTILO O DERATIZACIJI (zastrupljanje podgan in miši) V OBCINI BREŽICE

Po odloku o obvezni, splošni in občasni deratizaciji
v občini Brežice (Ur. l. SRS št. 10/74) bo Zavod za
zdravstveno varstvo Novo mesto opravil OBVEZNO
DERATIZACIJO (nastavljanje zastrupljenih vab) na
območju mesta BREŽICE s pripadajočimi naselji
ŠENTLENART, BREZINA, ČRNEC, ZAKOT in
TRNJE ter ČATEŽA, VEL. MALENC in KRŠKE
VASI v dneh od 29. sept. do 11. oktobra 1975.
Točna navodila in opozorila bodo objavljena na
vidnih mestih v krajih, kjer bomo opravljali derati-
zacijo.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Razpisna komisija pri SUKNU,
industriji volnenih izdelkov
Zapuže,
TOZD TEKSTILNA TOVARNA JURJEVICA

razpisuje prosto delovno mesto
DIREKTORJA TEMELJNE ORGANIZACIJE

Za zasedbo tega mesta je potrebno, da izpolnjuje kandidat
poleg splošnih še naslednje pogoje:

1. da ima visoko strokovno izobrazbo tekstilne ali druge
smeri s 3-letno prakso v tekstilni stroki, od tega 1 leto
na vodstvenem mestu, ali
  2. da ima višjo strokovno izobrazbo tekstilne smeri s 5-
letno prakso v tekstilni stroki, od tega 4 leta na vod-
stvenem mestu, ali
  3. srednjo strokovno izobrazbo tekstilne smeri s 15-letno
prakso v tekstilni stroki, od tega 8 let na vodstvenem
mestu,
  4. da ima organizacijske in vodstvene sposobnosti,
  5. da je moralno in politično neoporečen,
  6. da ima aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odno-
sov in
  7. da predloži elaborat o razvojnem programu temeljne
organizacije za dobo 4 let.
- Rok za prijavo je 15 dni.

„KRKA“, farmacevtika, kemija, zdravilišča,
NOVO MESTO

ODBOR ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA
DELOVNE ORGANIZACIJE

razpisuje

(reelekcija)

vodilna delovna mesta

1. POMOČNIKA GLAVNEGA DIREKTORJA
2. DIREKTORJA MARKETING SLUŽBE
3. DIREKTORJA RAZVOJNEGA MARKE-
TINGA
4. DIREKTORJA MEDICINSKO INFORMA-
TIVNEGA ODDELKA
5. DIREKTORJA PRODAJNEGA MARKE-
TINGA
6. DIREKTORJA FINANČNE SLUŽBE
7. DIREKTORJA KADROVSKO SPLOŠNE
SLUŽBE
8. DIREKTORJA SLUŽBE ZA NAPREDEK
ORGANIZACIJE POSLOVANJA IN CAOP
9. DIREKTORJA NABAVNE SLUŽBE
10. DIREKTORJA SLUŽBE PODJETNIŠKEGA
PROGRAMIRANJA
11. DIREKTORJA SLUŽBE RAČUNOVOD-
STVA
12. DIREKTORJA SLUŽBE ZA INVESTICIJE
13. ŠEFA PRAVNE SLUŽBE

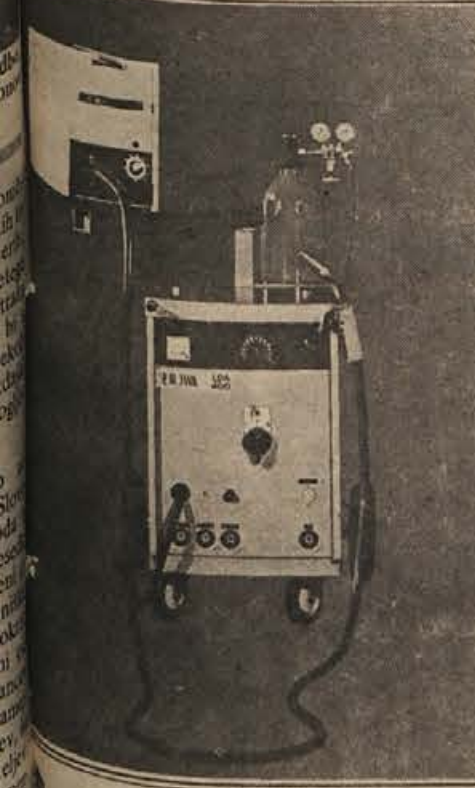
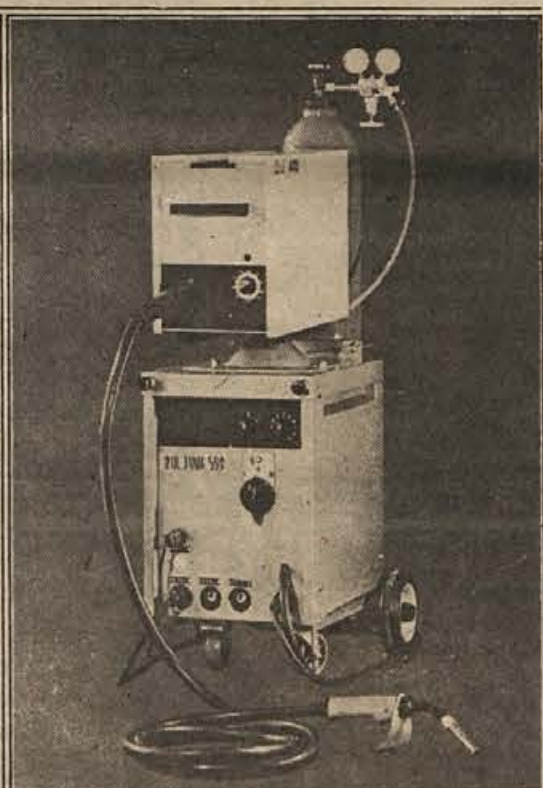
POGOJI ZA ZASEDBO VODILNIH DELOVNIH MEST SO:
Na razpisana delovna mesta se lahko prijavijo kandidati, ki
so s svojim delom dokazali, da imajo izostren posluš za ures-
ničitev načel naše samoupravne družbe o samoupravnih
medsebojnih in poslovnih razmerjih ter imajo poleg splošnih
pogojev za pridobitev lastnosti delavca še:

- visokošolsko izobrazbo,
  - najmanj 5 let delovnih izkušenj, od tega vsaj del na samo-
stojnih delovnih mestih,
  - okviren program in koncept dela,
  - in so komunikativni ter družbeno in strokovno razgledani.
- Poleg že navedenih pogojev pa so za zasedbo delovnih mest
še naslednji pogoji:

- pod 1: diploma II. stopnje farmacevtske, kemijske, ekonom-
ske ali pravne fakultete in ZT registracija,
- pod 2: diploma II. stopnje farmacevtske, medicinske ali
ekonomske fakultete z znanjem vsaj enega svetovnega jezika,
- pod 3: diploma II. stopnje farmacevtske ali medicinske fa-
kultete,
- pod 4: diploma II. stopnje farmacevtske ali medicinske fa-
kultete,
- pod 5: diploma II. stopnje farmacevtske ali veterinarske
fakultete,
- pod 6: diploma II. stopnje ekonomske fakultete in ZT regi-
stracija,
- pod 7: diploma II. stopnje pravne ali ekonomske fakultete,
- pod 8: diploma II. stopnje ekonomske fakultete,
- pod 9: diploma II. stopnje farmacevtske, ekonomske ali
kemijske fakultete,
- pod 10: diploma II. stopnje ekonomske fakultete,
- pod 11: diploma II. stopnje ekonomske fakultete in ZT regi-
stracija,
- pod 12: diploma II. stopnje gradbene, ekonomske, farma-
cevske ali kemijske fakultete,
- pod 13: diploma II. stopnje pravne fakultete s pravosodnim
izpitom.

Vse, ki so zainteresirani za vodilno delo na navedenih delov-
nih področjih in izpolnjujejo pogoje za uspešno delo, vabi-
mo, da svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in z
življenjepisom dostavijo kadrovski službi v Novem mestu,
Cesta komandanta Staneta 19, v 15 dneh po dnevu objave
razpisa.

A 10-275 naprava za polavtomatsko varjenje A 10-275 in A 10-400

A 10-275 uređaj za poluavtomatsko
zavarivanje A 10-275 i A 10-400

Je naprava
za ekonomično polavtomatsko varjenje in je
izpopolnjena, zato ima še večje zmogljivosti

Serija naprav z oznako A 10 predstavlja naprave za
polavtomatsko varjenje v zaščitni atmosferi plina.
Izpopolnjena naprava A 10-275 omogoča hitro in
zanesljivo varjenje tankih in debelejših metalov
z uporabo elektrode premera do 1,2 mm.
A 10-275 omogoča visoko proizvodnost s širokim
delovnim obsegom.
Je vsestransko uporabna naprava,
stroški vzdrževanja so nizki ter je zato
koristna investicija
za vsako delavnico; zaradi posebno lahke pištole
je pripravna in omogoča hitro delo ob minimalnem
zagrevanju. Celotna naprava je na vozičku
s štirimi kolesi.

VSESTRANSKO — PRIPRAVNO — EKONOMIČNO

Brodgradilište, tvornica dizel motorja i tvornica
električnih strojeva i uređaja — Pula

P. P. ŠTEV, 208, TELEFON: CENTRALA (052) 24-322
TELEX: 25 252 YU ULJTES

OBVESTILO!

Obveščamo občane Novega
mesta, da bo Gasilsko dru-
štvo Novo mesto opravljalo
preventivne preglede kletnih
in podstrešnih prostorov v
tednu požarne varnosti do
28. 9. 1975.

PIONIR
NOVO MESTO

10% popust

MESEC gospodinske TEHNIKE

v 28. PRODAJALNAH

JUGOTEHNIKA

IZKORISTITE UGODNOST POPUSTA

V MESECU TEHNIKE

V PRODAJALNAH JUGOTEHNIKE

PO VSEJ SLOVENIJI

OD 10. SEPTEMBRA DO 10. OKTOBRA *75

ULJANIK

ESAB

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 25. septembra – Uroš Petek, 26. septembra – Kozma Sobota, 27. septembra – Vincenc Nedelja, 28. septembra – Vencoslav Ponedeljek, 29. septembra – Mihael Torek, 30. septembra – Rafael Sreda, 1. oktobra – Terezija Četrtek, 2. oktobra – Miran

LUNINE MENE

28. septembra ob 12.46 uri – zadnji krajec

KINIO

BREŽICE: 26. in 27. 9. angleški barvni film Hap-ki-do. 28. in 29. 9. francoski barvni film Rdeče sonce. 30. 9. in 1. 10. angleški barvni film Prepovedani dekameroni. CRNOMELJ: 26. 9. jugoslovanski barvni film Rdeči udar. 28. 9.

ameriški barvni film Santi. KOSTANJEVICA: 27. 9. ameriški barvni film Kocka je padla. 28. 9. jugoslovanski film Čudoviti prah. KRŠKO: 27. in 28. 9. ameriški film Kabaret. 1. 10. mehiški film Pancho iz Acapulka. METLIKA: 24. in 25. 9. ameriški barvni film Dvoboj na Pacifiku. 26., 27. in 28. 9. italijanski barvni film Džangov sin. Od 26. do 28. 9. ameriški barvni film Amerikanec v Evropi. MIRNA: 27. in 28. 9. film Zapiski prostitutke. NOVO MESTO, Kino KRKA: 24. in 25. 9. ameriški barvni film Plačilni dan. Od 26. do 29. 9. italijanski barvni film Tedeum. 28. in 29. 9. ameriški barvni film Nagajivi detelček. 30. 9., 1. in 2. 10. italijanski barvni film Kruh in čokolada. RIBNICA: 27. in 28. 9. francoski barvni film Avantura je avantura. SEVNICA: 27. in 28. 9. jugoslovanski film Uzička republika. TREBNJE: 27. in 28. 9. ameriški barvni avventuristični film Svetilnik na koncu sveta.

POROČNI PRSTANI! Vsa zlatarska dela vam po vaši želji najbolje opravi zlatar Otmar Zidarič v Gosposki 5, Ljubljana, kjer dobite tudi poročne prstane vseh oblik! – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

PREKLICI

JOŽE GORENC, Brusnice 2, prepovedujem pašo, hojo in vožnjo na Vrhovem-Starem bregu. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal. FANIKA RESNIK, Leskovec 106, opozarjam Marijo Kotar, Leskovec 105, naj preneha govoriti žaljive besede o meni in moji družini, ker jo bom v nasprotnem primeru sodno preganjal. ANTON KOŠEC, Družinska vas 13, p. Šmarješke Toplice, prepovedujem obrekovanje Vere Hočevar iz Dobruške vasi. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal. PODPISANA MARIJA MAVER, roj. Nučič, Osrečje 11, Šmarješke Toplice, preklucijem in obžalujem vse, kar sem izrekla ANTO-

NU KALČIČU iz Osrečja 21, saj za svoje trditve nimam nobene osnove. Imenovanemu se zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

OBVESTILA

IZDELUJEM VSE VRSTE ROLET, IZVRŠIM MONTAŽO IN VSA POPRAVILA. CENE UGODNE. DOBAVNI ROK PO DOGOVORU. NAROČITE PRI LOJZU MEDLETU, ZABJA VAS 47

IVAN PEČARIČ, plinskó-vodovodni mojster, Krško, Tomšičeva 2 (200 m desno nad šolo na Vidmu), obveščam cenjene stranke, da solidno in kvalitetno opravljam centralno in vodovodno instalacijo, in se priporočam.

RAJKO RUKSE, Brusnice 58, telefon: 21-850, obveščam cenjene stranke, da opravljam servis na gorikih za centralno ogrevanje – CTC Dentone.

INSTRUIRAM dijake redne in večerne ESS pri vseh predmetih. Šifra: „JESEN“.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

TAKOJ SPREJMEMO pomoč na manjši kmetiji s stroji. Otroci ni ovira, plača po dogovoru. Vid Cerne, Kranjska gora 121. AVTOKLEPARSTVO, Franc Selan, Savlje 74, Ljubljana, sprejme vajuca. Stanovanje preskrbljeno. TAKOJ ZAPOSILIM pomočnika kolarske ali mizarske stroke. Kolarstvo, Medic, Irča vas 7, Novo mesto.

SLUŽBO IŠČE

IŠČEM DELO kot gospodinjska pomočnica v Novem mestu ali bližnji okolici. Grem tudi za čistilko ali za pomoč v gostilniško kuhinjo. Ponudbe pod šifro „POSTENA“.

STANOVANJA

IŠČEM neopremljeno sobo ali garsonjero v Novem mestu. Naslov v upravi lista (2297/75). IŠČEM eno – ali dvosobno stanovanje v Novem mestu ali v bližnji okolici. Plačam za leto vnaprej. Naslov v upravi lista (2307/75). MLAD PAR išče po možnosti neopremljeno sobo ali enosobno stanovanje. Telefon: 84-530, interneta 72. ODDAM opremljeno sobo dvema dekletoma. Naslov v upravi lista (2331/75).

Motorna vozila

PRODAM zastavo 750, letnik december 1970. Franc Šraj, Gor. Dole 9, Škocjan. PRODAM škodo, letnik 1970, in avtomobilsko prikolico. Mitja Lapajna, Kočevje 12, Crnomelj. UGODNO PRODAM dobro ohranjen avto ami 8, letnik 1970. Naslov v upravi lista (2321/75).

PRODAM

UGODNO PRODAM kompletno žago za rezanje drv z vozom, pogon na dieselski motor. Nežka Simončič, Vrta 19, Ljubljana. PRODAM klavirsko harmoniko „HOHNER ATLANTIK IV deluxe“ in kamero „ZETA“ super 8 s projektorjem. Anton Hervol, Bukošek 67, Brežice, ali od 18. do 20. ure po telefonu 72-362. PRODAM tovarno prikolico, nosilnost 700 kg. Zanja vas 15, Novo mesto. PRODAM čistokrvne mladiče, pasme nemški ovčar. Janez Knavs, Šalka vas 1, Kočevje. PRODAM pletilni stroj. Naslov v upravi lista. (2299/75). POČENI PRODAM štedilnik Kuepperbusch, kombiniran štedilnik Gorenje, šivalni stroj „Mira“, skoraj nov. Alojz Rogelj, Potok 2, Ivančna gorica. PRODAM dve vinogradniški preši na kamen in dva večja soda. Selak, Dobrava 32, Škocjan. PRODAM tridelno garderobno omaro. Ogled vsak dan po 15. uri. Avsec, Nad mlini 41/19, Novo mesto. PRODAM rabljen dvobrazdni traktorski plug. Naslov v upravi lista (2313/75). PRODAM dnevno sobo po zelo ugodni ceni. Silva Arko, Zagrebška 14, Novo mesto.

ZARADI selitve prodam pohištvo: mizo, dva stola, pomivalno mizo, dve omari, divan, dve postelji (zakonska), nočno omarico z lučjo, psiho, ki je na ogled v prošnji Novo mesto, Kapitelj. ZARADI selitve izredno poceni prodam kompletno opremo dvosobnega stanovanja s kuhinjo. Prodajam tudi posamezne elemente. Pavla Tojagič, Kettejev dvored 49, Novo mesto. PRODAM dva konja stara 9 in 4 leta. Ljudmila Jarc, Hrastje 3, Mirna peč. PRODAM 230 kom. opeke – monta, punte in nekaj nerabljenih desk. Naslov: Pod Trško goro 71, Novo mesto. POČENI PRODAM lestene s 6 zarnicami. Naslov v upravi lista. UGODNO NAPRODAJ: čistokrvni ruski hrti, dvomesečni, potomci in moskve, uvožene psice. Majdič, Ljubljana, Cesta v mestni log 5. POČENI PRODAM globok otroški voziček, športni voziček s sedežem za v avto, stajico in pony kolo. Udovč, Vel. Bučna vas 35 a (nasproti gostilne Marička). PRODAM dobro ohranjeno strešno opeko in sobno peč – kamin. Naslov v upravi lista (2339/75). PRODAM rabljeno spalnico, kavč, „TOBI“ štedilnik na drva. Ivan Izlati, Paderšičeva 3. PRODAM ali zamenjam za drva več komadov ženskih in dekliških oblek in peč – kamin. Naslov v upravi lista (2336/75), tel: 22-315. MLINI ZA GROZDJE! Prodajam več popolnoma novih mlinov za grozde, dolžina valja 40 cm. Dolenjske Toplice 66 ali telefon (068)-21-432 od 6. do 14. ure.

KUPIM

KUPIM rabljen plastični čoln glicer GT 400. Martin Perše, Brezovica 19, Šmarješke Toplice. KUPIM manjši moped. Franc Gorenc, C. herojev 44, Novo mesto, ali po telefonu 22-439.

POSEST

PRODAM garažo na Mestnih njivah nasproti bloka 2. Anton Rom, Mestne njive 10, telefon: 22-471. PRODAM 60 arov veliko parcelo (tudi po delih) v Gornjih Sušicah – Lubanc pri Uršnih selih. Primerno tudi za vikend. Dostop možen z vsemi vozili, elektrika 40 m od parcele. Naslov v upravi lista (2292/75). PRODAM staro kmečko hišo z vrtom na Mlaki pri Begunjah. Božič, 64248 Kamna gorica 60, ali po telefonu 75-048. PRODAM gradbeno parcelo v Leskovcu pri Krškem. Naslov v upravi lista (2311/75). PRODAM nedograjeno enostanovanjsko hišo v Šmihelu pri Novem mestu. Naslov v upravi lista (2312/75). PRODAM OBNOVLJEN vinograd (z grozdem) na žici, v polni rodnosti, sadni vrt in del gozda (4 km iz Krškega, ob asfaltni cesti). Trofazni tok na parceli, vodovod v bližini, primerno za vikend. Anton Baškovec, Krško, CKZ 87.

RAZNO

SAMSKI, nekadilec in nealkoholik, želi spoznati in poročiti dekle do starosti 40 let, ki bi želela živeti na kmetiji. Ponudbe pod: „Okoličca Postojne“.

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega moža, ata, starega ata, brata, strica in svaka

VEKOSLAVA KOPRIVNIKA

iz Šmihela pri Novem mestu

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, znancem in prijateljem, ki so nam izrekli sožalje. Vsem, ki so njegov oder okrasili s prelepim cvetjem in venci, iskrena hvala. Zahvaljujemo se Gasilskemu društvu Šmihel za lep, organiziran spredov ter vsem ostalim gasilskim društvom, ki so ga s prapori spremljali na zadnji poti. Hvala tov. Tonetu Lavriču za govor ob odprtem grobu ter vsem kolektivom za podarjene vence. Hvala tudi pevcem in godbi. Vsem še enkrat najlepša hvala.

Žalujoci: žena, družine Koprivnik in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

MIHA KOCJANA

iz Sel pri Dragatušu

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom za izrečeno sožalje, delovnim kolektivom in drugim organizacijam za podarjene vence in cvetje ter vsem, ki so dragega očeta spremljali na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo pevcem, govorniku in župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena, sinovi, hčerki, bratje in sestra z družinami.

V SPOMIN

27. septembra 1975 bo minilo leto dni, kar nas je za vedno zapustil nikoli pozabljen sin

RUDOLF ZAJC

iz Novega mesta,

ki je moral tako mlad v hudih bolečinah umreti ter nas za vedno zapustiti. Čas hitro mine, a žalost se nikoli ne pozabi in ne celi srčnih ran. Hvala vsem, ki se ga še spominjajo.

Vedno žalujoci: mama in sorodniki.

ZAHVALA

Najtopleje se zahvaljujemo vsem, ki so ob izgubi našega dragega ata

JOŽETA NOSETA

sočustvovali z nami, nam pomagali in stali ob strani v najtežjih trenutkih, mu darovali cvetje ter ga spremljali na zadnji poti.

Vsi njegovi

Žužemberk, Novo mesto, 9. 9. 1975

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubega moža, očeta, starega očeta in strica

JANEZA SINTIČA

iz Prušnje vasi 10

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, vaščanom in prijateljem za izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje ter vsem, ki so ga spremljali na zadnjem počitku. Najlepša hvala tudi župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena, sin in sedem hčera z družinami.

Prušnja vas, 18. 9. 1975

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dobrega moža, ata, starega ata in brata

JANEZA PETKA

iz Lipovca pri Ribnici na Dolenjskem

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki z nami sočustvujejo, in vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu pospremlili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala sorodnikom, znancem, prijateljem, sosedom, vaščanom in gasilskemu društvu ter kolektivom Itas, Riko in Ito za podarjene vence in cvetje ter za izrečeno sožalje. Posebna hvala dekanu za opravljeni obred ter dr. Voljču za lajšanje bolečin.

Žalujoci: žena Julijana, sinovi France, Andrej in Janja z družino ter drugo sorodstvo.

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja

Pretekli teden so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Albin Kastelic, Metod Tisovec, Bogdan Sitar, Albin Kastelic, Ivan Zupančič, Franc Zupančič, Martin Sepahar, Senica, Jože Šmajdek, Marjan Zupančič, Stane Senica, Janez Ivan Bradač, Florjan Šiško, Marija Skedelj in Mirko Dragman, Ivan Novoleša, Janko Dobavičnik, Jože Berkopec, Jože Novoleša, Tine Filip, Martin Brudar, Mirko Ferbežar, Ivan Jakše, Roka Planinšek, Jože Šmajdek, Franc Pintar, Jožefa Mavsar, Cimermančič, Brane Avbar, Anica Mamič, Anton Tramite, Gole, Milan Mamič in Niko Reba, člani Novoteksa Novo mesto; Martin Simc, Mirko Zupančič, Marinka Mikec, Mira Kučera, Jerele, člani Krke – tovarne zdravil Novo mesto; Franc Andrej Pepca Pečnik, Janez Jerman, Janez Mislej, Jože Brulc in Jože Pečnik, člani IMV Novo mesto; Ana Tramte, članica Splošne bolnice Novo mesto; Mitja Počrvina, član Dominvesta Novo mesto; Alojz Albin Kozlevčar in Peter Šmajdek, člani Komunalnega podjetja Novo mesto; Ciril Kos, član Ele Novo mesto; Olga Jordan, Marija Zdravko Salamon, Robert Dular, Viktor Staniša in Ivan Zupančič, člani Opekarne Zalog; Jože Gorše, član Gorjanecv Strazar, Albin Kastelic, član Javnih skladišč Novo mesto; Alojz Lutar, Hmeljnika Novo mesto; Franc Zibert, Janez Zoran, Marjan Vinko Jurečič in Anton Muc, učenci Šolskega centra za stroko Novo mesto; Janko Pleško, Stanislav Bencic in Rafael člani Zavoda za požarno varnost Novo mesto; Joža Fink in Zibert, člana Laboda Novo mesto; Vlasta Lampret, Dušan Lidija Gros, Danica Hančič in Renata Džundovič, člani zdravstveno varstvo Novo mesto.

Pretekli teden so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Jože Bašelj, kmet iz Gornjega Kamenja; Jože Silvester Tomšič, Peter Suštaršič, Jože Murn, člani IMV Novo mesto; Vida Senica, Stane Hočevar, Ivan Ašič, Štefka Pugej, Fani Boris Dolinar, Mirko Nikolič, Viktor Avsec in Marija Nada Novoteksa Novo mesto; Sonja Penca, Martina Godec, članica Novo mesto; Anton Pavlin, Albin Kump, Franc Kobe, Janez in Albin Pečnik, člani Kovinarja Novo mesto; Marija Pavlin, Murgelj, Ivan Turk, Nada Murgelj, Dušan Windisch in Bernarđi, člani Knjigotiska Novo mesto; Marjan Klopučar, kovinar iz Srečko Jordan, Franc Petan, Ivan Springer, Drago Kršinič, Spelko, Jože Medic, Avgust Gradišar, Jože Grubar, Tihomir Finc, Danica Berger in Štefka Likar, člani Krke – tovarne Novo mesto; Alojz Bučar, Matjaž Šinkovec, člana Novomeško Novo mesto; Jože Zagar, delavec iz Šmihela; Mirko Sopčič, Pureber, Jože Ficko, Srečko Hudovornik, Jože Copič, Podobnik, Alojz Trontelj in Zdravko Damjanovič, člani UJV Novo mesto; Martina Eržen, članica KZSZ Novo mesto; Rudi Novotehne Novo mesto; Jože Pavlin, študent iz Novega mesta; Kralj, član Dela Ljubljana; Stanko Kavšek, član Kovinarja mesto; Miran Dobravec, član UJV Novo mesto.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, mesto USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL, ce, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni), Rija Bačar, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezeli, Primo, Jože Splichal, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Oblikovalec priloge Peter Šimič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Prednik: Slavko Lubšina.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna 120 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej. Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 din (ustrezna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/28.3.1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od meta proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu, 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon: (068) 21-22. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Casopisni filmi in prelom: CZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

RADIO LJUBLJANA

TELEVIZIJSKI SPORED

dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Mi med seboj (Lj) - 21.05 Barva propagandna oddaja (Lj) - 21.10 L. N. Tolstoj: Ana Karenina - TV nadaljevanje (Lj) - 22.20 TV dnevnik (Lj)

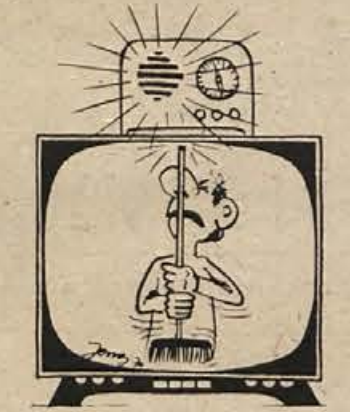
SREDA, 1. OKTOBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 10.00 TV v šoli (do 10.35) (Bgd) - Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec) (Bgd) - 16.25 Boks Clay - Fraizer - barvni posnetek iz Manille (Lj) - 17.25 J. Verne: V 80 dneh okrog sveta, 6. del (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Mladi za mlade, oddaja TV Sarajevo (Lj) - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 Po sledih napredka (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Film tedna: Vojska za jabolko - barvni film (Lj) - 21.50 Gorenje novosti - barvna oddaja (Lj) - 21.55 Miniature: Donizetti-Rossini (Lj) - 22.10 TV dnevnik (Lj)

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00, 23.00 in 24.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

ČETRTEK, 25. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Nace Lovšin: Prve izkušnje z živalmi, ki imajo delež dednih osnov ameriške rjave govodi. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 "Vrtljak". 16.45 S knjižnega trga. 17.20 Gremo v kino. 18.05 Listi iz albuma lahke glasbe. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Kampačja. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Popevka "Vesele jeseni". 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 28. SEPTEMBRA: 8.07 Radijska igra za otroke. 8.52 Skladbe za mladino. 9.05 Še pomni-te, tovariši... 10.05 Išče mo popevko poletja. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Radijska igra. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Jugoslovanski glasbeni umetniki pred mikrofonom. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 V lučeh semaforjev.

koncert lahke glasbe. 12.30 Kmetijski nasveti. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Loto - vrtljak". 17.20 Iz repertoarja Komornega zbora RTV Ljubljana. 18.35 Instrumenti v ritmu. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Kampačja. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Popevka "Vesele jeseni". 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

RADIO BREŽICE

ČETRTEK - 25. SEPTEMBRA: 16.00 - 16.35 - Napoved programa, Za vas smo si ogledali, Poročila, Nove plošče RTB - 16.35 16.45 - AKTUALNOST TEDNA - Ob tednu požarne varnosti zapis - 16.45 - 17.00 - Obvestila in reklame - 17.00 - 18.00 - Glasbena oddaja IZBRALI STE SAMI

SOBOTA - 27. SEPTEMBRA: 16.00 - 16.20 - Za gram harmonija in glasbe - 16.20 - 16.40 - Jugoton vam predstavlja - 16.40 - 17.00 - Sobotno kramljanje - 17.00 - 17.30 - KRONIKA - Obvestila in reklame - Pravljiča za naše najmlajše - Posnetek iz naše glasbene šole - 17.30 - 18.00 - Domače zabavne na valu 192 m

NEDELJA - 28. SEPTEMBRA: 10.30 - 12.00 - Napoved programa - UVODNIK radia Brežice - Pred praznikom pionirjev - DOMAČE ZANIMIVOSTI - Nedeljski magnetofonski zapis: Cirkni na delovni akciji - Za naše kmetovalce - Obvestila in reklame - Spored naših kinematografov - 12.00 - 15.00 - NAŠI OBČANJE CESTITAJO IN POZDRAVLJAJO

TOREK - 30. SEPTEMBRA: 16.00 - 16.30 - Napoved programa - Iz produkcije RTV Ljubljana - POROČILA - Iz naše matične knjižnice - 16.30 - 17.00 - Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista - Športni pregled - Obvestila in reklame - Tedenski program kina Brežice - 17.00 - 18.00 - MLADI ZA MLADE

ČETRTEK, 25. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli: Dolina Gangesa, Delegatski sistem, Jesen, Nemščina, Literatura, Učenci pred kamero (Zg) - 10.00 Francosčina, Risanka (do 10.35) (Bgd) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.00) (Zg) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd) - 17.25 L. Suhodolčan: Skozigled 2010, serija Naočnik in Očalnik (Lj) - 18.00 Obzornik k(Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 18.20 Mikrobi in ljudje - barvna serija (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Krvna skupina AB - serija 110 policija (Lj) - 20.50 Kam in kako na oddih (Lj) - 21.00 Četrtekovi razgledi (Lj) - 21.30 Dve pesni sliki Maje Bežjak (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj)

PETEK, 26. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli: Odnosi v skupnosti, Celica, Ali ste vedeli? Obdelava lesa, Kondenzatorji, V živalskem vrtu, Jesen (Zg) - 10.00 TV v šoli: Angleščina, Risanka, Predšolska vzgoja (do 11.05) (Bgd) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.30) (Zg) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd) - 17.20 Pisani svet: "Naša beseda 75" (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Srečanje okteta 75 - II. del barvne oddaje (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Od gotike do baroka - barvna serija Umetnost na jugoslovanskih tleh (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Tedenski notranjopolitični komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Kovinska zvezda - celovečerni film (Lj) - 21.40 625 (Lj) - 22.15 TV dnevnik (Lj)

SOBOTA, 27. SEPTEMBRA: 9.30 TV v šoli: V Domu pionirjev, Izobraževalna oddaja (Bgd) - 10.35 TV v šoli: Nega bolnika, Pravopis, Vzpon človeka (Zg) - 12.00 TV v šoli: Slikarji, Moderna umetnost (do 13.15) (Sa) - 14.55 Nogomet Beograd: Dinamo - prenos (do 16.50) (Bgd) - 17.25 625 - ponovitev (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Mozaik (Lj) - 18.20 Francosko slikarstvo od romanike do renesanse, Kje je resničnost - barvna filma (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski zunanje-politični komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 Velika sprememba, barvna serija (Lj) - 20.35 Vesela jesen 75 - prenos (Lj) - 21.35 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) - 21.45 TV dnevnik (Lj) - 22.00 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 22.05 Kojak - serijski barvni film (Lj)

NEDELJA, 28. SEPTEMBRA: 9.25 Poročila (Lj) - 9.30 Ch. Bronte: Jane Eyre - TV nadaljevanje (Lj) - 10.20 Otroška matineja: V 80 dneh okrog sveta, Biseri mrtorja (Lj) - 11.10 Mozaik (Lj) - 11.15 Kmetijska oddaja (Lj) - 12.00 Poročila (do 12.05) (Lj) - Nedel-

ska popoldne: Pisani svet: Naša beseda 74 - Snahe - film - Za konec tedna - 18.05 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) - 18.15 Poročila (Lj) - 18.20 Modre čelade - dok. film (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 A. Ingolič: Zive vezi - ponovitev (Lj) - 21.05 9 let skomin - 3. del barvne oddaje (Lj) - 21.40 Športni pregled (Bgd) - 22.15 TV dnevnik (Lj)

PONEDELJEK, 29. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli: Mesto dogajanja, Arheološki muzej, Hrvatska, v Jugoslaviji, Nemščina, Borba za socializem, Dolina Gangesa (Zg) - 10.00 TV v šoli: Japonska, Pravljiča (do 11.05) (Bgd) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 16.01) (Zg) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd) - 17.35 Millner: Medvedek PU - II. del barvne oddaje TV Skopje (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.05 Plesni orkester RTV Zagreb - barvna oddaja (Lj) - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 Pedagoški poklici: serija Pred izbiro poklica (Lj) - 19.00 Odločamo (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 3-2-1 (Lj) - 20.05 20 let simfoničnega orkestra RTV Ljubljana - prenos (Lj) - 20.40 G. Massot: Bog igre - barvna drama TV Zagreb (Lj) - 22.00 TV dnevnik (Lj)

TOREK, 30. SEPTEMBRA: 8.10 TV v šoli: Pogovor z Brankom Čopićem, Prebivalstvo SFRJ, Geometrija, Ruščina, Učenci pred kamero, TV vrtec, Mlekarstvo (Zg) - 10.00 TV v šoli: Zdravilna plesen, Risanka, Zapojte z nami (Bgd) - 11.20 TV v šoli: Rudno bogastvo BiH (do 11.50) (Sa) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 16.00 TV v šoli - ponovitev (do 16.30) (Sa) - 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd) - 17.35 Pobeglo otroštvo, barvna serija Preproste besede (Lj) - 17.50 Risanka (Lj) - 18.00 Obzornik (Lj) - 18.15 Biseri morja, barvna serija (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Ne prezrite! drama SNG na Bitef-u (Lj) - 19.10 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV

PETEK, 26. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 9.30 Jugoslovanski narodna glasba. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Janez Titovšek: Aktualni problem varstva gozdov. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Vrtljak". 16.50 Človek in zdravje. 17.20 Poletni divertimento. 18.05 Ogledalo našega časa. 18.15 Zvočni signali. 19.40 Minute z ansambлом Henčka Burkata. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačin. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Jazz pred polnočjo.

NEDELJA, 28. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.05 Nekaj za ljubitelje ansambelske in solistične glasbe. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Silva Avšič: Saditev česna. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Vrtljak". 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 18.20 Ob lahki glasbi. 19.40 Minute z ansambлом Toneta Žagarja. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Če bi globus zaigral. 20.30 Operni koncert. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Za ljubitelje jazz.

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 28. SEPTEMBRA: 10.30 - reklame, oglasi in obvestila - 11.00 - Ob 80-letnici smrti dobrotnika človeštva - Luisa Pastura - 11.15 - po domače - 11.35 - aktualni zapis (ob zaključku "Tedna Komunistična") - 12.00 - za vsakogar nekaj - 12.30 - poročila - 12.50 - čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 - zaključek programa

SREDA, 1. OKTOBRA: 16.00 - poročila - 16.10 - reklame, oglasi in obvestila - 16.30 - po domače - 16.45 - Vi o nas - 16.55 - disko klub brez imena - 17.25 - novosti iz knjižnice - 17.40 - predstavljamo vam... - 18.00 - zaključek programa

SOBOTA, 4. OKTOBRA 1975: 16.00 - sobotni vrtljak (napoved in pop glasba) - 16.15 - pet minut za... - 16.20 - EPP I. del - 16.30 - poročila - 16.35 - EPP II. del - 16.45 - mini anketa - 17.00 - zaključek SV in napoved za nedeljo.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 14. 9. do 20. 9. 1975 so v brežiški porodnišnici rodile: Marica Antoljak iz Novakov - Ireno, Ljudmila Sotošek iz Vel. Dola - deklico, Anica Sintič iz Gor. vasi - Ivana, Marija Sotošek iz Staroga Grada - Andreja, Berta Zaren iz Nemške vasi - dečka, Ana Vimpolše iz Brežice - deklico, Ana Prašnjak iz Javorja - dečka, Ana Sečan iz Samobora - Emilijo, Anica Kirin iz Gradne - dečka, Stefanija Bogovčič iz Breganskega sela - dečka, Anica Fabekovac iz Klak - Stefanijo, Marija Smrekar iz Velike Doline - Marijo, Durda Noršič iz Noršič sela - dečka, Dragica Vranarič iz Pologov - Maria, Ivanka Grmovšek iz Piršenbrega - Romana.

POTROŠNIŠKO POSOJILO ZA NAKUP POHIŠTVA

do 50.000 din

Polog 15%

NA ZALOGI ŠE GARDEROBNE OMARE PROGRAMA BARBARA

Salon pohištva **NOVI DOM**
Ljubljana, Novi trg 6 (pri Suštarskem mostu)

labod labod labod labod

F. S. FINŽGAR 12

PREROKOVANA

"Nič se ne meni, Matic. Takle oče ti nalašč... Vsak ve za svoje križe, kajne?"

Matic je bil vesel pomoči. Hitro je iztočil... "Se eno, ko imam vsega dovolj!"

Pogovor se je zasukal drugam, Matic je vrtel... "Saj ni res," je hitel France in jezno pogledal žensko.

"I no, kaj zato, če bi jih. Čas ti je," je govorila Francija.

"E, France je navihanec. Počaka, da mine vojska; potem si poišče kako bogato vdovo," je razlagala Dolinka.

"Tebe ne pobaram in Francija tudi ne, da vesta," je od jeze postajal grob. In čezdalje bolj je bil prepričan, da vse vidijo njegove misli in da ga samo zaradi France zbadajo. Kakor na trnju je presedel, odgovarjal ženskam zadirčno in se globoko oddahnil, ko je šla zadnja v pisarno.

"France, sedaj pa le sem. Same prošnje delam. Ti mi boš vendar kaj drugega povedal," je povabil župnik Matica v pisarno, ko je odšla zadnja prosilka.

Francetu je bilo nerodno.

"Vidijo, naj ne zamerijo," je začel okorno, "jaz prihajam tudi zavoljo prošnje."

"Zavoljo kakšne? Sedi in povej!"

"To je le za ženske," je spraval počasi iz sebe, se pokrtil, ko se je toliko zavedel, da je bil napravljen neumnost in snel klobuk že v veži.

"A, kaj, nič bi se ne branil denarja, tudi ti ne," se je oglasila Dolinka. "Si preveč volk nanj."

France je godrnjal, da je vse pošteno privarčeval, če kaj ima, in medtem poiskal sedež prav v zadnjem kotu veže za omaro.

Vrata v pisarno so se odprla, ženska je prišla iz sobe z zglasitveno polo, za njo se je pokazal župnik in velel:

"Le kar naprej!"

Dasi se je France stiskal za omaro, ga je župnik le opazil.

"Kaj pa ti, France?"

"Naj te opravijo po vrsti. Nekaj bi rad govoril z vami."

"Oklice bo postavil," se je vmešala jezična Francija.

"Prav," se je nasmejal župnik in se vrnil v pisarno.

"Saj ni res," je hitel France in jezno pogledal žensko.

"I no, kaj zato, če bi jih. Čas ti je," je govorila Francija.

"E, France je navihanec. Počaka, da mine vojska; potem si poišče kako bogato vdovo," je razlagala Dolinka.

"Tebe ne pobaram in Francija tudi ne, da vesta," je od jeze postajal grob. In čezdalje bolj je bil prepričan, da vse vidijo njegove misli in da ga samo zaradi France zbadajo. Kakor na trnju je presedel, odgovarjal ženskam zadirčno in se globoko oddahnil, ko je šla zadnja v pisarno.

"France, sedaj pa le sem. Same prošnje delam. Ti mi boš vendar kaj drugega povedal," je povabil župnik Matica v pisarno, ko je odšla zadnja prosilka.

Francetu je bilo nerodno.

"Vidijo, naj ne zamerijo," je začel okorno, "jaz prihajam tudi zavoljo prošnje."

"Zavoljo kakšne? Sedi in povej!"

Župnik je sedel k pisalniku, France je potipal z roko po stolu in tudi sedel.

"Zavoljo Jančarja prihajam."

"Da bi ga oprostili, kajne," je povzel naglo župnik. "Nemogoče! Nikogar ne oprostite."

Matic se je jezil in bi se bil rajši vgriznil v jezik, kakor da je moral povedati, da je prišel le zaradi France.

"Vidiš, kako sem se previdno skrila za Jančarja, pa me je mož koj izbezal na dan," je mislil in rekel glasno:

"To se pravi: prišel sem, ker me je Jančar naprosil, da bi preskrbel za Franco, zanjo," je naglo popravljal. "Za ženo, podporo. Če je kaj upanja."

"Za Jančarico, seveda! Ta naj prosil! Gotovo dobi!"

Župnik je segel po debeli knjigi in začel listati po njej.

"Koliko je številka pri Jančarju?"

"Sedem, gospod."

"Aha, tukaj je."

Takoj je začel pisati zglasitveno polo.

"Ali ima Jančarica kaj dolga?"

"Dva tisoč," je rekel.

"Ali goldinarjev?"

"Goldinarjev," je potrjeval Matic.

"Tako, sedaj je prošnja narejena. Tukajle naj se Jančarica podpiše - saj zna pisati?"

"Dobro."

"Torej tukaj spodaj, potem naj nese polo k županu, da jo še on podpiše in pošlje na glavarstvo."

"Če bi jo jaz nesel, saj sama kar ne utegne, ali bi bilo veljavno?"

"Vseeno!"

Župnik je zganil polo in jo dal Maticu.

"Kako kaj delate v hribih? France, ti lahko marsikaj pomagaš, ko si tak korenjak."

"Pomagam: Jančarici sem vse omlatil na gepelj."

"To je lepo, France."

"Me je Blaž naprosil," je vmes tiščal Matic Blaža naprej, da je skrival Franco.

"Le daj in pomagaj še dalje."

"O, saj bom, gospod. - Koliko sem dolžan?" je spravljal Matic prošnjo skrbno v žep.

Župnik je potrkal Franceta po ramenu:

"Ti pomagaš z gepeljnom in sem prepričan, da nisi nič zaračunal, ali kaj malega -"

"Nič, tudi vinarja ne in ga ne bom."

"Torej, Bog daj, da veliko dobi, sirota. Zbogom, France!"

Matic je bil tako vesel samega sebe, vesel župnika, prošnje in vsega sveta, da je šel zoper vse svoje navade na delavnici v krčmo in se pomudil do mraka. Nato je romal s prošnjo proti domu, pa ne domov - ampak k Franci iskat podpisa.

"Poglej, kar vsa pota kažejo k njej," ga je nekoliko vinskega spet obletaval skušnjava in ves srecen je pritiskal prošnjo z laktjo k sebi.

Ko je vse razložil Franci, se ta ni več upirala in je podpisala. Matic je pil hrusevec in pozabil, da ni doma na Kozjem hribu, dokler ga ni opozorila Franca. Zoper navado ji je segel v roko, jo pogledal s takim pogledom, da so Franci še v temi žarele njegove oči in se jih je veselila in se jih bala.

VI

Draga žena!

Najprej te lepo pozdravljam, tebe in otroke in teto Uršo, ter ti naznanjam, da sem določen za naprej. Poputiršnem grem. Pridi kaj v Ljubljano, da te še enkrat vidim. Bog ve, če se ne bova zadnjikrat videla.

Tvoj Blaž.

Ta dopisnica je ležala na mizi pred Franco, ki je gledala na pratiko in desetič štela in iskala tisti poputiršnji dan, ko je vstopil Matic, da ji vesel razodene, kako je oddal prošnjo pri županu in da je šla takoj na glavarstvo.

Sedem ljubezni do trte

Trnovec 22. To je tam, kjer te dni neutrudno brni motorna kosilnica, kjer čudovito diši po pokošeni travi, kjer se s pasjim lajezem prepleta mukanje živine, vik otrok, ptičje petje in šumenje sadovnjaka. To je tam, kjer vzide sonce prej kot v mestu in kjer se delovni dan konča takrat, ko se mestni odpravljajo k počitku. Trnovec 22 je tam, kjer je doma močna ljubezen do kmetije in dela, do vinograda, tam, kjer v domačiji sredi vinogradov živi 39-letni Jože Suklje.

Pri njih pravijo, da sta že gospodarjev ded in oče gojila plemenito trto in da je priimek Suklje prav gotovo zapisan v „Gorskih bukvah“, v katerih je zemljiška gospodarka že v 10. stoletju urejala obveznosti kmetov do dela v vinogradu. Se danes, ko se je marsikatera kmečka družina razbila zaradi laže prislužnega tovarniškega denarja, držijo Sukljeto trdno skupaj. Sedem jih je: starši, trije otroci, Jože in njegova žena. Sedem ljudi, ki se trdno oklepajo zemlje. In kar Jožeta najbolj veseli, je to, da je znal tudi svojim naslednikom vcepiti ljubezen do nežne vinske trte.

In tako vseh sedem skupaj skrbi za domačijo, za trtje. Vinogradu, ki se na 4,5 hektara razprostira v Trnovcu, na Lokvici in Plešivici, so skrbniki. Po njihovem mnenju je namreč vinograd neobogljeno otrok, ki potrebuje nežne, skrbne, predvsem pa pridne roke ob vsakem času.

Danes je vinogradnik Jože zadovoljen. Kljub temu da je bilo letos vreme trti nenadovito diši po pokošeni travi, bo trgatav sorazmerno dobra. Grozdja bo sicer manj kot lani, toda v začetku je kazalo, da bo še slabše. Prav gotovo pa bi bil Jože še bolj zadovoljen, če bi bil zagotovljen odkup grozdja in če bi bile zagotovljene odkupne cene. Prevečkrat se je namreč dogajalo, da so vinogradniki trepetali celo leto pred dežjem, strelnimi, točo, viharji, ko pa je vreme vinogradu prineslo, so jih uničile – cene.

In česa se Jože najbolj boji? O tem pravi: „Za našo deželo in zlasti za nas Belokranjce je vinogradništvo pomembna in donosna kmetijska panoga, saj ležijo vinogradi na takih zemljiščih, kjer ne bi uspevala nobena druga kmetijska rastlina. Zato mi je žal za vsak vinograd, ki umre. Kar pomislite, kaj bi se zgodilo, če ne bi zajezili propadanja vinogradov. Ali si lahko zamislite naše holme, griče in griče brez trt, zidanice?“

Z Jožetom sva se poslovila v vinogradu. Se pred slovesom je odtrgal poln grozd, ga dvignil visoko proti soncu in ga dolgo časa gledal. Bil je zadovoljen. Grozdje je zrelo, vreme pa te dni kot nalašč za trgatav. Kmalu se bo v domačiji nabralo veliko ljudi in morda bodo kot nekoč zapeli: „Srečna dežela je, vino rodi, trta vesela je, tugo podi.“

JANEZ PEZELJ

Ekipe Posavskega muzeja v Brežicah je na pobudo Regionalnega zavoda za spomeniško varstvo iz Ljubljane od 3. do 13. septembra izkopavala v Levakovi jami pri Podbočju. Naletela je na več pomembnih najdb iz železne in bronaste dobe. Med njimi je najdragocenejša bronasta sekirica iz 18. stoletja pred našim štetjem. (Foto: Vlado Podgoršek)

Očka, še malo stisnite zobe!

Pol ure z volmi do rešilnega avtomobila – Tako je samo še na Kozjanskem

„Daleč od sveta samo, pozabljeni, toda poštar nas vseeno najde. Ravno danes sem dobila položnico, da bi poravnala prispevek za asfaltiranje občinskih cest. Ne vem, ali naj se zasmejem ali zjočem nad svojo nemočjo, nad neplačanimi računi, ki prihajajo v hišo, nad trdim, samotnim življenjem v oddaljenih hribih,“ se je zagrenjeno predstavlila Renata Roštohar iz vasi Križe na Kozjanskem.

Doma je na pobočju hriba za gozdom, na lepem, toda nedostopnem kraju. Samo tri hiše so tam, do njih pa vodi le gozdni kolovoz, ki se zdaj dviga v hrib, zdaj strmo spušča v blatno grapo. Kolovoz prečkata dva studenca in tam je zamočvirjen celo sredi najbolj vročega poletja. Pred nekaj leti so ga preorali, potem se ni nihče več zmenil zanj. Denar so vsaj porabili za druge poti v Križah.

Renata obupava, ker ima v hiši vedno bolezen, saj živi s tremi ostarelimi ljudmi. Mati je v 74. letu, 68-letni oče pa je pred kratkim tako nesrečno padel na tla, da mu je počilo črevo. Sredi noči so ga morali odpeljati v bolnišnico v Brežice. Na voz so dali leseno banjo za svinje in ga položili vanjo. Potem so ga s parom volov odveli po temnem kolovozu do rešilnega avtomobila. Bolnik je imel strašne bolečine. Vozniku rešilnega avtomobila se je smilil, zato ga je na slabi cesti ves čas bodril: „Očka, saj bomo kmalu v dolini, samo še malo stisnite zobe!“

Za Roštoharjevo hči Renato je kmetija hudo breme. Že od nekdaj se je želela zaposliti, pa je ostala doma zaradi staršev, ki si na stara leta ne bi mogli sami pomagati. Hišo so si popravili s posojilom Zveze borcev. Vodovoda še nimajo, a elektriko so si nameravali napeljati tik pred očetovo nesrečo. Za priključek bodo morali prispevati 1.320 dinarjev. Toliko ne zmorejo, zato so zaprosili za zmanjšanje prispevka.

Od medvojnih let dalje živi pri Roštoharjevih še Terezija Lapuhova, vdova iz soseske, ki ima že sedem križev na hrbtu. Svoj dom je med vojno odstopila partizanom in se preselila k Roštoharjevim, kjer je ostala do danes. Ta žena je šele dvakrat dobila pomoč Zveze borcev. Renata upa, da se je bodo poslednji spomnili vsak mesec, kajti ona ne bo mogla dolgo sama delati za ostarelo družino.

Pri Roštoharjevih imajo polne škatle zdravil – zalogo za huđe čase. Renata ima vsa zdravila popisana v zvezku, da se v sili hitreje znajde in pomaga svojim bolnikom. Doktor Sprajc, zdravnik iz Bistrice ob Sotli, je pregledal njeno beležko, da ne bi bilo kaj narobe. V tako oddaljenem kraju se res ne morejo vedno zanašati le na zdravniško pomoč.

„Kam naj grem pozimi, v snegu? Saj mi lahko doma pomro, preden se bom peš prebila do zdravnika,“ ugotavlja trdno prepričana Renata. Pot je dolga na vse strani: do Podrebe, do Bistrice, do Brežic in do Brestanice oziroma do Krškega. V Renatini koži bi se najbrž vsakega

kdaj lotil obup. Toda ona ima močno voljo, zato temne misli hitro prežene. Čeprav si pogosto želi proč, je vendarle z vsem srcem navezana na dom, na lepi svet, ki jo obdaja.

JOŽICA TEPPEY

Renata Roštohar vsak dan za preže vole, da pripelje vodo iz studenca.

Ženica s košaro je Terezija Lapuhova, ki živi že desetletja v skupnem gospodinjstvu.

Zakladnica ljudskih pesmi

90-letna Katarina Tomc zna mnoge stare ljudske pesmi, ki bi jih bilo treba zapisati in oteji pozabi

Katarina Tomc iz Krivoglavic pri Metliki bo 23. decembra dopolnila 90 let in je prav gotovo ena izmed najstarejših bralk Dolenjskega lista, ki ga še vedno prebira brez očal.

Njeno življenje je bilo izpolnjeno s trdim delom na kmetiji, saj je morala med prvo svetovno vojno sama skrbeti za osem otrok. Njen mož je bil več let na fronti in sploh

ni vedela, ce je živ. Med drugo svetovno vojno je izgubila dva sinova: eden je umrl v koncentracijskem taborišču, drugi pa je padel v partizanih in je pokopan v skupni grobnici v Dolenjskih Toplicah.

Kljub devetim križem je Katarina vedno dobre volje in še vedno pomaga pri lažjih opravilih okrog doma v Krivoglavicah. Zelo rada prisluhne narodnozabavnim ansambлом pa tudi domačim popevkam. Sama je prava zakladnica narodnih belokranjskih, partizanskih in nabožnih pesmi, za katere bi bilo dobro, da bi jih kdo zapisal, da ne bi utonile v pozabo.

V svojem dolgem življenju je bila samo enkrat pri zdravniku in še takrat le zato, ker jo je pičil gad.

FRANČE BRUS

Katarina Tomc. (Foto: F. Brus)

SLEČEN DELAL KOZOLCE

Pravo predstavo je uprizoril 33-letni Alojz Poljanec iz Vinice pri Šmarjeti na novoletni avtobusni postaji 19. septembra zvečer. Opiti Poljanec si je privoščil posebno predstavo: slečen je prevračal kozolce. Oviral je promet, zato so ga miličniki postavili na hladno. Do iztrenitve je počakal v priporu.

Ivanka Lindič, članica hortikulturnega društva v Metliki, doma na Navratilove ulice, ima srečno roko pri vzgoji paradiznika. Kljub slabemu vremenu je letos vzgojila na manjši vrtni gredici na 60 centimetra široki kar 200 kg paradiznika. Posamezni sadeži so težki tudi več kot kilogram. Pač pa so vse do zorenja paradiznike skrbno li enkrat na teden.

HUDE ŽALITVE PIJANEGA ABRAMOVIČA

26-letni Aleksander Abramovič iz Zeljn 47 pri Kočevju, rojen pa v Grbajelu pri Delnicah na Hrvaškem, zaposlen pri poslovni enoti „Varnost“ v Kočevju, je 13. septembra okoli 12 ure vinjen v bifeju samopostrežne trgovine v Kidričevi ulici v Kočevju žalil naše najvišje predstavnike oblasti in hvalil Paveliča, Goeringa in Hitlerja, češ da bi oni že znali narediti red. Nesramno se je obnašal tudi proti gostom.

Potem so prišli miličniki in pokazali, da je nekaj reda tudi zdaj. Ko je pijani Abramovič hotel sesti kar v kabino poleg šoferja „marice“, so mu povedali, da se bo pač moral peljati zadaj, ker je pri nas tak red. Abramovič pa so nato pridržali do iztrenitve. Zagovarjal se bo pred sodiščem.

Abramovič se je rodil štiri leta po končani vojni in je imel vse srečo, da ni občutil gorja druge svetovne vojne. Za take, ki niso pene po „redu“ Paveliča, Goeringa in Hitlerja, pa bi bilo kazalo uvesti nekaj več reda, vedno tako kruteka, kot so ga imeli „veliki državniki“. Potem bi tudi Abramovič ne pel več v tujino!

PREVEČ SE JE UMAKNIL

16. septembra se je na cesti Vel. Trna proti Krškemu tovornjak prevrnil v vinograd. Miha Marjan Krškega je vozil s tovornjakom, ki je vzdel, naproti pa je prišel z avtomobilom Zvonko Gomilšek, prav tako Krškec. Ob srečanju je voznik tovornjaka zapeljal preveč na desno, na utrujeno bankino, ki se je vdrla. Še do cenijo na 20.000 dinarjev.

Gobja družina

Osem jurčkov skupaj – Če ne bo mraza, bo še dober gob

Devetletna Sonja Kranjc iz Kočevja je 15. septembra popoldne med nabiranjem gob naletela na skupaj (se pravi, da so bili skupaj štiri) sivi, ki so bili večji, štirje precej manjši, vsa skupinica pa je tehtala 40 dkg.

Sonja Kranjc iz Kočevja s gobno družino, ki jo je našla v gozdu pri Jasnici. (Foto: J. Primič)

Na to skupino je naletela v gozdu pod Jasnico, kjer sta z očetom skupaj nabirala gobe. Sonjin oče je star gobar, je povedal, da toliko skupaj sprijetih jurčkov še ni našel. Je letos tudi našel nekaj posebnih jurčkov, ki je imel klobuk, velika kapa, štor (nogo) pa debel 10 cm. Dobil ga je v gozdu pri Dobrovolju.

Povedal je tudi, da Sonja nabira njim gobe že tretje leto. Nanjo na njeno starejšo sestro prenaša tudi učita in najdeta že več gob kot sestra je gobarsko znanje. Dekletu se je sezoni je odgovoril: „Letos se je zdaj odprlo za gobe. Prej je bilo več dežja in premalo sonca. Letos najdeš še čisto majhne, kar pozimi da jih bo še dovolj, če ne bo prevelik mraz. Zanesljiv znak, da bodo gobe, je tudi bela plesen.“

DELOVNA SOBOTA V HITROTKALU

Odbor samoupravne delavske kontrole Hitrotkala se je sestel v soboto, ker se je že dolgo časa šušljalo, da se ob sobotah dogajajo v Hitrotkalski stvari, ki so daleč od delovne vne, da bi govoricam enkrat za vselej napravil konec, morebitne kršilce, ki bi jih zalotili na mestu samem, pa bi primerno kaznovali. In so šli v akcijo.

Najprej so se oglasili v sobi številka šestnajst, kjer se ni dogajalo nič pretresljivega, če izvzamemo dejstvo, da so vse tri uslužbenke brale časopis, sicer pa to počenjajo tudi ob ponedeljkih, torkih, sredah, četrtkih in petkih, zato so člani odbora samoupravne delavske kontrole zapisali suhoparen podatek: „V sobi številka šestnajst delajo normalno.“

V pisarni številka sedemnajst je sedelo na stolih pet moških, ki so razpravljali o košarki tako vneto in prizadeto, da jih člani odbora samoupravne delavske kontrole niso hoteli motiti. Na list papirja je tajnik zapisal: „V sobi številka sedemnajst je delovno ozračje na primerni višini.“

V sobi številka osemnajst so ženske srebele kavico, ki je prijetno dišala, in se pogovarjale o večernem plesu, na katerem bo igral Henček s svojimi fanti in kjer ne smejo manjkati, saj je ples tudi

priložnost zahakljati kakšnega cepca, ki je pripravljen dahnuti: „Hočem.“ Na bel papir so člani odbora samoupravne delavske kontrole zapisali: „Sobota številka osemnajst – vse v redu.“

Na podobne prizore so naleteli tudi v sobah številka devetnajst, dvajset, enaindvajset in tako naprej, dokler niso okamneli, ko so odprli vrata sobe tristo: Jožič Repič je objemal in poljubljal Maro! In to na dan delovne sobote. Kaj takega? In so predlagali takojšnjo izključitev iz podjetja, kajti njihov Hitrotkal ne bo podpiral seksualnih izgredev svojih uslužbencev.

Glas o dogodku v sobi tristo se je razširil po Hitro-

tkalu hitreje od zvoka, prav tako pa tudi predlog sklepa, da je treba tako Repiča kot tudi Maro pognati čez tovarniški prag. Pa je na zboru delovnih ljudi vstal Tone Neposrednik: „Tovariši! Le zakaj naj bi metali skozi vrata Jožiča Repiča in Maro? Poglejte: Repič in Mara sta pravzaprav edina dva, ki sta na delovno soboto delala, nadalje sta Repič in Mara edina dva, ki sta vedela, kaj delata, in končno sta Repič in Mara edina, ki se imata v podjetju rada. Naj ju nazanemo? Tonetu Neposredniku je zbor delovnih ljudi zelo dolgo plskal.“

TONI GASPERIČ